

Växande uppdrag – med vilket resultat?

En analys av Finansinspektionens effektivitet,
uppföljning och finansiering

MISSIVDATUM
2025-10-03ERT DATUM
2024-12-05DIARIENR
2024/234ER BETECKNING
Fi2024/02409Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm**Uppdrag till Statskontoret att granska delar av
Finansinspektionens verksamhet**

Regeringen gav den 5 december 2024 Statskontoret i uppdrag att analysera delar av Finansinspektionens verksamhet samt föreslå åtgärder som Finansinspektionen eller regeringen bör vidta för att stärka effektiviteten i dessa delar av myndighetens verksamhet.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Växande uppdrag – med vilket resultat? En analys av Finansinspektionens effektivitet, uppföljning och finansiering* (2025:13).

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg, utredare Maria Kling, föredragande och utredare Emeli Mårtensson var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Maria Kling

Innehåll

	Sammanfattning	5
1	Statskontorets uppdrag, slutsatser och förslag	8
1.1	Finansinspektionen har inte fokuserat tillräckligt mycket på att utveckla verksamheten	9
1.2	Finansinspektionens interna styrning har brister	10
1.3	Finansinspektionen behöver bli bättre på att följa upp och redovisa tillsyns- och tillståndsverksamheten	16
1.4	Finansinspektionen kan arbeta effektivare inom både tillstånds- och tillsynsverksamheten	22
1.5	Finansieringsmodellen fungerar i stort bra men den medför en del utmaningar	28
2	Finansinspektionens uppgifter, organisation och interna styrning	32
2.1	Sammanfattande iakttagelser	32
2.2	Regeringen har renodlat instruktionen och regleringsbrevet	33
2.3	Finansinspektionens uppdrag har vuxit	35
2.4	Den myndighetsövergripande styrningen är svag	41
3	Finansinspektionens finansieringsmodell	50
3.1	Sammanfattande iakttagelser	50
3.2	Finansinspektionen anslag har ökat men myndigheten anser att de behöver mer	51
3.3	De årliga avgifterna ska täcka kostnaderna för den största delen av verksamheten	55
3.4	Finansinspektionens tillståndsverksamhet finansieras med avgifter	57
4	Verksamhet och intern uppföljning	60
4.1	Sammanfattande iakttagelser	60
4.2	Finansinspektionens tillsyn ska bidra till en välfungerande finansmarknad	61
4.3	Tillståndsprovningar ska göras effektivt och enhetligt	65

4.4	Den interna uppföljningen har förbättrats i delar av verksamheten	67
5	Redovisning och resultat inom tillsyns- och tillståndsverksamheten	71
5.1	Sammanfattande iakttagelser	71
5.2	Resultatredovisningen ger inte en fullständig bild av verksamheten	72
5.3	Myndigheten lägger mer tid på tillsyn men det är svårt att bedöma resultatet	78
5.4	Resultatet inom tillståndsverksamheten har förbättrats på totalen	84
6	Faktorer som påverkar effektiviteten i tillsyns- och tillståndsverksamheten	93
6.1	Sammanfattande iakttagelser	93
6.2	Vissa interna processer och arbetssätt inom tillsynsverksamheten är ineffektiva	94
6.3	Tillsyns- och tillståndsverksamheten saknar ändamålsenliga it-system	99
	Referenser	103
 Bilagor		
1.	Regeringsuppdraget	107
2.	Metodbilaga	110
3.	Avgifternas konstruktion	113

Sammanfattning

Statskontoret har på uppdrag av regeringen analyserat delar av Finansinspektionens verksamhet, bland annat myndighetens tillsyns- och tillståndsverksamhet samt myndighetens finansieringsmodell.

Finansinspektionens verksamhet har vuxit kraftigt under de senaste tio åren. Det beror bland annat på att det har tillkommit flera nya regelverk som gäller finansmarknadsområdet, men också på att myndigheten har fått flera nya uppgifter. Statskontoret bedömer att Finansinspektionen inte har fokuserat tillräckligt mycket på att utveckla verksamheten och öka effektiviteten. Även om myndigheten har tagit flera initiativ för att effektivisera verksamheten visar vår analys att åtgärderna tar lång tid att genomföra och att arbetet inte går som planerat.

Statskontoret bedömer att delar i Finansinspektionens interna styrning har gjort det svårt att få till en strategisk styrning och långsiktig utveckling av verksamheten. Vi bedömer att det beror på brister i den formella styrningen men också på utmaningar i organisationskulturen. En sådan utmaning som vår analys visar på är att de fyra verksamhetsområdena inom kärnverksamheten har en stark ställning i myndigheten. Chefer och medarbetare betonar också olikheterna mellan verksamhetsområdena när det gäller uppgifter och förutsättningar. Det bidrar till att ledningsgruppen har svårt att nå samsyn i strategiskt viktiga frågor. Vi bedömer också att styrelsen behöver frigöra tid för den strategiska styrningen och utvecklingen av myndigheten.

Statskontorets analys visar även att Finansinspektionen behöver förbättra uppföljningen av tillsynsverksamheten. Bristerna i uppföljningen gör det svårt för myndighetens ledning att planera och prioritera i verksamheten. Statskontoret bedömer också att Finansinspektionen behöver förbättra redovisningen av resultatet inom tillsyns- och tillståndsverksamheten. Finansinspektionens anslag har nästan fördubblats sedan 2015. Men vår analys visar att det är svårt att få en tydlig bild av myndighetens prestationer och resultat utifrån den information som finns i myndighetens

årsredovisning. Årsredovisningen innehåller kvalitativa beskrivningar av olika aktiviteter men det är svårt att förstå omfattningen av tillsyns- och tillståndsverksamheten och det saknas i många fall analyser och förklaringar av resultatet. Det blir därför svårt för regeringen att bedöma vilket resultat det ökade anslaget har bidragit till. Det är också svårt för regeringen att avgöra vilka resurser som myndigheten behöver och hur effektiviteten i verksamheten utvecklas över tid.

Statskontoret bedömer att Finansinspektionen kan arbeta effektivare i både tillsyns- och tillståndsverksamheten. Många medarbetare på Finansinspektionen anser att flera processer inom tillsynsverksamheten är alltför omständliga, kräver för mycket tid och att det uppstår flaskhalsar i myndigheten. Myndighetens it-system inom tillsyns- och tillståndsverksamheten uppfyller inte heller verksamhetens behov. Tillsynsverksamheten har inget it-system för handläggning och it-systemet för handläggning inom tillståndsverksamheten kan i dagsläget bara hantera ett begränsat antal ärenden. Om myndigheten skulle införa och utveckla it-systemen skulle det kunna bidra till rättssäkra och effektiva arbetssätt.

Statskontoret rekommenderar regeringen följande:

- Överväg att tillsätta en eller flera ledamöter i Finansinspektionens styrelse med särskild kompetens och erfarenhet av att arbeta med att utveckla en god förvaltningskultur inom myndigheter alternativt erfarenhet av intern styrning och myndighetsstyrning.
- Ge Finansinspektionen i uppdrag att föreslå hur myndigheten kan utveckla redovisningen av både tillsyns- och tillståndsverksamheten så att den blir mer transparent och rättvisande. Regeringen bör utifrån myndighetens förslag även se över kraven på myndighetens rapportering i instruktionen.
- Ge Finansinspektionen i uppdrag att analysera och föreslå hur myndigheten kan effektivisera tillsynsverksamheten.

Statskontoret rekommenderar Finansinspektionen bland annat följande:

- Delegera beslutsfattandet i vissa sanktionsärenden från styrelsen så att styrelsen kan fokusera mer på myndighetens strategiska styrning och utveckling.
- Arbeta för att stärka samsynen inom strategiskt viktiga områden.
- Inför processer som säkerställer att prioriteringar inom verksamheten är väl förankrade och sker utifrån hela myndighetens behov.
- Utveckla och förstärk uppföljningen av tillsynsverksamheten.
- Utveckla de verktyg som myndigheten idag använder för att följa upp tillsyns- och tillståndsverksamheten.
- Utveckla redovisningen av både tillsyns- och tillståndsverksamheten i myndighetens årsredovisning.
- Utveckla uppföljningen och redovisningen av avgifterna för tillståndsverksamheten i dialog med Regeringskansliet.
- Prioritera arbetet med att effektivisera tillsynsverksamheten, till exempel genom att inrätta ett it-system för handläggning inom tillsynsverksamheten.
- Ta fram en långsiktig plan för it-systemet Tilda inom tillståndsverksamheten samt säkerställ att det går att följa upp effektmålen för Tilda.

I kapitel 1 lämnar vi fler rekommendationer till Finansinspektionen.

1 Statskontorets uppdrag, slutsatser och förslag

I det här kapitlet redovisar vi vårt uppdrag, hur vi har genomfört uppdraget samt våra slutsatser och förslag.

Statskontoret har fått i uppdrag att analysera delar av Finansinspektionens verksamhet utifrån Statskontorets modell för myndighetsanalyser. Enligt uppdraget ska Statskontoret analysera:

- effektiviteten och kostnadsutvecklingen i Finansinspektionens tillsyns- och tillståndsverksamhet,
- Finansinspektionens finansieringsmodell och principerna för avgiftsberäkningar samt hur dessa faktorer påverkar Finansinspektionens förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet på ett effektivt sätt,
- hur Finansinspektionen fördelar sina resurser på kort och lång sikt mellan riskbaserad och händelsestyrd tillsyn,
- den redovisning av nyckeltal för tillståndsverksamheten som Finansinspektionen tar fram som underlag till myndighetens avgiftsrapport.

I uppdraget ingår även att vid behov lämna förslag på åtgärder för att göra myndigheten effektivare. Statskontoret har lämnat en muntlig delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet den 10 juni 2025. Denna rapport är vår slutredovisning av uppdraget.

Vi har i enlighet med uppdraget utgått från Statskontorets modell för myndighetsanalyser. Eftersom vår analys avser delar av Finansinspektionens verksamhet har vi anpassat modellen. Vi har fokuserat på att analysera den inre effektiviteten i tillsyns- och tillståndsverksamheten, det vill säga hur verksamheten genomförs. I det ingår både produktivitet och kvalitet. Statskontoret har i enlighet med uppdraget inhämtat synpunkter från Ekonomistyrningsverket gällande delarna som rör avgiftsfinansiering.

En närmare beskrivning av hur vi genomfört uppdraget finns i bilaga 2.

1.1 Finansinspektionen har inte fokuserat tillräckligt mycket på att utveckla verksamheten

Finansinspektionen ska verka för att Sverige ska ha ett stabilt finansiellt system som ska bidra till en hållbar utveckling och ett gott konsument-skydd. Myndigheten tar fram regler för de finansiella företagen och kontrollerar att företagen följer dem.¹ Finansinspektionen analyserar också risker som kan göra det finansiella systemet instabilt.²

Finansinspektionen leds av en styrelse som ansvarar för myndighetens verksamhet och generaldirektören ansvarar för den löpande verksamheten.³

Organisationen är indelad i sex verksamhetsområden där verksamhetsområdena Bank, Betalning, Försäkring och Marknader är ansvariga för tillsyn, regelgivning, tillståndsprövning och övrig verksamhet inom sina respektive områden och i enlighet med arbetsordningen.⁴ Verksamhetsområdena It samt Styrning och verksamhetsstöd är stödfunktioner.

Finansinspektionens anslag har nästan dubblerats mellan 2015–2024 och antalet anställda har ökat från 460 till 654 under samma period.⁵ Det är bland annat den ökade regleringen och tillsynen av finansmarknadsområdet inom EU som ligger bakom den utvecklingen. Myndigheten har också fått helt nya uppgifter inom bland annat beredskap. Från 2024 har Finansinspektionens anslag inte ökat lika mycket som tidigare.

¹ I rapporten använder vi begreppet "företag" för alla de aktörer som står under Finansinspektionens tillsyn även om det finns aktörer som har en annan organisationsform.

² Finansinspektionen (2016). *Årsredovisning 2015*. (Dnr. 16–1810), Finansinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*. (Dnr. 25–4287).

³ Finansinspektionen (2024). *Arbetsordning för Finansinspektionen*. (Dnr. 24–18090).

⁴ Finansinspektionen (2024). *Finansinspektionens organisation och beslutsordning*. (Dnr. 24–33694).

⁵ Finansinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*, s. 10. (Dnr. 25–4287).

Finansinspektionen har under det senaste decenniet expanderat kraftigt och myndigheten har behövt lägga mycket tid och resurser på att ta sig an nya uppgifter och uppdrag. Men Statskontorets övergripande bedömning utifrån analysen är att Finansinspektionen inte har fokuserat tillräckligt mycket på att utveckla verksamheten och öka effektiviteten. Denna bedömning grundar sig på följande slutsatser:

- Finansinspektionens interna styrning har brister och myndighetens organisationskultur påverkar den interna styrningens genomslag.
- Finansinspektionen behöver bli bättre på att följa upp och redovisa tillsyns- och tillståndsverksamheten.
- Finansinspektionen kan arbeta effektivare inom både tillsyns- och tillståndsverksamheten.
- Finansinspektionens finansieringsmodell fungerar överlag bra men innebär en del utmaningar.

I återstoden av detta kapitel redovisar vi bakgrunden till våra bedömningar och slutsatser. I samband med detta lämnar vi också ett antal förslag till både regeringen och Finansinspektionen.

1.2 Finansinspektionens interna styrning har brister

Statskontorets övergripande bedömning är att Finansinspektionens interna styrning inte säkerställer att myndigheten kan styra sin verksamhet strategiskt och långsiktigt. Vår analys visar att det beror på brister i den formella styrningen, men också att det finns utmaningar i myndighetens organisationskultur. Det handlar bland annat om att verksamhetsområdena inom kärnverksamheten har svårt att hitta samsyn kring strategiskt viktiga frågor för myndigheten. Myndigheten fokuserar ibland också alltför mycket på rättssäkerhet och kvalitet på bekostnad av snabbhet, enkelhet och kostnadseffektivitet. Båda dessa faktorer bidrar till att styrningen inte fullt ut får genomslag i myndigheten. Det gör det svårt för myndigheten att förändra arbetssätt och processer och att komma vidare med olika initiativ för att effektivisera verksamheten.

Statskontoret bedömer att Finansinspektionen både behöver förbättra den interna styrningen och arbeta med organisationskulturen. Det krävs för att säkerställa att de lever upp till kraven om en effektiv verksamhet som redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt och som hushållar väl med statens medel.⁶ Det handlar framför allt om att:

- Finansinspektionen behöver öka samsynen mellan verksamhetsområdena och se till att hela myndigheten arbetar mot samma strategiska mål.
- Finansinspektionens ledningsgrupp behöver ta en mer aktiv roll i planering och prioriteringar av verksamheten utifrån en analys av hela myndighetens behov.
- Finansinspektionen behöver påskynda arbetet med att säkerställa en it-styrning som tillgodoser myndighetens behov av it-system.

Statskontoret rekommenderar följande till regeringen:

- Överväg att tillsätta en eller flera ledamöter i Finansinspektionens styrelse med särskild kompetens och erfarenhet av att arbeta med att utveckla en god förvaltningskultur inom myndigheter alternativt erfarenhet av intern styrning och myndighetsstyrning.

Statskontoret rekommenderar följande till Finansinspektionen:

- Frigör tid för styrelsen att fokusera på strategiska och långsiktiga frågor för myndighetens utveckling så att myndighetens interna arbete och miljö säkerställer en god intern styrning och kontroll. (se 1.4.2).
- Stärk samsynen inom strategiskt viktiga områden. Eftersom organisationskulturen formas och förstärks av hur ledning och chefer agerar behöver arbetet med att stärka samsynen starta i ledningsgruppen.
- Inför processer som säkerställer att prioriteringar inom verksamhetsområdena är väl förankrade och tar hänsyn till hela myndighetens behov.

⁶ 3 § myndighetsförordningen (2007:515).

- Öka samarbetet om personalresurser mellan verksamhetsområdena för att kunna fördela resurserna där de behövs som mest. Myndigheten kan till exempel identifiera uppgifter inom tillsyns- och tillståndsverksamheten som inte kräver specialistkompetens.
- Ta stöd från Ekonomistyrningsverket för att komma vidare i arbetet med att utveckla processen för verksamhetsplanering, uppföljning och redovisning samt att effektivisera verksamheten.

1.2.1 Hela myndigheten behöver arbeta mot samma strategiska mål

Statskontorets analys visar att Finansinspektionen har tagit flera initiativ för att effektivisera verksamheten. Det gäller bland annat att se över undersöknings- och sanktionsprocessen inom tillsyn, att utveckla ett it-system för tillståndsverksamheten samt att fokusera på det myndighetsövergripande målet om effektivitet i myndigheten strategiska plan. Men vi kan också konstatera att arbetet drar ut på tiden och att det inte går som planerat. Statskontoret bedömer att ett skäl till att arbetet med att effektivisera och utveckla verksamheten tar tid handlar om organisationskulturen på myndigheten. Vi bedömer att organisationskulturen hindrar utveckling och effektivisering av verksamheten. Det gäller särskilt arbetet med att införa mer enhetliga arbetssätt och gemensamma systemstöd.

Verksamheten inom de fyra verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Försäkringar och Marknader skiljer sig i delar åt, bland annat på grund av att respektive verksamhet styrs av olika regelverk. Verksamhetsområdena betonar även olikheterna mellan sig och arbetar i delar på olika sätt, till exempel genom att ta fram egna metodstöd. Vår analys visar också att dessa verksamhetsområden har en stark ställning i myndigheten. De är starka både i relation till generaldirektören och till verksamhetsområdet Styrning och verksamhetsstöd.

Vår analys visar också att fokuset på verksamhetsområdenas olikheter bidrar till att ledningsgruppen har svårt att hitta samsyn inom viktiga strategiska frågor och att det tar tid för myndigheten att fatta beslut. För att nå samsyn i vissa beslut så behöver de justeras så mycket att det i praktiken inte blir så stora förändringar.

Det är generaldirektören som fattar beslut i de flesta fallen, men ledningsgruppen har ändå en viktig rådgivande roll. Det är även de som ser till att besluten genomförs i praktiken. Därför anser vi att ledningsgruppens medlemmar behöver se till hela myndighetens behov och inte bara företräda och se till det egna verksamhetsområdets bästa. Statskontoret bedömer att Finansinspektionens generaldirektör och ledningsgrupp framöver behöver arbeta för att nå ökad samsyn inom strategiskt viktiga områden för myndigheten. Det kan till exempel handla om enhetliga arbetssätt och metoder inom vissa områden men också om prioriteringar inom verksamheten (se 1.2.2).

Finansinspektionens styrelse ansvarar för att det finns en god intern miljö på myndigheten som ger förutsättningar för en väl fungerande intern styrning och kontroll.⁷ Det innebär att styrelsen behöver ha en uppfattning om hur den interna miljön är utformad och förstå hur den påverkar verksamheten. Vår analys visar att styrelsens arbete är relativt omfattande och att de behöver lägga mycket tid på att hantera sanktionsbeslut. Statskontoret bedömer att Finansinspektionens styrelse behöver frigöra tid för att säkerställa att myndighetens interna arbete och miljö ger förutsättningar för en betryggande intern styrning och kontroll.

1.2.2 Planering och prioriteringar behöver ske utifrån hela verksamhetens behov

Finansinspektionen har under flera år arbetat med att utveckla processen för verksamhetsplanering. Under den här tiden har myndigheten justerat processen under arbetets gång och därför har den i delar ändrats från år till år, men utan att processbeskrivningen har uppdaterats. Det har fått till följd att medarbetarna uppfattar att vissa delar av processen är otydliga.

Vi kan i vår analys också se att generaldirektören pekar ut nya myndighetsövergripande prioriteringar för verksamheten. Men det är oftast upp till verksamhetsområdena att besluta vad som ska prioriteras ner inom verksamhetsområdena. Vår analys visar även att det idag inte är tydligt hur förankrande respektive verksamhetsområdes egna prioriteringar är i hela ledningsgruppen.

⁷ 2 § förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll.

Statskontoret anser att det inte är fel att verksamhetsområdena får stort inflytande över verksamhetens prioriteringar. Men vi anser att det är viktigt att ledningsgruppen följer upp och får återkoppling om vilka prioriteringar som verksamhetsområdena gör. Då kan ledningsgruppen få en övergripande bild och säkerställa att styrningen balanserar verksamhetsområdenas behov och prioriteringar sinsemellan. Vi bedömer att myndighetens nuvarande uppföljning av tillsyns- och tillståndsverksamheten inte ger ledningsgruppen den möjligheten (se avsnitt 1.4).

1.2.3 Se över möjligheten för verksamhetsområdena att öka samarbetet om personalresurser

Myndighetens interna budget är relativt statisk och personalresurser flyttas sällan mellan verksamhetsområden under året till följd av omprioriteringar. Men Statskontoret bedömer att det finns möjlighet för Finansinspektionen att använda personalresurserna mer flexibelt än vad myndigheten gör idag. Vi anser att en myndighet av Finansinspektionens storlek bör ha förutsättningar för att fördela om resurser till de delar av myndigheten där de behövs som mest. Det finns uppgifter inom både tillsyns- och tillståndsverksamheten som kräver specialistkompetens. Samtidigt anser vi att Finansinspektionen bör undersöka om de fyra verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Försäkringar och Marknader kan samarbeta mer med varandra, till exempel med uppgifter där det räcker med generell kompetens. Det kan exempelvis handla om att handlägga enklare eller mer rutinartade ärenden.

1.2.4 Utvecklingen av myndighetens it-arbete går inte som planerat

Statskontoret konstaterar att Finansinspektionens it-arbete inte går enligt plan. Som en konsekvens har myndigheten svårt att tillgodose verksamhetens behov av it-system och generell it-utveckling. Våra intervjuer visar att flera it-behov har varit kända sedan länge, men att åtgärder ändå inte blir av. Myndigheten saknar till exempel ett it-system för handläggning inom tillsynen och diariet är enligt flera medarbetare långsamt och svårt att arbeta i. Samtidigt har myndighetens implementering av ett it-system inom tillståndsverksamheten dragit ut på tiden.

Statskontoret bedömer att det finns flera skäl till att it-arbetet inte går enligt plan. Ett skäl är att det har saknats tillräcklig samsyn internt på myndigheten om hur it-arbetet bör organiseras och genomföras. Det har därför varit svårt och tagit tid att etablera en ändamålsenlig it-styrning. Ett annat skäl är att verksamhetsområdena inom kärnverksamheten har olika behov och det har därför varit svårt att hitta gemensamma lösningar.

Under det senaste året har Finansinspektionen tagit initiativ för att förbättra it-styrningen. Bland annat för att stärka samarbetet mellan it och verksamhetsområdena inom kärnverksamheten. Eftersom förändringarna är så pass nya kan Statskontoret inte bedöma vilken påverkan de kommer att få på Finansinspektionens it-arbete.

Vi vet utifrån tidigare utredningar att it-styrning och digitalisering är utmanande för många myndigheter. Det handlar ofta om stora investeringar och det är förståeligt att Finansinspektionen går framåt med en viss försiktighet. Vi tycker att det är positivt att myndigheten har tagit steg för att utveckla styrningen och organiseringen av it-arbetet. Utifrån den kunskap som finns om vad som kännetecknar en god it-styrning anser vi att det är viktigt att Finansinspektionen framöver ser till att it-styrning utgår från verksamhetens övergripande mål och behov. Vi bedömer också att Finansinspektionen behöver göra nytto- och kostnadskalkyler som inkluderar effektmål för nyttorealiserings samt följa upp om it-utvecklingen bidrar till att nå verksamhetsmålen och de uppsatta effektmålen.⁸ Vi anser också att Finansinspektionen i det fortsatta arbetet kan dra nytta av de befintliga nätverk som myndigheten redan ingår i, till exempel eSam.

⁸ Myndigheten för digital förvaltning. *Vägledning i nyttorealiserings 3.0*, Statskontoret (2019:19). *Hur utvecklas Migrationsverkets nya organisation?* och Statskontoret (2019:3). *Arbetsförmedlingens interna styrning. Slutrapport om förändringsarbetets genomslag*.

1.3 Finansinspektionen behöver bli bättre på att följa upp och redovisa tillsyns- och tillståndsverksamheten

Statskontorets analys visar att Finansinspektionens uppföljning och redovisning av tillsyns- och tillståndsverksamheten är bristfällig. Vi bedömer att problemen med uppföljningen och redovisningen gör att myndigheten får svårt att visa verksamhetens resultat och hur effektiv verksamheten är. Det blir då också svårt för regeringen att bedöma vilka resurser som myndigheten behöver. Dessutom finansieras merparten av verksamheten med avgifter från företag. Dessa företag behöver kunna förstå och få insyn i hur myndigheten använder de avgifter som de betalar in.

Statskontoret rekommenderar följande till Finansinspektionen:

- Utveckla och stärk uppföljningen av tillsynsverksamheten för att kunna analysera verksamhetens resultat och utveckling och för att styrelsen och ledning ska få tillräckliga beslutsunderlag för att styra verksamheten strategiskt och långsiktigt.
- Se över riktigheterna för handläggning av ärenden inom tillsynen så att de blir mer relevanta och vägledande. Det kan till exempel handla om att ha olika riktigheter för enklare eller mer komplexa ärenden.
- Se över strukturen i myndighetens diarium och objektplan för att se att de stödjer myndighetens behov av information och uppföljning av verksamheten.
- Utveckla de verktyg som myndigheten idag använder för att följa upp tillsyns- och tillståndsverksamheten så att det går att samla och använda den data som finns i myndighetens olika it-system. Finansinspektionen bör till exempel kunna kombinera data från myndighetens ekonomisystem med verksamhetsdata från diariet.
- Behåll controllerstödet på verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Marknader och Försäkringar samt använd beräkningsverktyget för handläggningstid inom hela tillståndsverksamheten.

1.3.1 Uppföljningen av tillsynsverksamheten är otillräcklig

Statskontoret anser att myndighetens uppföljning av tillsynsverksamheten inte ger en tillräckligt bra bild över verksamheten resultat. Uppföljningen sker både regelbundet och mer detaljerat inom respektive verksamhetsområde. Men vår analys visar att den uppföljningen sällan läggs samman eller analyseras på myndighetsövergripande nivå. Eftersom uppgifterna inom verksamhetsområdena skiljer sig åt anser vi att det är rimligt att de delvis följer upp olika saker och att vissa uppgifter analyseras på lägre nivåer i myndigheten. Men vi bedömer samtidigt att det är svårt för generaldirektören och ledningen att få en tillräcklig överblick för att kunna planera och prioritera i verksamheten eftersom informationen inte når den centrala nivån. Det blir också svårare för myndigheten att använda uppföljningen som underlag för lärande och utveckling av verksamheten.

Ett exempel på att uppföljningen inte är tillräcklig ser vi inom den löpande tillsynen. Den verksamheten står för mer än hälften av kostnaderna och de redovisade timmarna inom tillsynsverksamheten. Men trots att Finansinspektionen lägger så mycket av sina resurser på löpande tillsyn följer myndigheten inte närmare upp kostnaderna för de aktiviteter som ingår. En förklaring till det är att myndighetens tidrapportering innehåller ett stort antal tidkoder som medarbetarna ska rapportera sin tid på beroende på vilken aktivitet som de arbetar med. Våra intervjuer visar att medarbetarna ofta rapporterar sin tid på den övergripande tidskoden löpande tillsyn i stället för på de underliggande tidkoderna. Det kan bero på att det är svårt att rapportera på rätt tidkod när det inte är helt tydligt vilken aktivitet som hör till vilken kod. Det gör att redovisningen inte blir helt tillförlitlig och att uppföljningen därför inte är rättvisande.

Vår analys visar också att det har varit svårt för myndigheten att hitta relevanta mått för att följa upp tillsynsverksamheten. En förklaring är att tillsynen skiljer sig åt mellan verksamhetsområdena. Till exempel utövar myndigheten tillsyn inom penningstvättområdet ofta genom undersökningar riktade mot enskilda företag medan tillsynen av banker bland annat sker genom den från EU styrda översyns- och utvärderingsprocessen. Det innebär olika tillsynsinsatser som inte går att jämföra med varandra. Myndigheten anser därför att en uppföljning inte skulle bli rättvisande eftersom måtten inte skulle spegla hela myndighetens

tillsynsverksamhet. Men Statskontoret konstaterar att myndighetens ansvar att följa upp verksamheten på ett sätt som ger generaldirektören och ledningsgruppen tillräckliga förutsättningar att styra och prioritera inte försvinner för att verksamhetsområdena behöver utöva tillsyn på olika sätt.

Vi bedömer att Finansinspektionen kan utveckla den interna uppföljningen på ett sätt som ger styrelsen och ledningen bättre beslutsunderlag och som samtidigt tar hänsyn till skillnaderna mellan de olika delarna av tillsynsverksamheten. Vi anser att Finansinspektionen skulle kunna utveckla en mer differentierad och anpassad uppföljning av tillsynsverksamheten. Det kan till exempel handla om att utveckla relevanta mått och indikatorer för de olika verksamhetsområdena eller att i uppföljningen dela upp undersökningsärenden utifrån hur lång tid de förväntas ta att genomföra.

När det gäller handläggningstider hade myndigheten fram till mitten av 2025 en internt beslutad riktlinje om att en undersökning bör slutföras inom sex månader. Men vår analys visar att rikttiden i praktiken inte har varit särskilt styrande. Den har inte heller varit relevant för de undersökningar som myndigheten kan genomföra på kortare tid eller för undersökningar som är komplexa och kräver mer tid. Under 2024 var den genomsnittliga handläggningstiden för en undersökning 366 dagar, alltså mer än dubbelt så lång som den rekommenderade rikttiden.

En annan utmaning är att det i dagsläget inte går att kombinera data från myndighetens diariesystem och ekonomisystemet. Diariet innehåller bland annat uppgifter om handläggningstider i tillsyns- och tillståndsärenden. Ekonomisystemet innehåller uppgifter om arbetade timmar och kostnader. Men det är ibland svårt att lägga samman information från diariesystemet med myndighetens objektplan. Ett exempel är att vissa aktiviteter inom tillsynsverksamheten som har en egen ärenderubrik i diariet inte har en motsvarande tidkod i objektplanen. Det innebär att myndigheten behöver lägga tid på att manuellt bearbeta data från systemen för att kunna göra analyser. Statskontoret bedömer att de bristande underlagen och möjligheterna att göra relevanta analyser av verksamheten gör det svårare för styrelsen och generaldirektören att styra myndigheten.

Det är verksamhetsområdet Styrning och verksamhetsstöd som är ansvarigt för att utveckla myndighetens övergripande uppföljning och redovisning. De behöver både förstå och få information, underlag och analyser från de övriga verksamhetsområdena. Det är därför viktigt att samarbetet mellan Styrning och verksamhetsstöd och de övriga verksamhetsområdena fungerar. De behöver förstå varandras roller och arbeta tillsammans för att utveckla och förbättra uppföljningen och redovisningen.

1.3.2 Finansinspektionen har förbättrat den ekonomiska uppföljningen av tillståndsverksamheten

Statskontorets analys visar att myndighetens uppföljning av tillståndsverksamheten har förbättrats betydligt. Tillståndsverksamheten gick under 2023 med ett underskott på omkring 23 miljoner kronor. En förklaring till underskottet är att uppföljningen tidigare inte var utformad för att upptäcka avvikelser i tid.

Myndigheten har sedan 2023 bättre kontroll över tillståndsverksamhetens intäkter, kostnader och hur mycket tid som finns till förfogande för tillståndsprövningen. Cheferna inom tillståndsverksamheten kan också löpande följa antalet nedlagda timmar och upparbetade kostnader vilket har underlättat styrningen av resurser.

En viktig bidragande orsak till att uppföljningen har förbättrats är beslutet att från 2024 inrätta controllerstöd på verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Marknader och Försäkringar. Men i praktiken är det endast två verksamhetsområden som haft ett dedikerat controllerstöd under den här perioden. Det har fått till följd att de verksamhetsområdena har kommit längre både när det gäller planering och uppföljning av verksamheten. De har bland annat utvecklat ett beräkningsverktyg som räknar ut hur många timmar de kan lägga på att handlägga ett ärende. Vi bedömer även att controllerstödet har förbättrat samarbetet med Styrning och verksamhetsstöd.

1.3.3 Det är svårt att bedöma vilka resultat Finansinspektionen uppnår

Statskontoret rekommenderar följande till regeringen:

- Ge Finansinspektionen i uppdrag att föreslå hur myndigheten kan utveckla redovisningen av både tillsyns- och tillståndsverksamheten så att den blir mer transparent och rättvisande. Regeringen bör utifrån Finansinspektionens förslag även se över och ändra kraven på myndighetens rapportering enligt 17 § förordningen (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

Statskontoret rekommenderar att Finansinspektionen utvecklar resultatredovisningen inom ramen för regeringsuppdraget enligt följande:

- Utveckla redovisningen för tillsynsverksamheten genom att ta fram fler kvantitativa mått och nyckeltal. Finansinspektionen bör även komplettera redovisningen med kvalitativa analyser av resultatet, exempelvis förklaringar till förändringar över tid eller faktorer som påverkar resultatet.
- Utveckla redovisningen av den löpande tillsynen så att det tydligare framgår vilka aktiviteter som myndigheten genomför och vad resultatet av dessa blir.
- Utveckla redovisningen av tillståndsverksamheten så att det blir tydligare hur resultaten mellan olika typer av ärendeslag skiljer sig åt. Myndigheten bör exempelvis överväga att redovisa ärendestatistik och handläggningstider för vissa enskilda ärendeslag. Myndigheten kan också överväga att komplettera redovisningen av genomsnittsvärden för handläggningstider med medianvärde.
- Analysera möjligheten att dela in ärendestatistiken för tillstånds-ärenden på något annat sätt än i de befintliga ärendegrupperna för att visa skillnaderna mellan olika ärendeslag bättre.

Statskontoret bedömer att Finansinspektionen inte har prioriterat att utveckla och förbättra myndighetens resultatredovisning.

Finansinspektionen har under flera år utgått från samma struktur i årsredovisningen och inte utvecklat de mått som används i redovisningen i någon större utsträckning. Samtidigt har myndigheten under flera år haft ett särskilt återrporteringskrav om att så långt som möjligt redovisa de

mått, indikatorer och nyckeltal som ingår i myndighetens underlag för analys av verksamhetens utveckling, prestationer och resultat. Vi anser att det finns en risk att den nuvarande resultatredovisningen inte tillräckligt väl synliggör att både tillsyns- och tillståndsverksamheten har vuxit och att verksamheten har blivit mer komplex. Till exempel har fler regelverk tillkommit som myndigheten behöver lägga resurser på.

Vi anser att det är svårt att få en tydlig bild av prestationer och resultat utifrån den information som presenteras i Finansinspektionens årsredovisning. Det försvårar i sin tur för regeringen och andra externa parter att bedöma hur effektiv verksamheten är och hur effektiviteten utvecklas över tid. Bristerna i redovisningen försämrar även myndighetens möjligheter att förklara och motivera för regeringen varför de behöver mer resurser. Vi anser därför att myndigheten behöver förbättra sin resultatredovisning.

För det första bedömer vi att Finansinspektionen behöver utveckla redovisningen av tillsynsverksamheten så att den bättre speglar de resultat som myndigheten åstadkommer. Det handlar bland annat om att tydliggöra vad som ingår i tillsynsverksamhetens olika delar. Finansinspektionen lägger mer än hälften av de totala tillsynsresurserna på löpande tillsyn. Men årsredovisningen visar inte vad den löpande tillsynen närmare innehåller och därför är det inte tillräckligt transparent hur myndigheten använder sina resurser.

Vi bedömer också att Finansinspektionen behöver göra en mer samlad redovisning av de aktiviteter som myndigheten genomför. Det gäller främst undersökningar riktade mot ett eller flera företag och fördjupade analyser. I dag redovisar Finansinspektionen genomförda undersökningar och antalet fördjupade analyser per verksamhetsområde, vilket gör det svårt att få en bild av omfattningen av dessa aktiviteter. Myndigheten redovisar även kostnader och arbetade timmar inom tillsynsverksamheten, men vi anser att dessa indikatorer inte ger en tillräckligt bra bild över hur verksamheten utvecklas. Vi anser att Finansinspektionen kan ta fram och använda fler kvantitativa mått som fungerar för att mäta resultat inom tillsynsverksamheten. Vi bedömer att dessa kvantitativa mått främst kan fungera som utgångspunkt för att analysera och förklara det resultat som måtten visar. Det följer av att myndighetens tillsyn har olika

förutsättningar beroende på vilka regelverk eller vilket verksamhetsområden tillsynen utgår från. Måtten och analysen kan därmed tydligare visa varför exempelvis antalet tillsynsaktiviteter varierar över tid eller i vilken utsträckning händelsestyrda tillsynsaktiviteter har påverkat den planerade tillsynen.

För det andra bedömer Statskontoret att kravet på att Finansinspektionen ska redovisa tillståndsärenden uppdelat på ärendegrupper i årsredovisningen gör det svårt att värdera resultatet för enskilda ärendeslag. Det medför att redovisningen av de nyckeltal som myndigheten använder i redovisningen blir alltför övergripande, exempelvis nyckeltalet genomsnittlig handläggningstid. Redovisningen visar inte att det finns stora variationer mellan olika ärendeslag inom ärendegrupperna. Det får till följd att de som ansöker om tillstånd inte kan få någon bild av den genomsnittliga handläggningstiden för de ärendeslag som de söker tillstånd för. Det gäller även för myndighetens redovisning av andelen ärenden som handläggs inom rikttiderna. Finansinspektionen redovisar endast resultatet för samtliga beslutade ärenden, vilket inte speglar skillnaderna mellan och inom olika ärendegrupper. Vi bedömer att Finansinspektionens behöver bli bättre på att beskriva hur ärendegrupperna är sammansatta, till exempel vilka ärendeslagen som ingår och hur det kan variera mellan åren. De behöver även beskriva hur det kan påverka utfallet för de nyckeltal som de redovisar. Myndigheten behöver också analysera och förklara skillnader i resultatet och vilka faktorer som påverkar handläggningstiden i olika typer av ärenden.

1.4 Finansinspektionen kan arbeta effektivare inom både tillstånds- och tillsynsverksamheten

Statskontoret bedömer att Finansinspektionen kan arbeta mer effektivt både inom tillsyns- och tillståndsverksamheten. Vår analys visar att det finns flera faktorer som försämrar effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet. Många medarbetare på Finansinspektionen anser att flera processer inom tillsynsverksamheten är ineffektiva och att det uppstår flaskhalsar i myndigheten. Det finns inte heller något systemstöd inom tillsyns- och tillståndsverksamheten som uppfyller verksamhetens behov och som skulle kunna bidra till rättssäkra och effektiva arbetssätt. Även

om myndighetens uppföljning och redovisning inte gör det möjligt att följa utvecklingen av verksamhetens resultat och effektivitet över tid är det tydligt att de faktorer som vi har identifierat alla är hinder för en effektiv verksamhet.

1.4.1 Processer inom tillsynsverksamheten uppfattas som ineffektiva

Statskontoret rekommenderar följande till regeringen:

- Ge Finansinspektionen i uppdrag att analysera och föreslå hur myndigheten kan effektivisera tillsynsverksamheten.

Statskontoret rekommenderar följande till Finansinspektionen:

- Prioritera arbetet med att effektivisera tillsynsverksamheten. Finansinspektionen bör ta ett helhetsgrepp över behoven som finns och ta fram en långsiktig plan för att effektivisera. I arbetet ingår bland annat att se över formella strukturer som processer och rutiner men också att arbeta med andra värden som myndighetens organisationskultur. Finansinspektionen behöver även säkerställa att myndigheten följer upp verksamheten på ett sätt som bidrar till ett kontinuerligt lärande. Myndigheten behöver också räkna med att initiativ för att effektivisera verksamheten initialt kan öka kostnaderna och att det tar en viss tid att nå de önskade effekterna.

Vår analys visar att undersökningsprocessen, sanktionsprocessen och processen för att ta fram externa rapporter inte är effektiva. Även myndighetens senaste medarbetarundersökning visar tydligt att medarbetarna uppfattar att myndighetens processer generellt inte är effektiva.

När det gäller processen för att ta fram externa rapporter, till exempel som ett resultat av en fördjupad analys, handlar det främst om att processen för att förankra rapporten upplevs som omständlig. Det beror på att många personer inom myndigheten involveras för att lämna synpunkter i olika steg och det krävs mycket arbete för medarbetaren att hantera det. Det innebär också att handläggningstiden blir längre.

När det gäller undersöknings- och sanktionsprocessen har Finansinspektionen i flera omgångar arbetat med att effektivisera dessa processer. Det senaste initiativet startade efter internrevisionens granskning av sanktionsprocessen 2022. Som en följd av granskningen anlätade Finansinspektionen 2023 en extern konsult som gjorde en genomlysning av undersöknings- och sanktionsprocessen och lämnade flera rekommendationer. Flera av konsultens iakttagelser ligger i linje med de brister som vår analys visar. Det handlar bland annat om att handläggningstiderna blir långa eftersom processerna innehåller flera moment som kräver att medarbetare tar fram nya underlag.

När myndigheten bedömer att en undersökning inom tillsynen skulle kunna leda till en sanktion övergår ärendet till sanktionsprocessen. Det innebär bland annat att myndighetens juridiska samordning blir delaktig i handläggningen. Den juridiska samordningen är chefsjuristens rådgivare och de ansvarar bland annat för att samordna och kvalitetssäkra regelgivning, sanktionsärenden och domstolsprocesser. Övergången mellan processerna medför att nya personer ska sätta sig in i ärendet och att medarbetare behöver ta fram delvis nya underlag både internt och till det granskade företaget. Det leder till att handläggningstiden blir längre.

När handläggningstiden för ett ärende drar ut på tiden ökar också risken för att medarbetare slutar eller behöver involveras i andra arbetsuppgifter. Om en medarbetare behöver ersättas uppstår i sin tur ställtid som ytterligare förlänger handläggningstiden. Vår analys visar att den genomsnittliga handläggningstiden för undersökningsärenden har varit nästan dubbelt så lång som myndighetens rikttid.

Vår analys visar också att organisationskulturen vid Finansinspektionen präglas av ett starkt fokus på kvalitet och rättssäkerhet, vilket är en styrka för att säkerställa rättssäkra beslut. Men vi kan också se att det finns en målkonflikt mellan kvalitet och rättssäkerhet å ena sidan och snabbhet, enkelhet och kostnadseffektivitet å den andra sidan. Det är svårt att säga exakt var balansen mellan dessa värden finns. Men vi bedömer att det finns utrymme för Finansinspektionen att öka snabbheten, enkelheten och kostnadseffektiviteten i verksamheten samtidigt som myndigheten upprätthåller en tillräcklig kvalitet och rättssäkerhet.

Finansinspektionen beslutade i juni 2025 om en ny undersökningsprocess och myndigheten ska även se över sanktionsprocessen. Statskontoret bedömer att förändringarna kan göra undersökningsprocessen mer effektiv. Men flera av förändringarna handlar främst om förändrade arbetssätt och resultatet beror till stor del på hur chefer och medarbetare tillämpar dem i praktiken. Det finns som sagt en kultur på Finansinspektionen som framhåller olikheterna mellan verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Marknader och Försäkringar (se avsnitt 1.2.1). Det har fått till följd att verksamheten i delar arbetar på olika sätt. För att säkerställa att den nya undersökningsprocessen får genomslag, följs och leder till de förväntade nyttorna behöver myndigheten följa upp processen löpande.

1.4.2 Finansinspektionens beslutsordning är inte anpassad efter antalet sanktionsärenden

Statskontoret rekommenderar följande till Finansinspektionen:

- Delegera beslut i vissa ärenden från styrelsen till exempelvis generaldirektören. Det kan till exempel handla om att dela upp sanktionsärenden i enklare och mer komplexa och omfattande ärenden. Styrelsen kan besluta om de mer komplexa och omfattande ärendena och generaldirektören eller cheferna för verksamhetsområdena om enklare ärenden.

Statskontoret kan konstatera att Finansinspektionens beslutsordning inte är anpassad för att hantera alla sanktionsärenden inom tillsynsverksamheten. Både den juridiska samordningen och styrelsen har begränsad kapacitet och det uppstår därför flaskhalsar som får till följd att handläggningstiden för sanktionsärenden förlängs ytterligare. Det innebär också att myndigheten har fått begränsa antalet nya undersökningar som verksamheten kan starta.

Enligt Finansinspektionens beslutsordning är det styrelsen som med några undantag beslutar i sanktionsärenden. Alla ärenden som tas till styrelsen för beslut ska också gå via den juridiska samordningen. Styrelsen kan normalt hantera två sanktionsärenden per möte och den juridiska samordningen har också en begränsning i hur många ärenden de kan hantera.

Finansinspektionen har vidtagit vissa åtgärder för att öka flödet i processerna. Myndigheten har gett den juridiska samordningen mer resurser och diskuterar möjligheten att delegera vissa sanktionsbeslut från styrelsen längre ner i organisationen. Vi bedömer att Finansinspektionen riskerar att inte komma vidare i frågan om att delegera beslut mot bakgrund av att de har ett stort fokus på rättssäkerhet och kvalitet. Därför rekommenderar vi att myndigheten börjar i liten skala genom att testa att delegera några typer av beslut och sedan utvärdera resultatet. Om de bedömer att det fungerar bra kan de utöka med fler beslut.

Genom att delegera vissa beslut från styrelsen längre ner i organisationen frigör myndigheten även tid för styrelsen att fokusera på strategiska och långsiktiga frågor om myndighetens utveckling. Utifrån de utmaningar som vi beskriver för myndigheten anser vi att det är viktigt att styrelsen får tid att fokusera även på myndighetens interna arbete.

1.4.3 Systemstöden inom tillsyns- och tillståndsverksamheten uppfyller inte verksamhetens behov

Statskontoret rekommenderar följande till Finansinspektionen:

- Inrätta ett it-system för handläggning inom tillsynsverksamheten. Vi rekommenderar att Finansinspektionen tar fram en långsiktig plan för hur ett system ska införas och förvaltas. Systemstöden för tillsynsverksamheten och tillståndsverksamheten bör kunna kommunicera med varandra för att bland annat bevara information från tillståndsverksamheten som kan vara relevant för tillsynsverksamheten.
- Ta fram en långsiktig plan för it-systemet Tilda inom tillståndsverksamheten samt säkerställ att det går att följa upp de uppsatta effektmålen för Tilda.
- Undersök möjligheten att styra tillståndsansökningar till myndighetens digitala kanaler. Det kan till exempel handla om att föreslå lägre avgifter om den sökande skickar in ansökan digitalt.
- Hitta myndighetsgemensamma former för att dokumentera och spara praxis inom både tillsyns- och tillståndsverksamheten. Det innebär att myndigheten säkerställer att information och kunskap inte stannar hos en enskild medarbetare utan dokumenteras, sparas och är sökbar och lätt att hitta för andra medarbetare. Det skulle bidra till att minska personberoendet.

Statskontoret bedömer att de bristande systemstöden och den höga graden av manuell hantering inom både tillsyns- och tillståndsverksamheten begränsar myndighetens möjligheter att arbeta effektivt och rättssäkert.

Finansinspektionen har inte något it-system för handläggning inom tillsynsverksamheten. I dag sker handläggning av tillsynsärenden i myndighetens diariesystem samt i digitala arbetsytor med en mappstruktur. Vår analys visar att medarbetare uppfattar att myndighetens diariesystem är långsamt och svårt att hitta i. Den mappstruktur som myndigheten arbetar i gör det inte heller möjligt att se vilka tillsynsaktiviteter som har genomförts eller pågår mot ett visst företag.

Sedan 2023 har Finansinspektionen ett ärendehanteringssystem inom tillståndsverksamheten, Tilda. Enligt Finansinspektionen bidrar systemet bland annat till att öka både likabehandlingen och rättssäkerheten i handläggningen. Men i dag handlägger Finansinspektionen endast två ärendegrupper i systemet. Även om de båda ärendegrupperna står för cirka 20 procent av alla inkomna ärendena är andelen som handläggs i systemet lägre än så. Det beror på att myndigheten även handlägger ärenden av dessa slag manuellt beroende på hur ansökningen kommer in till myndigheten. Finansinspektionen har därmed både en manuell och en digital handläggning av de ärenden som kan hanteras av Tilda. Det går inte att följa upp vilken effekt systemstödet har för till exempel den genomsnittliga handläggningstiden eftersom det i uppföljningen inte går att skilja ut vilka ärenden som handläggs i systemet och vilka ärenden som handläggs manuellt.

I våra intervjuer lyfter medarbetare fram att bristen på ett it-system för handläggning som används fullt ut bidrar till ett ökat personberoende och att myndigheten inte kan ta tillvara kunskap på ett bra sätt. Bland annat finns det inget enhetligt sätt att dokumentera och spara praxis inom vare sig tillsyns- eller tillståndsverksamheten.

Vi bedömer att det inte är helt tydligt hur Finansinspektionen ser på den fortsatta utvecklingen av it-systemet Tilda. Enligt myndigheten pågår det under 2025 ett arbete med att anpassa systemet för att kunna hantera fler ärendeslag. Ledningsgruppen har kommit överens om att fortsätta lägga in fler ärendeslag som kan handläggas i Tilda. Men det finns inte något formellt beslut om it-systemets framtid.

1.5 Finansieringsmodellen fungerar i stort bra men den medför en del utmaningar

Statskontoret bedömer att Finansinspektionens finansieringsmodell i stort fungerar bra. Modellen innebär att myndighetens tillståndsverksamhet finansieras med avgifter som myndigheten får disponera och att i stort sett all övrig verksamhet finansieras med anslag. Finansinspektionen tar också ut årliga avgifter som ska täcka den största delen av myndighetens kostnader för den anslagsfinansierade verksamheten.

Statskontorets analys visar att Finansinspektionen använder mer resurser till tillsynen idag jämfört med 2015. Men vi kan inte bedöma på vilket sätt resursökningen har bidragit till mer tillsyn. Samtidigt konstaterar vi att tillsynen i vissa fall får stå tillbaka för annan tvingande verksamhet.

1.5.1 Det är svårt att bedöma hur det ökade anslaget bidragit till mer tillsyn

Vår analys visar att Finansinspektionen använder mer resurser till tillsynen idag jämfört med för tio år sedan. Men vår analys visar samtidigt att det är svårt att bedöma vilka resultat Finansinspektionen uppnår i tillsynsverksamheten. Det beror på att myndighetens uppföljning och redovisning har brister (se avsnitt 1.3). Vi anser därför att det är svårt att bedöma på vilket sätt det ökade anslaget har bidragit till mer tillsyn.

Regeringen har under flera år ökat Finansinspektionen förvaltningsanslag med syftet att förstärka tillsynsverksamheten. Samtidigt har Internationella valutafonden (IMF) pekat på att Finansinspektionen gör för lite tillsyn inom vissa områden. IMF anser även att Finansinspektionens resurser inte räcker till för att kunna utöva tillsyn som är tillräcklig i relation till den svenska finanssektorns storlek. Finansinspektionen lyfter också fram att de behöver ökade resurser för att kunna utöva en tillräcklig tillsyn.

Men utöver anslagets storlek finns det även en annan faktor som påverkar hur mycket tillsyn Finansinspektionen kan utföra. Det är hur mycket resurser de behöver lägga på den övriga verksamheten. Inom både regelgivning och tillståndsprövning är det delvis samma medarbetare som också arbetar med tillsyn. Det beror på att samma kompetens behövs inom de tre områdena men det är också ett sätt att hantera den varierande omfattningen av verksamheterna. När myndigheten behöver prioritera regelarbete eller tillståndsprövning minskar de tillgängliga resurserna inom tillsynsverksamheten.

Myndigheten har även under de senaste två åren använt en något större andel av anslaget för beredskapsarbete än vad regeringen aviserat för verksamheten. Finansinspektionen gör inget formellt fel när myndigheten använder en större del av anslaget än vad regeringen aviserat. Men det innebär att en mindre del av anslaget kan användas till tillsynsverksamhet.

1.5.2 Finansinspektionen bör arbeta proaktivt för att freda resurser i tillsynsverksamheten

Statskontoret rekommenderar följande till Finansinspektionen:

- Arbeta mer proaktivt i planeringen av resurser för att minska påverkan på tillsynsverksamheten. Myndigheten kan till exempel analysera inom vilka delar av verksamheten det går att omfördela personal. Myndigheten kan också undersöka om det går att låna in personal från andra myndigheter vid tillfälliga arbetstoppar.

Som vi har beskrivit finns det en risk att tillsynsverksamheten får stå tillbaka när tillståndsverksamheten behöver resurser (se avsnitt 1.5.1). Det beror på att tillståndsverksamheten i delar styrs av lagstadgade riktider och verksamheten kan variera mycket i omfattning över och mellan år och då behöver myndigheten omfördela resurser till tillståndsverksamheten. Eftersom tillståndsverksamheten finansieras via avgifter påverkar det inte myndighetens anslagsbelastning så det finns inte samma finansiella begränsning för myndigheten att öka resurserna inom tillståndsverksamheten. För att ha en beredskap när tillståndsärenden ökar anser vi att Finansinspektionen bör identifiera arbetsmoment eller ärendeslag som en internt eller externt inlånad medarbetare kan sätta sig in i och hjälpa till med. Myndigheten bör också undersöka möjligheten att låna in personal från andra myndigheter för att kunna täcka upp behov inom tillståndsverksamheten så att tillsynsverksamheten inte påverkas i samma utsträckning.

1.5.3 Finansieringen av tillsyn följer regeringens principer men det är svårt att bedöma resultatet

Statskontoret anser att modellen för Finansinspektionens årliga avgifter ligger i linje med regeringens principer om finansiering av tillsyn. Avgifterna uppfyller också ett antal principer som Ekonomistyrningsverket angett bör vara uppfyllda för finansiering av tillsyn.

Men för att bibehålla legitimiteten för avgiftssystemet är det rimligt att de som betalar avgiften förstår vad den går till och kan följa myndighetens resultat. Det är också viktigt att regeringen har ett tillräckligt bra underlag för att bedöma verksamhetens resultat. Vi ser flera brister i myndighetens resultatredovisning samt i den avgiftsrapport som myndigheten lämnar till regeringen två gånger per år. Utifrån dessa brister anser vi att det är svårt att bedöma verksamhetens resultat (se avsnitt 1.3 och 1.5.4).

1.5.4 Svårt att bedöma Finansinspektionens förslag om nya och justerade avgifter för tillstånd

Statskontoret rekommenderar följande till Finansinspektionen:

- Utveckla uppföljningen och redovisningen av avgifterna för tillståndsverksamheten i dialog med Regeringskansliet. Regeringskansliet behöver ha ett underlag som möter deras behov eftersom det är regeringen som beslutar om avgifterna.
- Se över möjligheten att redovisa fler indikatorer som visar utvecklingen av intäkter, kostnader och faktisk handläggningstid för enskilda ärendeslag och inte bara för grupper av ärenden. Myndigheten kan välja ut ärendeslag som är vanliga eller av andra skäl relevanta.
- Redovisa hur avgifterna har förändrats över tid för olika ärendeslag, särskilt när myndigheten lämnar förslag om att en avgift ska ändras.

Statskontoret anser att det är svårt att bedöma om de avgifter som Finansinspektionen tar ut för enskilda ärendeslag är rimliga. Myndigheten lämnar två gånger per år en rapport om myndighetens avgifter till regeringen. Både höst- och vårrapporten innehåller förslag på nya och förändrade avgifter för att myndigheten ska nå full kostnadstäckning. I rapporten som myndigheten lämnar på våren följer myndigheten också upp intäkter och kostnader för tillståndsprövningen.

Beräkningen av avgiften för varje ärendeslag utgår från hur många timmar som myndigheten beräknar att det i genomsnitt tar att handlägga ett ärende. Finansinspektionens tidredovisning ger också goda förutsättningar för att redovisa kostnaderna rätt. I avgiftsrapporten redovisar Finansinspektionen i löptext hur den genomsnittliga handläggningstiden i timmar har utvecklats över tid för de ärendeslag myndigheten föreslår ska justeras. Men redovisningen är inte så systematisk och lättöverskådlig.

Finansinspektionen beskriver utfallet för olika ärendegrupper och inte för enskilda ärendeslag när myndigheten i avgiftsrapporten redovisar intäkter och kostnader samt kostnadstäckningsgrad för verksamheten. Men utfallet för ärendeslagen i en ärendegrupp kan variera stort. Det gör det svårt att bedöma om myndighetens förslag till avgiftsjusteringar för enskilda ärendeslag är rimliga i relation till hur myndigheten har presterat inom ärendegruppen. Det är också i flera fall svårt att få en tydlig bild av skälen till att Finansinspektionen behöver justera avgiften för ett ärendeslag.

1.5.5 Det är motiverat att Finansinspektionen får disponera inkomsterna från tillståndsverksamheten

Statskontoret bedömer att det är motiverat att Finansinspektionen får disponera inkomsterna från tillståndsverksamheten, även om det strider mot budgetlagens principer om bruttoredovisning. Det beror på att verksamheten till stor del är efterfrågestyrd och att intäkter och kostnader varierar mellan åren. Det ligger också i linje med riksdagens riktlinjer om när en myndighet ska kunna disponera avgiftsinkomster. Men i riksdagens riktlinjer framgår även att det ska gå att säkerställa en god styrning och kontroll av verksamheten. Finansinspektionen har visserligen utvecklat sin uppföljning av tillståndsverksamheten, men Statskontoret bedömer ändå att myndigheten kan genomföra ytterligare åtgärder för att säkerställa en god styrning och kontroll av verksamheten (se avsnitt 1.3).

2 Finansinspektionens uppgifter, organisation och interna styrning

I det här kapitlet redovisar vi Finansinspektionens uppgifter, hur verksamheten har utvecklats över tid samt vår analys av myndighetens interna styrning.

2.1 Sammanfattande iakttagelser

- Regeringen beslutade om en ny instruktion för Finansinspektionen 2024. Bakgrunden till den nya instruktionen var att regeringen renodlade myndighetens regleringsbrev och flyttade vissa uppgifter till instruktionen.
- Finansinspektionens verksamhet har vuxit kraftigt de senaste tio åren. Det beror bland annat på att EU har infört fler regler för finansmarknadsområdet. Myndigheten har också fått ett antal nya uppgifter under samma period, bland annat uppdraget som sektorsansvarig beredskapsmyndighet inom finansmarknadsområdet.
- Myndigheten har identifierat att de behöver utveckla verksamheten och öka effektiviteten på flera sätt men vi kan konstatera att arbetet tar tid och inte går enligt plan.
- Myndigheten håller på att utveckla bland annat processen för verksamhetsplanering. Myndigheten har under arbetets gång justerat processen vilket har fått till följd att flera av de som vi har intervjuat upplever att processen är otydlig.
- Verksamheten inom de fyra verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Marknader och Försäkringar skiljer sig i delar åt, bland annat eftersom verksamheten styrs av olika regelverk. Samtidigt är verksamhetsområdena starka både i relation till ledningen och till verksamhetsområdet Styrning och verksamhetsstöd. Verksamhetsområdena tilldelas egna budgetar och myndigheten omfördelar sällan resurser mellan områdena under året.

- Vår analys visar att vissa strategiska beslut fattas på verksamhetsområdesnivå, bland annat beslut om vad som ska prioriteras ner eller bort. I våra intervjuer efterfrågar flera tydligare prioriteringar från generaldirektören och att myndigheten ska fördela resurser tydligare enligt dessa prioriteringar.

2.2 Regeringen har renodlat instruktionen och regleringsbrevet

Finansinspektionen verkar inom politikområdet finansmarknad. De övergripande målen för området är:

1. Det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner.
2. De finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling.
3. De finansiella marknaderna ska vara väl fungerande med konkurrens och ett starkt skydd för konsumenter.
4. Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.⁹

2.2.1 Tydlig styrning mot målen inom politikområdet finansmarknad i Finansinspektionens instruktion

Regeringen beslutade 2024 om en ny instruktion för Finansinspektionen. Ett skäl till det var att flytta uppgifter som reglerats i Finansinspektionens regleringsbrev under flera år till instruktionen, eftersom instruktionen avser mer långsiktig styrning än regleringsbrevet.

I instruktionen framgår att Finansinspektionen ansvarar för tillsyn, regelgivning, tillståndsprövning och den registrering som rör finansiella marknader och finansiella företag. Myndigheten ansvarar också för att vidta åtgärder för att motverka finansiella obalanser i syfte att stabilisera kreditmarknaden. Det handlar till exempel om att bevaka och analysera kreditgivningen till hushåll och företag så att den inte ökar eller minskar för snabbt, något som kan medföra negativa effekter för konsumtion och

⁹ Prop. 2024/25:1. *Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning*, s. 9–10. Det fjärde målet avser Riksgäldskontorets verksamhet.

investeringar.¹⁰ Därtill ansvarar Finansinspektionen för tillsyn och tillståndsprövning av inkassoföretag enligt inkassolagen (1974:182).¹¹

Det framgår även i instruktionen att Finansinspektionen ska *arbeta för* de tre första målen som riksdagen har beslutat om för finansmarknadsområdet.¹²

Finansinspektionen är beredskapsmyndighet och sektorsansvarig myndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.¹³

Finansinspektionen ska upplåta lokaler och utföra administrativa uppgifter åt Bokföringsnämnden samt utföra administrativa uppgifter och handläggande uppgifter åt Krigsförsäkringsnämnden.¹⁴

Finansinspektionen har vidare en rad uppgifter som följer av Sveriges medlemskap i EU. Finansinspektionen är bland annat behörig myndighet i enlighet med flera förordningar från Europaparlamentet och rådet. Det framgår också att Finansinspektionen är en del av det europeiska systemet för finansiell tillsyn.¹⁵

2.2.2 Regleringsbrevet innehåller färre mål och återrapporteringskrav än tidigare

Som en följd av att Finansinspektionen fick en ny instruktion 2024 har myndighetens regleringsbrev renodlats. Det innehåller nu färre mål, återrapporteringskrav och uppdrag till myndigheten än tidigare.

De återrapporteringskrav som Finansinspektionen haft de senaste tio åren handlar bland annat om hur myndigheten övergripande ska redovisa sin tillsynsverksamhet. Men det finns också återrapporteringskrav som gäller en viss typ av tillsyn såsom tillsyn av informations- och cyberrisker samt

¹⁰ Finansinspektionen (2025). *Fi och den finansiella stabiliteten*. (Hämtad 2025-09-02). <https://www.fi.se/sv/finansiell-stabilitet/fi-och-finansiell-stabilitet/>

¹¹ 1 § förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

¹² 2 § förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

¹³ 3 § förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

¹⁴ 21–22 §§ förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

¹⁵ 4–8 §§ förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

kommunikativ tillsyn. Kommunikativ tillsyn handlar till exempel om att informera företag som står under tillsyn om vilka förväntningar myndigheten har på dem för att därmed ge företagen bättre förutsättningar att följa reglerna.¹⁶ Återrapporteringskraven har även handlat om att Finansinspektionen ska redovisa insatser för finansiell folkbildning och myndighetens arbete med informationssäkerhet. Fram till 2023 hade Finansinspektionen även ett återrapporteringskrav om att myndigheten så långt som möjligt skulle redovisa de mått, indikatorer och nyckeltal som ingår i myndighetens underlag för att analysera verksamhetens utveckling, prestationer och resultat.¹⁷

2.3 Finansinspektionens uppdrag har vuxit

Finansinspektionen har de senaste tio åren fått flera nya uppgifter och uppdrag. Det är bland annat den ökade regleringen och tillsynen av finansmarknadsområdet inom EU som har påverkat utvecklingen. Därmed behöver myndigheten tillämpa fler och mer komplicerade regler inom sitt traditionella uppdrag. Dessutom har även sektorn som står under tillsyn vuxit och det har tillkommit fler och mer komplicerade och diversifierade företag.¹⁸ Men myndigheten har också fått helt nya uppgifter inom bland annat beredskapsområdet.

2.3.1 Nya regelverk och uppgifter påverkar Finansinspektionens verksamhet på flera sätt

Nya eller ändrade regelverk påverkar Finansinspektionens verksamhet på flera sätt. Finansinspektionens medarbetare är oftast med i det gemensamma arbetet inom EU med att ta fram nya eller att ändra befintliga regelverk. Finansinspektionen bistår även Regeringskansliet när det gäller regelarbetet på området.

¹⁶ Finansinspektionen (2022). *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–24464), s. 11–12.

¹⁷ Regleringsbrev för budgetåren 2020–2024 avseende Finansinspektionen.

¹⁸ Eurostat. *Financial balance sheets - annual data*. (Hämtad 2025-09-01).
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nasa_10_f_bs_custom_17899601/default/table

I våra intervjuer lyfter flera medarbetare och chefer fram att regelarbetet tar alltmer tid och att de får prioritera ner det löpande tillsynsarbetet. Vår analys visar att kostnaderna för regelgivning har varierat över tid men att de har ökat tydligt från och med 2023. Det påverkar tillsynsverksamheten eftersom det i delar är samma medarbetare som arbetar med båda verksamheterna.

Finansinspektionen behöver också på olika sätt förbereda sig inför att regelverken börjar gälla. Det kan handla om att myndigheten behöver utveckla nya eller befintliga it-system, ta fram nya interna processer eller rutiner samt förbereda för att ta emot nya eller förändrade ärendeslag inom tillståndsverksamheten.¹⁹

Hur mycket ett nytt regelverk påverkar Finansinspektionens verksamhet varierar. Likaså skiljer det sig åt mellan regelverken var Finansinspektionen behöver lägga mest resurser. Flera regelverk kräver att Finansinspektionen ska kunna samla in, rapportera vidare och analysera data som de som omfattas av regelverket rapporterar in. Ett exempel på ett sådant nytt regelverk är arbetet med en europeisk gemensam plattform som ska ge allmänheten tillgång till finansiell och hållbarhetsrelaterad information som företag och myndigheter ska offentliggöra.²⁰ Det ställer högre krav på myndigheten att utveckla och förvalta it-system.

Finansinspektionen har sedan 2020 även fått ett antal nya uppgifter. Finansinspektionen har exempelvis tagit över ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn enligt inkassolagen (1974:182) från Integritetsskyddsmyndigheten samt tillsyn över tillståndspliktiga aktörers kreditprövningar från Konsumentverket. Nya tillståndspliktiga verksamheter har också tillkommit genom förändrad lagstiftning, exempelvis clearingbolag och kryptoaktörer. Finansinspektionen har också fått nya tillsynsuppgifter inom information- och cyberrisker samt säkerhetsskydd och är sedan 2022 sektorsansvarig myndighet för finansiella tjänster inom det civila försvaret.

¹⁹ Finansinspektionen (2025). *Svar på kompletterande frågor från departementet om FI:s budgetunderlag*.

²⁰ Finansdepartementet (2025). *En europeisk gemensam åtkomstpunkt för finansiell och hållbarhetsrelaterad information*. PM. (FI2025/01311).

2.3.2 Det internationella arbetet påverkar myndighetens möjlighet att prioritera

På EU-nivå finns de fyra tillsynsmyndigheterna Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa), Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) och Myndigheten för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (Amla).

Dessa fyra europeiska tillsynsmyndigheter är bland annat med och utformar hur de nationella tillsynsmyndigheterna ska utföra tillsyn. Det kan bland annat handla om att ställa nya krav på Finansinspektionen att kunna leverera in data till tillsynsmyndigheterna. Det påverkar hur Finansinspektionen kan använda sina resurser och minskar utrymmet för Finansinspektionen att göra egna prioriteringar.

Finansinspektionen deltar sammantaget i cirka 150 olika styrelser, kommittéer, arbetsgrupper och tillsynskollegier på regional, europeisk och global nivå.²¹ Arbetet involverar medarbetare från flera delar av verksamheten. Enligt de vi har intervjuat har omfattningen av arbetet ökat över tid.

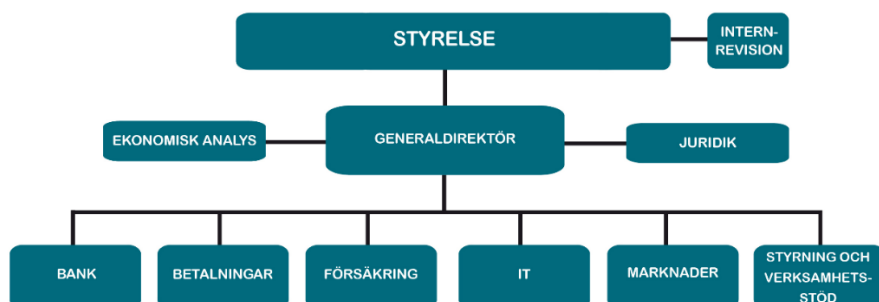
2.3.3 Finansinspektionen införde ett nytt verksamhetsområde 2023

Finansinspektionens kärnverksamhet är indelad i de fyra verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Försäkring och Marknader. Verksamhetsområdena It samt Styrning och verksamhetsstöd är stödfunktioner (figur 1). Vid myndigheten finns en juridisk stab och en stab för ekonomisk analys. Staben ekonomisk analys ansvarar bland annat för att samordna och leda myndighetens arbete med makrofinansiella risker och finansiell stabilitet och staben juridik ansvarar för den rättsliga styrningen och för att ge juridiskt stöd.²²

²¹ Finansinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*, s. 51. (Dnr. 25–4287).

²² Finansinspektionen (2025). *Arbetsordning*, s. 3. (Dnr. 25–15508).

Figur 1. Finansinspektionens organisation 2025.

Källa: Finansinspektionens webbplats.

Finansinspektionen genomförde en omorganisation 2023 och då tillkom verksamhetsområdet Betalningar, som tidigare var en del av verksamhetsområdet Bank. Det nya verksamhetsområdet ska stärka Finansinspektionens arbete med civil beredskap inom den finansiella sektorn, cybersäkerhet hos företag och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.²³

Varje verksamhetsområde har tre till fem avdelningar. I och med omorganisationen 2023 införde Finansinspektionen även enheter under avdelningarna.

2.3.4 Det har tagit tid att hitta rollen som beredskapsmyndighet

Sedan 2022 är Finansinspektionen beredskapsmyndighet och en av tio sektorsansvariga myndigheter enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Företrädare för Finansinspektionen uppger att uppdraget som sektorsansvarig myndighet är en ny roll för myndigheten som skiljer sig mycket från tillsynsrollen. De säger att det har tagit tid för myndigheten att hitta arbetsformer och specificera vad uppgiften ska innehålla samt att bemanna funktionen.

²³ Finansinspektionen (2024). *Årsredovisning 2023*, s. 6. (Dnr. 24–4601).

Finansinspektionen har ett utpekad fokusområde i sin strategiska plan som handlar om att myndigheten ska förbereda finanssektorn för kris och krig. Fokusområdet innehåller fyra önskade tillstånd som Finansinspektionen vill nå till 2028. Enligt myndighetens uppföljning för det första kvartalet 2025 går arbetet nu enligt plan.²⁴

I rollen som beredskapsmyndighet ska Finansinspektionen bland annat ha god förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer och genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap.

Som sektorsansvarig myndighet har Finansinspektionen ett särskilt ansvar att bland annat leda arbetet med att

- samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap
- driva på arbetet inom beredskapssektorn
- samverka med näringslivet eftersom den finansiella sektorn omfattar viktiga samhällsfunktioner där verksamheten till största delen bedrivs av privata aktörer.

Organiseringen av beredskapsfrågorna har samlats på verksamhetsområde Betalningar

Ansvaret för myndighetens beredskapsarbete var tidigare uppdelat mellan verksamhetsområdena Betalningar och Styrning och verksamhetsstöd. Men sedan mars 2025 är verksamhetsområdet Betalningar ansvarigt för såväl myndighetens interna krisberedskap och kontinuitetshantering som uppdraget som sektorsansvarig myndighet. Enligt myndigheten skapar det bättre synergieffekter.

Men även om ansvaret för beredskapsfrågorna samlas på ett verksamhetsområde berör sektorsansvaret samtliga verksamhetsområden på myndigheten. För att koordinera och samordna arbetet har Finansinspektionen därför inrättat Rådet för civil beredskap. I rådet deltar representanter från olika verksamhetsområden och staber som är involverade i myndighetens arbete som sektorsansvarig myndighet.²⁵

²⁴ Finansinspektionen (2025). *Månadsuppföljning mars 2025*.

²⁵ Finansinspektionen (2024). *Instruktion för Rådet för civil beredskap*, s. 1. (Dnr. 24–16061).

Samarbete med både Riksbanken och Riksgäldskontoret

Finansinspektionen och Riksbanken har delvis överlappade ansvar för att betalningar ska kunna genomföras även vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Eftersom Riksbanken är en myndighet under riksdagen ingår den inte i beredskapssektorn.

Enligt företrädare för Finansinspektionen medför det överlappande ansvaret med Riksbanken vissa utmaningar. Riksbanken och Finansinspektionen tecknade i juni 2023 en överenskommelse om samarbete i frågor som rör förberedelser och planering av krisberedskap och civil beredskap. Överenskommelsen ska uppdateras under 2025 för att ytterligare konkretisera ansvarsfördelningen.²⁶

Riksgäldskontoret ingår också i beredskapssektorn finansiella tjänster. Samverkan mellan Finansinspektionen och Riksgäldskontoret sker löpande.

Finansinspektionens kostnader för beredskapsarbetet har varit högre än de tilldelade medlen

Myndighetens arbete inom beredskaps- och sektorsansvar finansieras via Finansinspektionens förvaltningsanslag. Men kostnaderna ska inte täckas av de årliga avgifterna som Finansinspektionen tar ut (se avsnitt 3.3). Under 2024 var kostnaderna för beredskaps- och sektorsansvar inom civilt försvar drygt 18 miljoner kronor.²⁷ Regeringen har aviserat 11,5 miljoner kronor till arbetet i budgetpropositionerna.²⁸

Finansinspektionen finansierar även en del av sitt arbete med bidrag från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Bidraget finansierar arbetet med att säkerställa samhällets krisberedskap inom Finansinspektionen och den privat-offentliga samverkan som finns inom den finansiella sektorn. Under 2024 använde Finansinspektionen knappt 6 miljoner kronor av bidraget.²⁹

²⁶ Riksbanken (2025). *Redogörelse om Riksbankens verksamhet inom krisberedskap och civilt försvar*.

²⁷ Finansinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*, s. 16. (Dnr. 25–4287).

²⁸ Prop. 2020/21:1. *Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning*, Prop. 2021/22:99. *Vårändringsbudget för 2022*, Prop. 2022/23:1. *Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning*.

²⁹ Finansinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*, s. 83. (Dnr. 25–4287).

Finansinspektionen framhåller i våra intervjuer och i sitt budgetunderlag att de behöver ytterligare medel för att kunna möta kraven som ställs på dem som beredskapsmyndighet och sektorsansvarig myndighet.

2.4 Den myndighetsövergripande styrningen är svag

Vår analys visar att en del av den strategiska styrningen på Finansinspektionen sker på verksamhetsområdesnivå. Det handlar bland annat om vilka uppgifter som myndigheten ska prioritera ner eller bort och hur resurser ska fördelas. Arbetet inom verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Försäkringar och Marknader skiljer sig också i delar åt, bland annat eftersom de styrs av olika regelverk. Vi kan samtidigt se att verksamhetsområdena har en stark ställning inom myndigheten. Det här gör sammantaget att verksamhetsområdena i delar har svårt att hitta samsyn och att den interna styrningen inte alltid får genomslag.

2.4.1 Effektivitet är i fokus i myndighetens strategi men arbetet går inte enligt plan

Finansinspektionen har brutit ner sitt uppdrag och sina uppgifter i en strategi för 2024–2028.³⁰ Strategin innehåller en vision, vägledande principer och värdeord för Finansinspektionen. Finansinspektionen har också identifierat fyra fokusområden som anger vad myndigheten särskilt behöver förbättra de närmaste åren. Vi bedömer att två av områdena är särskilt relevanta sett till myndighetens möjligheter att bedriva sin verksamhet effektivt:

- *Vi attraherar, utvecklar och behåller kompetens.* Målbilden är bland annat att erbjuda medarbetare individuella utvecklingsmöjligheter och ha ett ledarskap där cheferna bidrar till lärande och utveckling och är goda förebilder som uppmuntrar och utmanar.
- *Vi gör saker på rätt sätt och blir på så sätt en effektivare myndighet.* Målbilden är att myndigheten ska vara bra på att samla in, analysera och visualisera data inför att de fattar beslut, använder AI och annan

³⁰ Finansinspektionen. *Strategi för 2024–2028. En stabil och väl fungerande finansmarknad för alla.*

ny teknik i verksamheten, har ändamålsenliga arbetssätt och ett modernt ärendehanteringssystem, effektiviserar genom att följa upp, utvärdera och prioritera den löpande verksamheten med hjälp av statistik.

I Finansinspektionens uppföljning framgår det att myndighetens arbete inom fokusområdet ”att göra rätt saker på rätt sätt” inte går enligt plan. Enligt Finansinspektionens uppföljning vid första kvartalet 2025 pågick arbetet då enligt plan för tre av fem önskade tillstånd.³¹

2.4.2 Processen för verksamhetsplanering ändras och upplevs i delar som otydlig

Vår analys visar att processen för verksamhetsplanering och budget är otydlig och att processen i delar ändras mellan åren. Finansinspektionen har arbetat med att förbättra verksamhetsplaneringen under de senaste två åren. Det har inneburit att myndigheten under arbetets gång har justerat processen baserat på erfarenheter av arbetet.

Men vi kan konstatera att myndighetens rutinbeskrivning för verksamhetsplaneringen är från 2021 och att den inte stämmer helt överens med hur myndigheten faktiskt arbetar. Det beror bland annat på myndighetens pågående arbete med att hitta nya former för verksamhetsplaneringen. Myndigheten har även gjort flera omorganisationer och ändrat på organisatoriska enheter och funktioner. Det innebär att rutinbeskrivningen inte är aktuell i dessa delar. Rutinbeskrivningen beskriver ansvar och roller samt de olika stegen i processerna.³²

Våra intervjuer visar också att det har varit oklart varför myndigheten inte genomförde någon riskidentifieringsprocess under 2024. Processen ingår i verksamhetsplaneringen och är ett viktigt underlag för tillsynsverksamheten (4.2.1).³³ Enligt Finansinspektionen genomförde myndigheten en riskidentifieringsprocess under 2024, men att det var en förenklad variant. Skälet till det var att myndigheten har ändrat tidpunkt

³¹ Finansinspektionen (2025). *Månadsuppföljning mars 2025*.

³² Finansinspektionen (2021). *Planerings- och uppföljningsprocessen*. (Dnr. 21–18098).

³³ Finansinspektionen (2022). *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–24464), s. 9.

för när processen ska genomföras, från hösten till våren. Det innebär att när de skulle genomföra processen för 2024 hade de bara några månader tidigare färdigställt riskidentifieringen för 2023.

Både processen för riskidentifiering och processen för verksamhetsplanering ska enligt Finansinspektionen uppdateras.

2.4.3 Verksamhetsplaneringen sker främst underifrån

I den myndighetsövergripande verksamhetsplanen för 2025 pekar Finansinspektionen ut vad de önskar förbättra inom de fyra områdena i den strategiska planen samt myndighetens övergripande prioriteringar för den löpande verksamheten inom tillsyn, tillstånd, regelgivning, hållbarhet och miljömål. Det framgår också hur mycket disponibla medel som myndigheten har för året. Utifrån ett direktiv om verksamhetsplaneringen som generaldirektören beslutar om tar varje verksamhetsområde och stab fram en egen verksamhetsplan. Generaldirektören beslutar också om en budget för varje verksamhetsområde.

Vi kan se att kopplingen mellan den strategiska styrningen och den operativa styrningen i delar är svag. Det beror bland annat på att planeringen av verksamheten till stor del sker på verksamhets-, avdelnings-, och enhetsnivå. Flera av de som vi har intervjuat anser att verksamhetsområdena planerar de aktiviteter som de ser behov av att genomföra utifrån bland annat de risker som de har identifierat inom sina områden samt utifrån krav från bland annat det internationella arbetet. Verksamhetsområdena kopplar sedan de planerade aktiviteterna till den strategiska styrningen.

Vi bedömer inte att det är ett problem att verksamhetsområdena har ett stort inflytande över planeringen eftersom de är experter inom sitt område. Men de aktiviteter som verksamheten planerar och genomför riskerar att ha för stort fokus på att klara av verksamheten här och nu om planeringen i för stor omfattning sker från verksamhetsområdena, som också upplever att de inte i alla delar hinner med allt de borde göra. Då riskerar aktiviteterna att tappa kopplingen till de strategiska målen och den långsiktiga planeringen.

2.4.4 Verksamheten efterfrågar prioriteringar

I flera av våra intervjuer lyfter chefer och medarbetare vid Finansinspektionen fram att de saknar prioriteringar från generaldirektören. Det handlar både om vilka uppgifter verksamheten ska prioritera och hur ledningen fördelar resurser.

Flera av de som vi har intervjuat säger att generaldirektören till viss del pekar ut nya prioriteringar men inte vad som ska prioriteras ner eller bort. Vad som ska prioriteras ner eller bort beslutas i stället inom verksamhetsområdena, avdelningarna och enheterna. Vissa säger att de skriver underlag till ledningen om vilka prioriteringar de gör, men att de inte får återkoppling från generaldirektören och därför inte vet hur förankrade prioriteringarna är. Vår analys av verksamhetsområdenas verksamhetsplaner samt myndighetens underlag för att bedöma den interna styrningen och kontrollen visar också att verksamhetsområdena har prioriterat bort uppgifter på grund av resursbrist. Det handlar bland annat om Finansinspektionens tillsyn av inkassobolag enligt inkassolagen (1974:182).³⁴

Vår analys visar också att Finansinspektionen inte prioriterar resurserna på ett effektivt sätt och att de inte är transparent varför den interna resursfördelningen ser ut som den gör. Flera av de vi intervjuat uppfattar att resursfördelningen är statisk och att myndigheten sällan omfördelar resurser mellan verksamhetsområden utifrån myndighetsövergripande prioriteringar. De upplever också att myndigheten behöver våga prioritera bort verksamhet där riskerna bedöms som låga. Även Finansinspektionens internrevisor anser att myndighetens beslutsunderlag för intern resursfördelning kan förbättras.³⁵

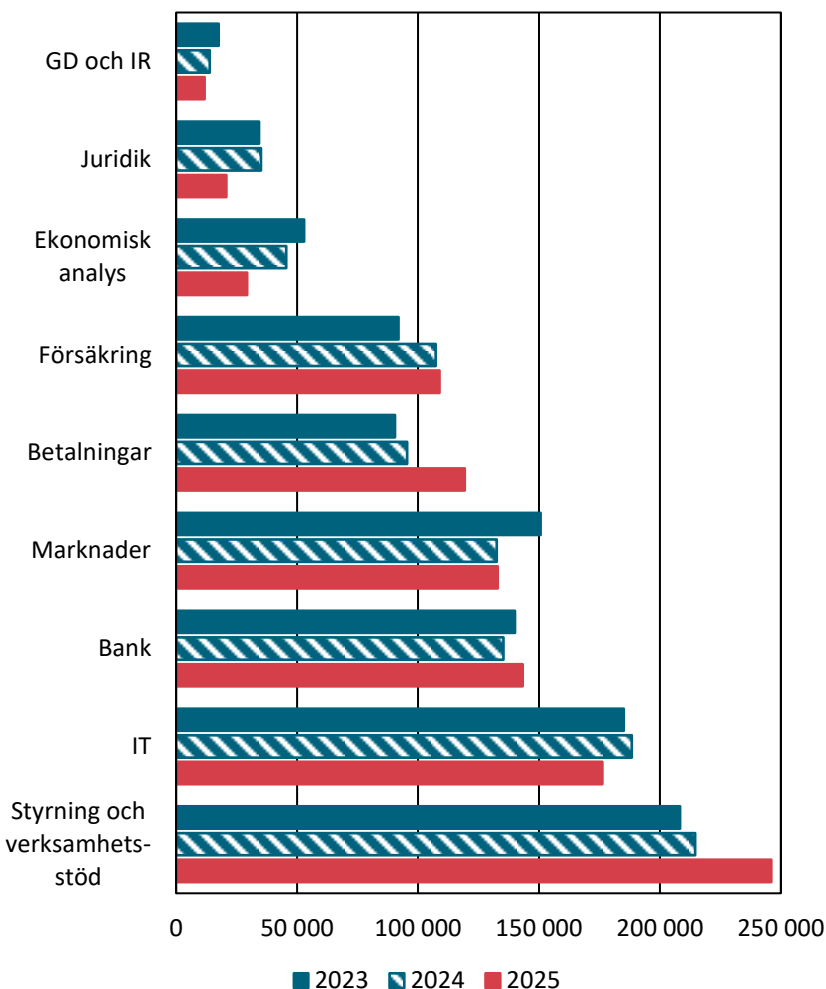
Vår analys av Finansinspektionens interna budgetar visar att myndigheten har gjort vissa justeringar mellan verksamhetsområdena under åren 2023–2025 (figur 2). Det verksamhetsområde som har ökat mest är Styrning och verksamhetsstöd. Försäkringar och Betalningar har också fått en högre budget under perioden. Marknader har fått lägre budget och Bank har haft

³⁴ Finansinspektionen (2025). *Verksamhetsplaner för Bank, Betalningar, Marknader, Försäkringar 2025*, Finansinspektionen (2024). *Underlag för bedömning av den interna styrningen och kontroll*. (Dnr. 24–194).

³⁵ Finansinspektionen (2024). *Internrevisionens årsrapport 2024*. (Dnr. 24–35238).

ungefär samma budget under perioden. Förändringarna beror främst på att medel har flyttats med när ansvaret för en fråga har flyttat från ett verksamhetsområde till ett annat verksamhetsområde eller att medel har fördelats ut när myndigheten har fått nya uppdrag. Det sker däremot sällan omfördelningar mellan verksamhetsområdena löpande under året på grund av omprioriteringar.

Figur 2. Finansinspektionens interna budget 2023–2025 (tusentals kronor).

Källa: Finansinspektionens interna budget 2023–2025. Bearbetad av Statskontoret.

Kommentar: Vi har valt tidsperioden 2023–2025 eftersom verksamhetsområdet Betalningar bildades 2023.

2.4.5 Verksamhetsområdena har en stark ställning

Arbetet och uppgifterna inom verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Försäkringar och Marknader skiljer sig i delar åt. Det beror bland annat på att de styrs av olika regelverk. Flera av våra intervjuer ger även bilden av att verksamhetsområdena har en stark ställning inom myndigheten och att de betonar olikheterna mellan sig. De intervjuade beskriver verksamhetsområdena bland annat som fyra företag i myndigheten. De säger att just att verksamhetsområdenas verksamhet i delar skiljer sig åt och att de är starka är ett skäl till att det tar tid och har varit svårt att fatta beslut om vissa myndighetsgemensamma frågor. Det handlar till exempel om att enas kring mått för att följa upp verksamheten och att besluta om ett gemensamt it-system för handläggning inom tillsynsverksamheten. Intervjuerna visar även att verksamhetsområdenas starka ställning förstärks av att den interna budgeten och resursfördelningen är relativt låsta till respektive område.

Vår analys visar även att verksamhetsområdena i delar tillämpar olika arbetssätt och tar fram egna metodstöd (se avsnitt 6.3.5). Det framgår också i den genomlysning av undersöknings- och sanktionsprocessen som Finansinspektionen genomförde 2023.³⁶ Samtidigt visar vår analys att det inom myndigheten finns olika bilder av hur stora skillnaderna mellan områdena faktiskt är. Det finns även olika uppfattningar om hur lätt eller svårt det är att ensa och likrikta arbetssätt. Det gäller både inom tillsyns- och tillståndsverksamheten.

2.4.6 Styrning och verksamhetsstöd uppfattas som långt från kärnverksamheten

Verksamhetsområdet Styrning och verksamhetsstöd omfattar avdelningarna kommunikation, styrning samt utveckling.

I våra intervjuer lyfter flera medarbetare fram att de vill ha ett bättre verksamhetsstöd. Några anser att avståndet mellan de fyra verksamhetsområdena inom kärnverksamheten och Styrning och verksamhetsstöd är för stort, vilket gör att det svårt att förstå varandras behov. Några upplever att Styrning och verksamhetsstöd kommer med beställningar om att lämna information till dem men att det är otydligt vad informationen ska användas till.

³⁶ Governo (2023). *Genomlysning av undersöknings- och sanktionsprocessen*.

Samtidigt lyfter företrädare för Styrning och verksamhetsstöd fram att det är en utmaning för dem att verksamhetsområdena anser att de sinsemellan är mycket olika och gärna vill göra saker på sitt sätt.

Som en del av att utveckla styrningen och uppföljningen av verksamheten har Finansinspektionen inrättat controllerstöd som är placerade på verksamhetsområdena sedan 2024. Men i praktiken är det främst två verksamhetsområden som har haft en dedikerad controller under den här tiden. Enligt våra intervjuer uppfattar de två verksamhetsområdena som haft ett dedikerat stöd att förändringen är bra och att stödet har blivit mer verksamhetsanpassat. Bland annat har det bidragit till bättre uppföljning av tillståndsverksamheten. Vår analys visar också att de två verksamhetsområdena har mer utvecklade verksamhetsplaner och uppföljningar än de två verksamhetsområdena som inte haft samma dedikerade controllerstöd.³⁷

2.4.7 It-arbetet går inte enligt plan

Vi har gjort en övergripande analys av Finansinspektionens it-styrning. Det innebär att analysen inte omfattar all it-verksamhet utan främst riktar in sig på den övergripande styrningen av it-arbetet. Det handlar framför allt om myndighetsövergripande behov av it-utveckling. Vår analys visar att Finansinspektionens it-utveckling inte går enligt plan och myndigheten har haft svårt att nå samsyn om hur it-arbetet ska styras och genomföras. Som en konsekvens har myndigheten svårt att tillgodose verksamhetens behov av systemstöd och generell it-utveckling.

Kända it-behov åtgärdas inte

Finansinspektionens it-arbete är en del av fokusområdet ”Vi gör saker på rätt sätt och blir på så sätt en effektivare myndighet” (se avsnitt 2.4.1). Myndighetens egen uppföljning visar att arbetet inom området går långsamt. Myndigheten har särskilt låg måluppfyllelse för tillståndet ”ändamålsenliga arbetssätt och ett modernt ärendehanteringssystem”.

Våra intervjuer med myndigheten visar att det finns it-behov som har varit kända sedan länge, men att det tar tid för myndigheten att besluta om och utveckla it-lösningar. Till exempel har Finansinspektionen varken något it-

³⁷ Finansinspektionen (2025). *Verksamhetsplaner för Bank, Betalningar, Marknader, Försäkringar 2025*.

system för handläggning inom tillsynen, något it-system som hanterar fler än två ärendegrupper inom tillståndsverksamheten eller något e-arkiv. De som vi har intervjuat beskriver dessutom att myndighetens diariesystem Platina är tungt och svårjobbat och att det behöver utvecklas eller ersättas av ett nytt system.

Det har saknats en sammanhållen it-styrning

Det finns sannolikt flera orsaker till att it-utvecklingen inte går enligt plan. Vi uppfattar att en utmaning är att myndigheten inte har haft en tillräcklig samsyn om hur it-arbetet bör styras och genomföras. Våra intervjuer visar också att det inom myndigheten inte finns någon gemensam bild av vad som ligger bakom dagens situation. Några av de som vi har intervjuat anser att det beror på att ledningen inte har prioriterat it-frågor och att de därför inte har fördelats tillräckligt med resurser till arbetet. Andra anser att det är ett resultat av att myndigheten inte har haft någon sammanhållen it-styrning. Ytterligare någon anser att det beror på att ledningsgruppen har haft svårt att enas om hur it-arbetet ska organiseras och genomföras.

Även internrevisionen påpekar att samspelet mellan it och övrig verksamhet behöver stärkas. Internrevisionen lyfter bland annat fram att det saknas dokumenterade myndighetsövergripande riktlinjer eller rutiner för styrning, verksamhetsutveckling och samverkan mellan it och verksamhetsområdena. Den information som har funnits har varit utspridd, vilket har gjort arbetet svårt att överblicka. Internrevisionen anser att Finansinspektionen inte har fokuserat tillräckligt på förändringsledning för att förankra styrmodeller och arbetssätt inom de olika verksamhetsområdena. Internrevisionen lyfter även fram att myndigheten har haft svårt att tillsätta vissa nyckelkompetenser, däribland verksamhetsarkitekter.³⁸ Det är också något som framkommer i några av de intervjuer som vi har gjort med myndigheten. Intervjupersonerna anser att bristen på verksamhetsarkitekter gör att det inte finns någon funktion som har ansvar för att hålla ihop arbetet mellan it och verksamhetsområdena.

³⁸ Finansinspektionen (2023). *Granskning av Finansinspektionens utveckling och förvaltning av it-system*. Internrevisionsrapport. (Dnr. 23–25344).

Finansinspektionen har tagit steg för att förbättra it-styrningen

Under det senaste året har Finansinspektionen tagit initiativ för att förbättra it-styrningen. Myndigheten har bland annat beslutat om en ny leveransprocess för it-lösningar som beskriver hur myndigheten ska styra, hantera och prioritera behov av it-lösningar. Myndigheten har även inrättat tre råd som på strategisk nivå är ansvariga för olika behov inom it:

Portföljledning – It, Utvecklings- och förvaltningsrådet och Datarådet.

Eftersom förändringarna i Finansinspektionens it-styrning är så pass nya kan vi inte bedöma vilken effekt de kommer att få.

3 Finansinspektionens finansieringsmodell

I det här kapitlet presenterar vi vår analys av Finansinspektionens finansieringsmodell. Med finansieringsmodell menar vi den övergripande modellen för hur verksamhetens kostnader ska finansieras. Det innebär att vi har analyserat omfattningen, strukturen och villkoren för Finansinspektionens avgifts- och anslagsmedel.

3.1 Sammanfattande iakttagelser

- Finansinspektionens förvaltningsanslag har nästan dubblerats sedan 2015. Regeringen har varit olika detaljerad i styrningen av hur myndighetens ökade anslag ska användas, men en stor del av ökningen är till för att stärka tillsynsverksamheten.
- Finansinspektionen anser att de behöver ytterligare anslag både för att bibehålla den nuvarande nivån av tillsyn och för att utveckla tillsynen. Men vi kan konstatera att Finansinspektionen sällan redovisar några förslag i budgetunderlagen om hur de kan effektivisera verksamheten eller hur åtgärder inom den egna verksamheten kan leda till att minska kostnaderna i motsvarande grad.
- Vi anser att modellen för Finansinspektionens årliga avgifter ligger i linje med regeringens principer om finansiering av tillsyn. Vi bedömer även att avgifterna uppfyller flera principer som Ekonomistyrningsverket tagit fram för finansiering av tillsyn. Men vi anser också att avgiftsmodellen bara kan behålla sin legitimitet om både de som betalar avgiften och regeringen kan följa verksamhetens resultat. Vi bedömer att det för närvarande finns flera brister i myndighetens resultatredovisning (se avsnitt 5.2).
- När Finansinspektionen får uppgifter vars kostnader inte ska täckas med de årliga avgifterna som myndigheten tar ut finns det en risk att den nya uppgiften tränger undan till exempel tillsynsverksamhet och att en mindre andel av kostnaderna på anslaget finansieras via avgifter.

- Vi bedömer att det är motiverat att Finansinspektionen får disponera inkomsterna i tillståndsverksamheten eftersom den är efterfrågestyrd och inkomsterna varierar mellan åren. Men vi anser också att Finansinspektionen behöver förbättra sin uppföljning och redovisning av verksamheten för att säkerställa en god intern styrning och kontroll i verksamheten. Det beskriver vi närmare i kapitel 4 och 5.

3.2 Finansinspektionen anslag har ökat men myndigheten anser att de behöver mer

Finansinspektionens anslag har nästan dubblerats sedan 2015. I flera fall är tillskotten till för att förstärka myndighetens tillsynsverksamhet. Vi kan också konstatera att kostnaderna för tillsynsverksamheten har ökat. Finansinspektionen anser att de fortsatt behöver mer anslag men vi kan konstatera att myndighetens budgetunderlag ofta saknar förslag om hur myndigheten kan effektivisera sin verksamhet eller finansiera behoven genom interna prioriteringar.

3.2.1 Finansinspektionens intäkter har nästan dubblats sedan 2015

Finansinspektionens intäkter har nästan dubblerats sedan 2015 och ökat med drygt 220 miljoner kronor sedan 2020 (tabell 1).³⁹ Den största delen utgörs av intäkter av anslag. Avgiftsintäkterna har sedan 2020 varierat mellan 104–134 miljoner kronor.

Tabell 1. Finansinspektionens intäkter 2020–2024, löpande priser (tkr).

Intäkter	2020	2021	2022	2023	2024
Intäkter av anslag	653 437	663 511	709 060	828 044	848 529
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	104 110	128 447	134 066	115 211	128 027
Intäkter av bidrag	5 216	4 064	7 452	8 598	6 382
Finansiella intäkter	161	128	1 449	4 474	2 210
Intäkter totalt	762 924	796 149	852 026	956 327	985 148

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2021–2024.

³⁹ Finansinspektionens årsredovisningar 2015–2024.

3.2.2 Regeringen har ökat Finansinspektionens anslag för att förstärka tillsynsverksamheten

Finansinspektionens får använda sitt förvaltningsanslag för myndighetens förvaltningsutgifter. Myndigheten har även ett separat anslag som ska finansiera avgifterna till EU:s tillsynsmyndigheter. Finansinspektionen disponerar även en anslagspost som får användas för Krigsförsäkringsnämndens verksamhet.⁴⁰

Sedan 2015 har regeringen ökat Finansinspektionens förvaltningsanslag med drygt 360 miljoner kronor.⁴¹ Regeringen har varit olika detaljerad i styrningen av hur Finansinspektionen ska använda dessa medel, men enligt budgetpropositionerna har syftet i de flesta fall varit att förstärka tillsynsverksamheten. Sedan 2020 har regeringen också tillfört medel för att bland annat förstärka konsumentskyddet, bekämpa penningtvätt, främja hållbar utveckling, stärka totalförsvaret och bygga upp det civila försvaret.⁴²

För 2025 fick Finansinspektionen ytterligare 33 miljoner kronor till förstärkt banktillsyn, ett digitaliseringslyft samt till arbetet med civilt försvar.⁴³ Men Finansinspektionen hade äskat om 130 miljoner kronor i ökat anslag för 2025.⁴⁴

3.2.3 Kostnaderna för tillsyn utgör en större andel

Finansinspektionen redovisar sin verksamhet uppdelat på tillsyn, regelgivning, tillståndsprövning och övrigt. I övrigt ingår exempelvis finansmarknadsstatistik, finansiell folkbildning och beredskaps- och sektorsansvar inom civilt försvar.⁴⁵

⁴⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Finansinspektionen.

⁴¹ Regleringsbrev för budgetåret 2015 och 2024 avseende Finansinspektionen.

⁴² Budgetpropositioner 2015–2024.

⁴³ Prop. 2024/25:1. *Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning*, s. 33.

⁴⁴ Finansinspektionen (2024). *Bilaga 1: Budgetunderlag för 2025–2027*.

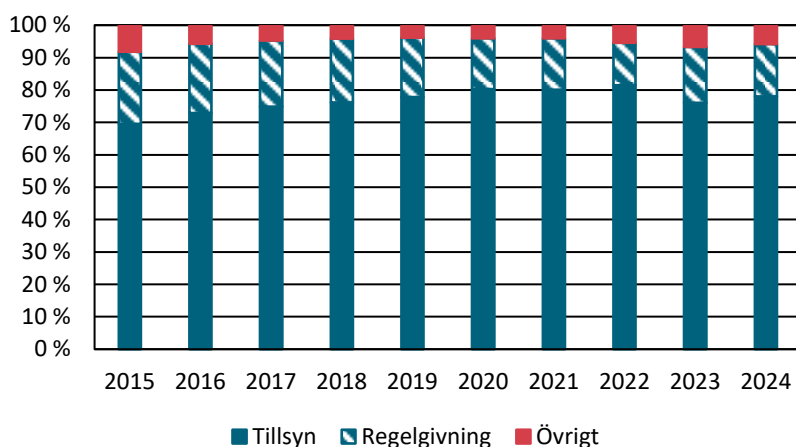
(Dnr. 24–4564), s. 1.

⁴⁵ Finansinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*. (Dnr. 25–4287), s. 14.

Kostnaderna för den anslagsfinansierade verksamheten har nästan fördubblats sedan 2015. Tillsynsverksamhetens andel av de totala kostnaderna har också ökat mellan 2015–2020 (figur 3). Men det går utifrån myndighetens uppföljning och redovisning inte att utläsa hur resultatet inom tillsynsverksamheten har utvecklats under samma period (se avsnitt 5.2 och 5.3).

De senaste två åren har tillsynsverksamhetens andel av kostnaderna minskat och regelgivning och övrig verksamhet utgör en större andel av kostnaderna. Det beror bland annat på att myndigheten har lagt resurser på arbete med nya regelverk från EU samt beredskapsarbete.

Figur 3. De anslagsfinansierade verksamheternas andel av totala kostnader, 2015–2024 (procent).

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2015–2024.

3.2.4 Myndigheten anser att de behöver ytterligare ökning av anslaget

Finansinspektionen uppger, bland annat i sitt budgetunderlag, att förvaltningsanslaget behöver öka ytterligare under kommande år. Det beror på att Finansinspektionen har fått och kommer att få nya uppgifter. Ett exempel är tillsyn enligt EU-förordningen för digital operativ motståndskraft (DORA). De behöver även ökade anslag för att bland annat utveckla datadriven tillsyn och för teknisk utveckling till följd av EU-regelverk.⁴⁶

⁴⁶ Finansinspektionen (2025). *Finansinspektionens budgetunderlag för 2026–2028*. (Dnr. 25–4291).

Finansinspektionen anser också att myndighetens resurser inte räcker till för att övervaka en så stor finanssektor som den svenska. De hänvisar till IMF som i en rapport från 2023 bedömde att Finansinspektionen inte har tillräckliga anslag i relation till det stora uppdraget.⁴⁷

3.2.5 Myndighetens budgetunderlag kan förbättras

Finansinspektionen har äskat om mellan 75–130 miljoner kronor i ökat anslag varje år under de senaste tre åren.⁴⁸ Enligt Finansinspektionen behöver myndighetens anslag öka både för att upprätthålla den befintliga nivån av tillsyn och för att göra mer inom vissa områden. Men Finansinspektionen redovisar bara i något enstaka fall förslag i budgetunderlaget om hur de kan effektivisera verksamheten eller hur åtgärder inom den egna verksamheten skulle kunna minska kostnaderna i motsvarande grad. Detta trots att det är ett krav enligt 9 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Finansinspektionen beskriver oftast vilka konsekvenser det får om myndigheten inte får ett ökat anslag. Men det handlar i de flesta fall om att den tänkta verksamheten eller insatsen inte kan genomföras tillräckligt bra och vilka risker det medför. Ofta beskrivs detta på en övergripande nivå. Myndigheten anger att det är den löpande tillsynen som kommer att få stå tillbaka. Men Finansinspektionen redovisar inte vilka vägval och prioriteringar myndigheten kan eller behöver göra inom verksamheten. Vi bedömer att när finansmarknaden växer och utvecklas bör det också finnas områden som kan prioriteras ner till förmån för områden med nya högre risker.

Vi bedömer att Finansinspektionen tydligare skulle kunna argumentera för sina behov av ökade anslag om de kunde visa vad de olika delarna av myndighetens verksamhet kostar och vilket resultat som myndigheten

⁴⁷ International Monetary Fund (2023). *Sweden – Financial system stability assessment*. IMF Country Report No. 23/113.

⁴⁸ Finansinspektionen (2023). *Budgetunderlag 2024–2026*. (Dnr. 23–4221), Finansinspektionen. *Bilaga 1: Budgetunderlag för 2025–2027*. (Dnr. 24–4564), Finansinspektionen (2025). *Finansinspektionens budgetunderlag för 2026–2028*. (Dnr. 25–4291).

uppnår med de medel som de har. Även Finansinspektionens internrevisor konstaterar inom ramen för granskningen av EU-initiativ att Finansinspektionen lättare skulle kunna visa på och motivera sina äskanden i budgetunderlagen till departementet om myndighetens uppföljning förbättrades.⁴⁹

3.3 De årliga avgifterna ska täcka kostnaderna för den största delen av verksamheten

Finansinspektionens finansieringsmodell innebär att myndigheten får ett anslag som ska finansiera i stort sett alla förvaltningskostnader vid myndigheten med några undantag, till exempel kostnaderna för prövning av ansökningar och anmälningar. Myndigheten tar sedan ut årliga avgifter av de företag som står under tillsyn av myndigheten. De årliga avgifterna ska motsvara kostnaderna för Finansinspektionens verksamhet med några undantag (bilaga 3). Det är regeringen som beslutar om avgiftens storlek. Men i praktiken är det Finansinspektionen som beräknar de årliga avgifterna utifrån förordningen (2007:1135) om årliga avgifter. Det är också myndigheten som fakturerar företagen. Men myndigheten disponerar inte inkomsterna utan redovisar dem mot inkomstittel, i enlighet med budgetlagens principer om bruttoredovisning.⁵⁰

3.3.1 Modellen ligger i linje med regeringens principer för finansiering av tillsyn

Statskontoret bedömer att finansieringen av Finansinspektionens tillsynsverksamhet ligger i linje med regeringens principer för finansiering av tillsyn. Regeringen anser att tillsyn i normalfallet ska finansieras med avgifter och att det ekonomiska målet normalt bör vara full kostnadstäckning.⁵¹

⁴⁹ Finansinspektionen (2024). *Genomförande av EU-initiativ*. Internrevisionsrapport. (Dnr. 24–23288), s. 3.

⁵⁰ 1–2 §§ förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

⁵¹ Skr. 2009/10:79, s. 19.

Vidare bedömer vi att avgifterna uppfyller flera principer som Ekonomistyrningsverket anser bör vara uppfyllda för finansiering av tillsyn (bilaga 3).

3.3.2 Både de som betalar avgiften och regeringen behöver kunna följa verksamhetens resultat

Företagen som står under Finansinspektionens tillsyn har begränsad möjlighet att själva påverka avgiftens storlek. Det enda de kan göra är att följa regelverket och ha sin verksamhet i god ordning så att eventuella tillsynsinsatser kan utföras så effektivt som möjligt. Men för att bibehålla legitimiteten för avgiftssystemet är det rimligt att de som betalar avgiften förstår vad den går till och kan följa myndighetens resultat. Det är också viktigt att regeringen har ett tillräckligt bra underlag för att bedöma verksamhetens resultat. Men vår analys visar på flera brister i myndighetens resultatredovisning samt den avgiftsrapport som myndigheten lämnar två gånger per år. Vi bedömer därför att det är svårt att bedöma verksamhetens resultat (se avsnitt 5.2).

I bilaga 3 finns en närmare beskrivning av hur modellen är konstruerad och vilka faktorer som kan påverka avgiftens storlek.

3.3.3 Tillkommande uppgifter som inte ska finansieras med avgifter kan innebära utmaningar

Kostnaderna för Finansinspektionens beredskapsarbete ska inte täckas av de årliga avgifterna. Men Statskontoret kan konstatera att Finansinspektionen under 2023 och 2024 har använt en något större del av förvaltningsanslaget till beredskapsverksamhet än vad regeringen har tillfört anslaget i budgetpropositionerna de senaste åren. Myndigheten får formellt sett använda mer anslag till beredskapsverksamheten men det innebär att en mindre del av anslaget kan användas till myndighetens övriga verksamhet. Det innebär också att en mindre andel av kostnaderna på förvaltningsanslaget finansieras via avgifter.

3.4 Finansinspektionens tillståndsverksamhet finansieras med avgifter

Finansinspektionen ska ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar inom myndighetens ansvarsområde. Avgifterna ska täcka myndighetens kostnader för prövning av ansökningar och anmälningar. Det innebär att kravet på full kostnadstäckning gäller för tillståndsverksamheten som helhet. Det är regeringen som beslutar om avgifternas storlek efter förslag från Finansinspektionen och myndigheten får disponera inkomsterna från avgifterna.⁵²

Finansinspektionen ska ta ut avgifter för ungefär 800 olika ärendeslag. Men regelverken inom finansmarknadsområdet ändras och utvecklas kontinuerligt och därför tillkommer det löpande nya ärendeslag och andra utgåar. Finansinspektionen beräknar avgiften per ärendeslag genom att multiplicera den beräknade genomsnittliga handläggningstiden i timmar med ett schabloniserat timpris. Utifrån den beräkningen placeras ärendeslaget i en avgiftsklass som motsvarar kostnaden. Det finns 35 avgiftsklasser, den lägsta avgiftsklassen är 800 kronor och den högsta är 13,5 miljoner kronor.⁵³ I bilaga 3 finns en utförligare beskrivning av hur avgiften är konstruerad.

3.4.1 Det är motiverat att Finansinspektionen disponerar inkomsterna från tillståndsverksamheten

Statskontoret bedömer att Finansinspektionens tillståndsverksamhet uppfyller riksdagens riktlinjer för att myndigheten ska kunna disponera inkomsterna från tillståndsverksamheten när det gäller att verksamheten är efterfrågestyrd och varierar från år till år.⁵⁴ Men Finansinspektionen behöver förbättra sin uppföljning och redovisning av verksamheten för att också säkerställa en god intern styrning och kontroll i verksamheten. Det beskriver vi närmare i kapitel 4 och 5.

⁵² 1 § förordning (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen.

⁵³ 4 § förordning (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen.

⁵⁴ Prop. 2010/11:40. *En reformerad budgetlag*, s. 38.

3.4.2 Finansinspektionen har utvecklat det interna arbetet med avgifter för tillståndsverksamheten

Finansinspektionen gjorde en översyn av tillståndsavgifterna 2023.

I översynen framkom bland annat att sambandet mellan avgiftsrapporten, budget och utfall för tillståndsverksamheten behöver bli tydligare samt att det fanns utmaningar med hur myndigheten fördelar overheadkostnader. Dessutom var den centrala styrningen och uppföljningen av hela tillståndsverksamheten svag eftersom det inte fanns någon chef eller funktion som hade det övergripande ansvaret för tillståndsverksamhetens ekonomi och uppföljning.⁵⁵

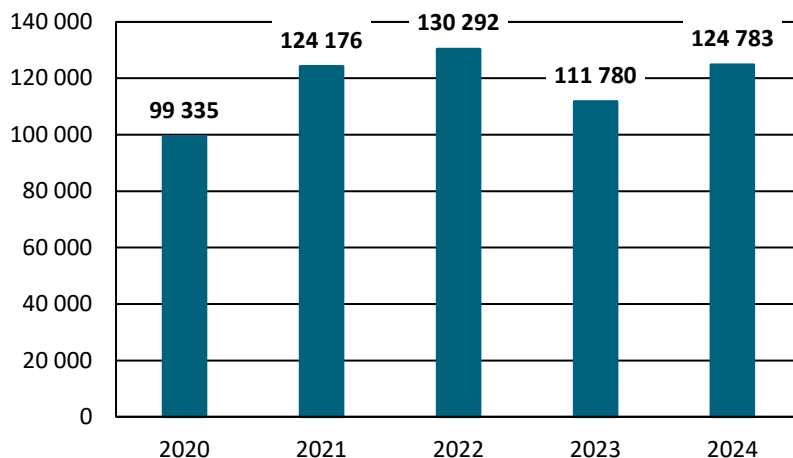
Finansinspektionen har sedan översynen inte utsett någon huvudansvarig för tillståndsverksamhetens ekonomi och uppföljning. Men de har arbetat med att förtydliga ansvaret och se till att de ansvariga cheferna har bra underlag för att kunna fatta beslut. Myndigheten har även ändrat huvudprinciperna för fördelning av overheadkostnader så att det ska bli tydligare vilka kostnader som tillståndsverksamheten har. Finansinspektionen har också i delar utvecklat uppföljningen av tillståndsverksamheten (se 4.4.3).

3.4.3 Det är svårt att göra prognoser för avgiftsintäkterna för tillståndsverksamheten

Finansinspektionen vet inte i förväg vilka ärendeslag som kommer in, hur många ärenden det blir inom varje ärendeslag eller om det tillkommer nya ärendeslag. Det gör det svårt för myndigheten att göra tillförlitliga prognoser för tillståndsverksamheten. Flera ärendeslag har lagstadgade riktigheter för handläggningstiden och därför måste Finansinspektionen ha beredskap för att hantera dessa ärenden. Intäkterna inom tillståndsverksamheten har varierat mellan 100 och 130 miljoner kronor de senaste fem åren (figur 4).

⁵⁵ Finansinspektionen (2023). *Översyn av tillståndsavgifter*, s. 12.

Figur 4. Avgiftsintäkter för tillståndsverksamheten 2020–2024, löpande priser (tusentals kronor).

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2022–2024.

Att tillståndsverksamheten är efterfrågestyrd ställer krav på myndighetens planering och uppföljning av verksamheten. Vi beskriver det närmare i avsnitt 4.3.1.

4 Verksamhet och intern uppföljning

I det här kapitlet presenterar vi vår analys av tillsyns- och tillståndsverksamheten och hur Finansinspektionen följer upp dessa verksamheter.

4.1 Sammanfattande iakttagelser

- Finansinspektionens tillsyn är riskbaserad. Den utgår från årliga prioriteringar av de risker som myndigheten anser har störst negativ påverkan på stabiliteten eller för konsumenterna på de finansiella marknaderna. Tillsynen kan vara planerad eller händelsestyrd. Det skiljer sig åt hur de fyra verksamhetsområdena planerar för händelsestyrda aktiviteter. Myndigheten följer inte heller upp hur arbetstiden fördelar sig mellan den planerade och den händelsestyrda tillsynen bland annat eftersom en händelsestyrd tillsynsaktivitet ibland kan övergå i planerad tillsyn.
- Myndigheten hanterar omkring 800 ärendeslag inom tillståndsverksamheten. Prövningen av tillstånd varierar både i komplexitet och tidsåtgång. Den beräknade tidsåtgången varierar från 30 minuter till 9 000 timmar per ärende.
- Det är svårt för myndigheten att planera och prognosticera tillståndsverksamheten. Det beror bland annat på att antalet ärenden och vilka ärendeslag som kommer in till myndigheten varierar från år till år. Nya och förändrade regelverk kan också förändra inflödet av ärenden till myndigheten. Det får till följd att myndigheten behöver omfördela resurser dit de behövs.
- Finansinspektionen har förbättrat uppföljningen av tillståndsverksamheten sedan 2024. De följer upp prognoser och intäkter, kostnader och resultat för tillståndsverksamheten månadsvis för att undvika att det uppstår stora underskott i någon del av verksamheten.
- Finansinspektionen följer upp tillsynsverksamheten främst på verksamhetsområdesnivå, till exempel handläggningstider för enskilda tillsynsärenden. Men myndigheten gör ingen samlad

uppföljning av pågående tillsynsaktiviteter även om den myndighetsgemensamma uppföljningen under 2025 innehåller lite mer information om tillsynsverksamheten än tidigare.

4.2 Finansinspektionens tillsyn ska bidra till en väl fungerande finansmarknad

Finansinspektionens tillsyn ska bidra till en väl fungerande finansmarknad där olika aktörer agerar enligt de regler som gäller.⁵⁶ Tillsynen ska även bidra till att verksamheten når de mål som finns i myndighetens instruktion. Regeringen har i viss mån angett inriktningen för tillsynen i regleringsbrevet genom uppdrag, mål eller särskilda återrapporteringskrav. Regleringsbrevet för 2024 anger exempelvis ett mål om att stärka tillsynen över både finansiella risker och cyberrisker, samt att öka bevakningen av systemrisker och hot mot den finansiella stabiliteten.

4.2.1 Tillsynen utgår från identifierade risker

Enligt Finansinspektionens tillsynsstrategi ska myndigheten sträva efter att arbeta proaktivt i tillsynen. Det innebär att myndigheten identifierar och försöker motverka problem och regelövertredelser innan de påverkar stabiliteten eller konsumenterna på de finansiella marknaderna. Tillsynen ska vara riskbaserad, vilket betyder att myndigheten ska bedriva tillsyn i verksamheter där risken för problem som kan föra med sig allvarliga konsekvenser är hög. För att identifiera de största riskerna arbetar Finansinspektionen varje år enligt en särskild riskidentifieringsprocess.⁵⁷

4.2.2 Myndigheten pekar årligen ut prioriterade områden

Inom ramen för riskidentifieringsprocessen identifierar Finansinspektionen områden där de bedömer att riskerna är som störst. Myndigheten fokuserar sedan sin tillsyn till dessa områden. Finansinspektionen kompletterar riskanalysen löpande utifrån information som kommer fram från det som Finansinspektionen kallar löpande tillsyn. Denna tillsyn utgår bland annat från data och annan information som Finansinspektionen får från företagen. Finansinspektionen analyserar

⁵⁶ Finansinspektionen. *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–22464), s. 3.

⁵⁷ Finansinspektionen. *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–22464), s. 9.

dessa uppgifter och prioriterar därefter vilka områden som tillsynen ska fokusera på, både myndighetsövergripande och per verksamhetsområde.⁵⁸

Styrelsen utgår från de identifierade riskerna för att besluta om de övergripande prioriteringarna för tillsynsverksamheten. Prioriteringarna ingår i myndighetens verksamhetsplan, men sammanställs också i ett särskilt dokument som bland annat publiceras på myndighetens webbplats. Under 2025 ska myndigheten inom tillsynen bland annat prioritera att granska företagens förmåga att klara sina grundläggande uppgifter i en osäker omvärld och att finanssektorn motverkar penningtvätt och annan brottslighet.⁵⁹

4.2.3 Den riskbaserade tillsynen kan vara planerad eller händelsestyrd

Finansinspektionens riskbaserade tillsyn kan delas in i planerad respektive händelsestyrd tillsyn. Den planerade tillsynen är aktiviteter som verksamheten planerar för i sina verksamhetsplaner. Den händelsestyrda tillsynen initieras antingen av en händelse eller av att Finansinspektionen får information som medför att myndigheten ändrar sin bedömning avseende risken för regelöverträdelser.⁶⁰

Vår analys visar att verksamhetsområdena skiljer sig åt när det gäller hur mycket av tillsynen som är händelsestyrd samt hur områdena planerar för händelsestyrda aktiviteter i samband med verksamhetsplaneringen. Ett verksamhetsområde planerar till exempel tillsynsaktiviteter för cirka 80 procent av tiden för att ha utrymme för att genomföra händelsestyrda aktiviteter. Ett annat verksamhetsområde använder en prioriteringsordning i sin verksamhetsplan för att förtydliga vilka aktiviteter som kan prioriteras bort till förmån för händelsestyrda aktiviteter.

Inom verksamhetsområdena kan avdelningarna prioritera om för händelsestyrda aktiviteter av mindre omfattning. Avdelningarnas prioriteringar ska då utgå från verksamhetsområdets verksamhetsplan. Men om det krävs större omprioriteringar tar de upp frågan i

⁵⁸ Finansinspektionen. *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–22464), s. 9.

⁵⁹ Se t.ex. Finansinspektionen. *Prioriteringar i tillsynen 2025*. (Dnr. 25–2320).

⁶⁰ Finansinspektionen. *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–22464), s. 8.

verksamhetsområdets tillsynskommitté som sedan beslutar om prioriteringarna. Flera av de som vi har intervjuat på Finansinspektionen anser att dessa prioriteringar också baseras på en riskbedömning. Men det finns ingen dokumenterad rutin för hur prioriteringen ska gå till.

Vi anser att det inte i sig behöver vara något problem att verksamhetsområdena planerar sin verksamhet på olika sätt, men vi bedömer samtidigt att skillnaderna gör det svårare för myndigheten att på central nivå sammanställa och analysera den beräknade fördelningen mellan den planerade och den händelsestyrda tillsynen. Det finns inte heller någon uppföljning eller redovisning av hur arbetstiden inom tillsynen fördelar sig mellan de båda delarna. Det beror enligt Finansinspektionen på att det som börjar som en händelsestyrd tillsynsaktivitet kan komma att ingå i den planerade tillsynen för det kommande året, om aktiviteten sträcker sig över en längre tid

4.2.4 Myndigheten utövar tillsyn på flera sätt

Finansinspektionen anger i sin tillsynsstrategi att den tillsyn som myndigheten bedriver handlar om att granska att regler följs. Samtidigt betonar myndigheten att tillsynen ska vara kommunikativ och att en dialog med företag och andra aktörer är en viktig del av tillsynen. Det innebär bland annat att myndigheten ska tydliggöra förväntningarna på tillsynsobjekten genom att förmedla sin syn på de regler som gäller för företagen.⁶¹

I Finansinspektionens tillsynsstrategi framgår de olika aktiviteterna inom tillsynen (tabell 2). Aktiviteterna kan vara både planerade och händelsestyrda. Indelningen stämmer inte helt överens med myndighetens objektplan där fördjupade analyser är en underkategori till den löpande tillsynen.

⁶¹ Finansinspektionen. *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–22464), s. 11–12.

Tabell 2. Finansinspektionens tillsynsaktiviteter.

Aktivitet	Syfte	Tillvägagångssätt/ metod	Resultat
Löpande tillsyn	Att få kontinuerlig information om de aktörer som står under myndighetens tillsyn och att se till att aktörerna uppfyller regler och krav.	Inhämtning och analys av data, möten inklusive platsbesök, deltagande i internationella tillsynsgrupper m.m.	Kan bland annat användas som underlag för fördjupade analyser och undersökningar.
Fördjupade analyser	Att få ökad kunskap eller förståelse för en specifik frågeställning eller ett fenomen.	Enkätundersökningar, analys av data m.m.	Rapport som myndigheten publicerar externt eller ett internt PM.
Undersökningar	Att utreda och bedöma om en eller flera aktörer har brutit i relation till regelverket.	Inhämtning av underlag och data (skrivbordstillsyn), intervjuer, analyser, platsbesök m.m.	Beslut som antingen innebär att myndigheten inte vidtar ytterligare åtgärder eller ett ingripande eller sanktion.

Källa: Finansinspektionen (2022). *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–22464), intervjuer med chefer och medarbetare vid Finansinspektionen.

Myndigheten framhåller även att samarbete med tillsynsmyndigheter i andra länder och med de EU-gemensamma tillsynsmyndigheterna är viktigt för att påverka förutsättningarna för tillsynen.⁶² Det samarbetet syftar bland annat till att påverka utvecklingen av regler och tillsynspraxis. Vissa delar av tillsynen av aktörer som har verksamhet i flera länder bedrivs också inom så kallade tillsynskollegier som består av representanter från tillsynsmyndigheterna i de EU-länder där företaget är verksamt.⁶³

⁶² Finansinspektionen. *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–24464), s. 12.

⁶³ Finansinspektionen. *Tillsyn*. (Hämtad 2025-09-01).

<https://www.fi.se/sv/bank/tillsyn/>.

4.3 Tillståndsprövningar ska göras effektivt och enhetligt

Finansinspektionen har enligt sin instruktion ansvar för tillståndsprövningen och registreringen för finansiella marknader och finansiella företag. Tillståndsprövningen ska enligt myndigheten säkerställa att företagen lever upp till de krav som finns i reglerna för att få driva en viss verksamhet.⁶⁴ Finansinspektionen skriver även i årsredovisningen att myndigheten ska handlägga prövningarna av tillstånd på ett effektivt och enhetligt sätt. Vår analys visar att tillståndsverksamheten omfattar många typer av ärenden och är svår att planera. Men Finansinspektionen har arbetat för att effektivisera verksamheten.

4.3.1 Verksamheten omfattar många typer av ärenden och är svår att planera

Myndighetens tillståndsprövning och registrering omfattar omkring 800 ärendeslag. Ärendeslagen är i sin tur indelade i 24 ärendegrupper.⁶⁵ Varje ärendegrupp kan bestå av några få till tiotals ärendeslag. De ärendeslag som ingår i samma ärendegrupp bygger på samma regelverk eller har syften som liknar varandra. Indelningen i ärendegrupper följer även av hur de är kategoriserade i myndighetens diariesystem. Till exempel ingår alla grundtillstånd i ärendegruppen auktorisationer. Det gäller till exempel rätten att driva en bank eller ett värdepappersbolag.

Det finns stora skillnader mellan ärendeslagen i samma ärendegrupp. Ärendeslagen i en ärendegrupp kan vara mer eller mindre komplexa och de kan kräva olika typer av kompetens i handläggningen. Det är också ofta olika avgiftsklasser som gäller för ärendeslagen i en och samma ärendegrupp. Det följer av att den beräknande handläggningstiden för olika ärendeslag varierar mellan 30 minuter och 9 000 timmar (se även avsnitt 3.4). Det finns även olika riktider för hur många dagar det ska ta att handlägga ärendena.

⁶⁴ Finansinspektionen. *Årsredovisning 2024*, s. 56. (Dnr. 25–4287).

⁶⁵ Det som Finansinspektionen kallar för ärendetyper i årsredovisningen motsvarar det som internt på myndigheten kallas ärendegrupper.

Finansinspektionen prövar de ärenden som kommer in. Det varierar från år till år hur många och vilka ärendeslag som kommer in till myndigheten. Men vissa ärendeslag är vanligare än andra. Nya regelverk påverkar också ärendeinflödet och det kan ibland vara svårt för myndigheten att förutse och planera för vad ett nytt regelverk innebär för tillståndsprövningen. För flera ärendeslag krävs också specialistkompetens i handläggningen.

4.3.2 Myndigheten har arbetat för att effektivisera tillståndsverksamheten

Finansinspektionen fick i regleringsbrevet för 2018 i uppdrag att effektivisera tillståndsverksamheten. Myndigheten skulle då ta fram förslag för att effektivisera verksamheten.⁶⁶ Bakgrunden var att handläggningstiderna hade ökat under flera år. Inom ramen för uppdraget analyserade myndigheten under 2018 verksamheten. Den analysen visade bland annat att verksamheten hade otillräckliga systemstöd, att roller och ansvar var otydliga, att arbetsprocesserna var outvecklade samt att arbetet i hög grad var personberoende.⁶⁷

Sedan 2018 har myndigheten vidtagit olika åtgärder för att effektivisera verksamheten. Det har bland annat handlat om omorganiseringar samt förbättrad uppföljning (se avsnitt 4.4.3). Finansinspektionen införde under 2023 även it-systemet Tilda för tillståndsprövningen. Vi redogör närmare för utvecklingen av Tilda i avsnitt 6.3.

Under 2023 inrättade myndigheten också särskilda tillståndsenheter på varje verksamhetsområde. Därmed skiljde myndigheten tillståndsprövningen organisatoriskt från tillsynsverksamheten. I dagsläget finns det tillståndsenheter på alla verksamhetsområden, ofta under verksamhetsområdenas egna rättsavdelningar. Flera av dem som vi har intervjuat anser att uppdelningen mellan tillsynsverksamheten och tillståndsprövningen har varit positiv på så sätt att verksamheten har blivit mer synliggjord och att det nu är enklare att hålla isär vilken verksamhet som belastar vilken finansieringskälla. Men även om verksamheterna är organisatoriskt

⁶⁶ Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Finansinspektionen.

⁶⁷ Finansinspektionen (2018). *FI effektiviserar tillståndsverksamheten*. (Dnr. 18–24073), s. 4.

åtskilda arbetar flera medarbetare ändå med både tillsyns- och tillståndsverksamhet. Det beror på att kompetensen från tillsynsverksamheten behövs inom tillståndsverksamheten och vice versa. Det är också ett sätt att hantera att omfattningen av tillståndsverksamheten varierar över tid. Men det påverkar tillsynsverksamheten som får stå tillbaka när myndigheten behöver använda resurser inom tillståndsverksamheten. När myndigheten omfördelar resurser är det oftast inom ett verksamhetsområde.

Både chefer och medarbetare som vi har intervjuat uppger att åtgärderna för att effektivisera verksamheten i sig har varit rimliga och relevanta. Men vi konstaterar också att några av de problem som Finansinspektionen identifierade 2018 fortfarande finns kvar. Det gäller exempelvis att it-systemet Tilda endast används i begränsad utsträckning och det i vissa fall är svårt att rekrytera och behålla medarbetare med specialistkompetens, vilket bidrar till att göra verksamheten mer personberoende.

4.4 Den interna uppföljningen har förbättrats i delar av verksamheten

Finansinspektionen följer upp tillsyns- och tillståndsverksamheten både på myndighetsövergripande nivå och inom de fyra verksamhetsområdena Bank, Betalningar, Försäkringar och Marknader.

Vi kan konstatera att myndigheten under det senaste året har förbättrat uppföljningen av tillståndsverksamheten. Samtidigt visar vår analys att Finansinspektionen inte följer upp alla uppgifter inom tillsynsverksamheten på myndighetsövergripande nivå. Vi kan också konstatera att tidredovisningen som uppföljningen delvis bygger på riskerar att inte vara helt tillförlitlig.

4.4.1 Uppföljningen av tillsynsverksamheten sker främst inom verksamhetsområdena

Finansinspektionen följer upp tillsynsverksamheten i den myndighetsgemensamma uppföljningen tre gånger per år. Då följer myndigheten upp antalet arbetade timmar inom tillsynen fördelat på samma sätt som i myndighetens årsredovisning (se avsnitt 5.2.2.). Myndigheten följer även upp övergripande status för aktiviteterna som ska bidra till att uppfylla

målen i fokusområdena i Finansinspektionens strategi 2024–2028 samt de aktiviteter som följer av myndighetens årliga prioriteringar för tillsynen.

Vi kan konstatera att myndigheten i kvartalsuppföljningen för januari-mars 2025 har kompletterat uppföljningen genom att även redovisa status för de tillsynsaktiviteter som myndigheten ska arbeta med enligt myndighetens verksamhetsplan för 2025. Den uppföljningen visar till exempel hur många planerade aktiviteter som pågår, hur många som ännu inte har påbörjats och på en övergripande nivå om verksamheten behöver prioritera ner någon planerad aktivitet och skälen till det. Men det framgår inte alltid specifikt vilka aktiviteter som verksamhetsområdena behöver prioritera ner. Myndigheten redovisar denna uppföljning per verksamhetsområde.⁶⁸

Verksamhetsområdena följer upp både mer detaljerat och regelbundet. Ett viktigt forum för uppföljningen inom verksamhetsområdena är tillsynskommittéerna som består av chefer från olika delar av tillsynsverksamheten. Tillsynskommittéerna följer bland annat upp hur det går i pågående tillsynsärenden och riktider för vissa arbetsinsatser inom tillsynen. Men enligt våra intervjuer går det inte lägga samman dessa uppgifter och det är inte heller något som myndigheten följer upp på central nivå. Vi bedömer att verksamhetsområdena behöver kunna följa upp sin verksamhet på olika sätt, men att det samtidigt är viktigt att myndigheten på central nivå har kunskap om och kan analysera verksamhetens resultat. Det är ett viktigt underlag för att ledningen ska kunna göra relevanta prioriteringar i verksamheten på myndighetsövergripande nivå.

4.4.2 Tidredovisningen inom tillsynsverksamheten är inte helt tillförlitlig

Våra intervjuer på myndigheten ger bilden av att tidredovisningen inte alltid är helt tillförlitlig. Det handlar om att det skiljer sig åt både mellan och inom verksamhetsområden när det gäller hur de redovisar tid på respektive aktivitet inom tillsynen. Det finns bland annat olika bilder av när tid ska redovisas på den övergripande tidkoden löpande tillsyn eller på en underliggande tidkod som till exempel fördjupad analys. Ett skäl till

⁶⁸ Finansinspektionen (2025). *Månadsuppföljning mars 2025*.

skillnaderna är att de begrepp som Finansinspektionen använder för att benämna olika tillsynsaktiviteter inte är samma i myndighetens olika system. Ett exempel är aktiviteten kartläggningar som finns registrerad som en ärenderubrik i diariesystemet men som saknas i tidredovisnings-systemet. En medarbetare som gör en kartläggning registrerar i stället den tiden på tidkoden fördjupad analys.

Våra intervjuer visar också att gränsen mellan Finansinspektionens regelarbete och tillsyn kan vara otydlig och att regelarbete i vissa fall redovisas som tillsyn.

Även Finansinspektionens internrevisor uppmärksammar att myndigheten saknar underlag som visar hur mycket tid och kostnader som de lägger på arbetet med EU-initiativ. Det beror på att EU-initiativen inte alltid har en egen intern budget och att myndigheten inte följer upp det arbetet via tidsredovisning. När myndigheten lägger resurser på EU-initiativ innebär det att annan verksamhet får stå tillbaka, främst den ordinarie tillsynen.⁶⁹

4.4.3 Myndigheten har utvecklat uppföljningen av tillståndsverksamheten

Sedan 2024 har Finansinspektionen utvecklat och förbättrat den löpande uppföljningen av tillståndsverksamheten. Myndigheten har infört månadsvisa prognoser och uppföljningar av intäkter, kostnader, handläggningstider och ärendebalanser för tillståndsverksamheten. Myndigheten har också infört ett controllerstöd som är placerad på varje verksamhetsområde. Våra intervjuer visar att controllerstödet har varit uppskattat. De månadsvisa uppföljningarna innebär att myndigheten nu tidigt kan fånga upp förändringar jämfört med prognoserna och fördela om resurser. I och med att myndigheten nu har en mer utvecklad uppföljning än tidigare är det också enklare för generaldirektören och ledningsgruppen att följa och analysera tillståndsverksamheten.

⁶⁹ Finansinspektionen (2024). *Genomförande av EU-initiativ*. Internrevisionsrapport. (Dnr. 24–23288), s. 1.

För två av verksamhetsområdena har en controller även tagit fram en modell för att beräkna hur många timmar en handläggare bör lägga på ett ärende. Modellen har enligt våra intervjuer gjort det tydligare både för chefer och medarbetare att den beräknade handläggningstiden är ett riktmärke de behöver förhålla sig till.

En anledning till att Finansinspektionen har arbetat med att förbättra uppföljningen är att det uppstod ett stort underskott i tillståndsverksamheten under 2023. Underskottet uppstod bland annat för att det fanns brister i styrningen och uppföljningen av verksamheten men också för att myndigheten under 2023 införde särskilda tillståndsenheter. Finansinspektionen bemannade de nya tillståndsenheterna utifrån en prognos om antal ärenden som de beräknade skulle komma in under året. Men intäkterna blev lägre än prognoserna. Den bristande uppföljningen gjorde att myndigheten arbetade upp tid inom tillstånd som de egentligen inte hade finansiering för innan de upptäckte problemet.

5 Redovisning och resultat inom tillsyns- och tillståndsverksamheten

I detta kapitel presenterar vi vår analys av hur Finansinspektionen redovisar de resultat som myndigheten uppnår i tillsyns- och tillståndsverksamheten. Vi har också analyserat de resultat som Finansinspektionen har åstadkommit under de senaste fem åren.

5.1 Sammanfattande iakttagelser

- En stor del av resultatredovisningen för tillsynsverksamheten bygger på kvalitativa beskrivningar. De kvantitativa måtten består främst av timmar och kostnader fördelat på tillsynsområden och övergripande aktiviteter inom tillsynen, till exempel löpande tillsyn. Den löpande tillsynen står för mer än hälften av tillsynens kostnader men redovisas inte närmare. Det gör det svårt att förstå vad Finansinspektionen gör inom ramen för tillsynen samt hur resultatet har utvecklats.
- Finansinspektionen redovisar fler kvantitativa mått för tillståndsverksamheten än för tillsynsverksamheten. Men det är ändå svårt att bedöma verksamhetens resultat utifrån dessa mått. Det är till exempel svårt att förstå hur handläggningstiderna inom tillståndsverksamheten utvecklas eftersom myndigheten endast redovisar genomsnittlig handläggningstid på ärendegruppsnivå. Den genomsnittliga handläggningstiden för olika ärendeslag inom en och samma ärendegrupp kan variera mycket men det syns inte i redovisningen.
- Kostnaderna inom tillsynsverksamheten har ökat de senaste fem åren men antalet timmar har varit på ungefär samma nivå under perioden. Tillsynens andel av de totala kostnaderna har också varit relativt oförändrad under samma period.

- Finansinspektionen har prioriterat ner tillsyn inom flera områden, bland annat tillsynen av inkassobolag. Myndigheten har även fått kritik från Internationella valutafonden (IMF) för att tillsynen av banker inte är tillräcklig.
- Den genomsnittliga handläggningstiden för tillståndsprövningen har minskat under de senaste fem åren. Myndigheten avslutade under 2024 även fler ärenden inom de beslutade rikttiderna än för fem år sedan. Men för vissa ärendeslag har myndigheten svårt att hålla rikttiderna.

5.2 Resultatredovisningen ger inte en fullständig bild av verksamheten

Vår analys visar att Finansinspektionens redovisning av resultat inom tillsyns- och tillståndsverksamheten inte ger en tillräckligt bra bild över vad myndigheten åstadkommer. Bristerna i redovisningen innebär att myndigheten inte fullt ut lyckas visa prestationer och resultat. Det försvårar i sin tur för regeringen att bedöma om myndigheten använder de tillgängliga resurserna effektivt.

5.2.1 Få kvantitativa mått och analyser i redovisningen

Vår genomgång av Finansinspektionens årsredovisningar från de senaste åren visar att tillsynsverksamheten utgör den största delen av redovisningen. Men redovisningen är till stor del deskriptiv och delvis ganska svår att överblicka. Det beror på att vissa uppgifter bara redovisas per tillsynsområde och inte samlat för alla tillsynsområden.

Vi bedömer också att det till stor del saknas analyser och resonemang kring genomförda aktiviteter och förändringar över tid.

Finansinspektionen beskriver till exempel i årsredovisningen för 2024 att den löpande tillsynen har minskat i omfattning eftersom myndigheten har behövt prioritera undersökningar och sanktionsärenden. Men det framgår inte om den prioriteringen har inneburit några konsekvenser för den löpande tillsynen. Statskontoret bedömer att Finansinspektionen tydligare skulle kunna beskriva vilka risker eller konsekvenser som minskningen av löpande tillsyn har medfört genom att utveckla sin uppföljning och analysera vilken del av den löpande tillsynen som har prioriterats ner eller bort.

Från 2024 redovisar Finansinspektionen i löptext för varje tillsynsområde antalet undersökningar som myndigheten har startat och avslutat under året samt antalet undersökningar som myndigheten har inlett tidigare år och som fortfarande pågår. Myndigheten beskriver också ett urval av de fördjupade analyser som de har genomfört i löptext. Men det finns ingen samlad uppgift om det totala antalet undersökningar eller fördjupade analyser som myndigheten har genomfört under ett år, vilket gör det svårt att bedöma utvecklingen över tid.

Myndigheten redovisar inte heller några uppgifter om den genomsnittliga handläggningstiden för undersökningar, trots att riktiden för att genomföra en undersökning fram till mitten av 2025 var sex månader. När det gäller övriga kvantitativa mått redovisar Finansinspektionen bland annat arbetstid och nettokostnad för olika tillsynsaktiviteter, antal arbetade timmar fördelat på de fyra tillsynsområdena och antalet beslutade sanktioner och ingripanden.

Enligt våra intervjuer har Finansinspektionen försökt ta fram fler kvantitativa mått för tillsynsverksamheten. Men de intervjuade säger att de hittills inte har hittat några mått som mäter rätt saker. De lyfter bland annat fram att undersökningar inom tillsynen kan se mycket olika ut och att de därför är svåra att jämföra med varandra. Vi bedömer att antal undersökningar ändå kan vara ett mått att utgå från för att beskriva och förklara verksamhetens resultat, trots att undersökningarna kan skilja sig mycket åt.

5.2.2 Det saknas analyser av förändringar mellan åren inom tillståndsverksamheten

Vi bedömer att det inte heller alltid är enkelt att förstå varför myndigheten kommenterar vissa resultat och inte andra i redovisningen av tillståndsverksamheten. Myndigheten ändrade dessutom hur de delar in tillståndsärendena i årsredovisningen för 2024. I samband med att regeringen beslutade om en ny instruktion för myndigheten tillkom ett nytt krav att redovisa uppgifter om intygsärenden. Myndigheten la därför till den ärendegruppen vars ärenden utgör närmare hälften av det totala antalet ärenden. Men myndigheten kommenterar inte den här förändringen i årsredovisningen. Det är också svårt att bedöma varför både kostnader och timmar inom tillståndsverksamheten varierar mellan åren eftersom Finansinspektionen inte redovisar någon analys eller förklaring till variationen.

5.2.3 Svårt att bedöma hur myndigheten fördelar resurser mellan olika tillsynsaktiviteter

Finansinspektionen redovisar arbetstid och nettokostnad inom tillsynsverksamheten uppdelat i åtta kategorier: finansiell analys, löpande tillsyn, undersökningar, sanktioner och ingripande, system- och metodutveckling, systemförvaltning och drift, internationellt tillsynsarbete samt samverkan med andra myndigheter. Det framgår inte av årsredovisningen vad som ingår i de olika delarna. Men representanter för myndigheten uppger att de olika delarna i stort sett följer huvudaktiviteterna för tillsyn enligt myndighetens tidredovisning.

Vi bedömer att myndighetens indelning av tillsynsverksamheten gör det svårt att få en samlad bild över myndighetens resultat inom tillsynen. Till exempel har tillsynsaktiviteten löpande tillsyn under de senaste tre åren utgjort 40–70 procent av det totala antalet arbetade timmar inom tillsynsverksamheten. När myndigheten redovisar en så stor del av tillsynsverksamheten under en och samma kategori riskerar viktiga uppgifter att inte synas. Det är också svårare att bedöma hur mycket resurser som myndigheten har lagt på olika uppgifter och hur myndigheten har prioriterat inom verksamheten. Finansinspektionen har tidkoder för att följa upp aktiviteter inom den löpande tillsynen. Men tidredovisningen inom den löpande tillsynen är inte helt tillförlitlig (se avsnitt 4.4.2).

5.2.4 Antal avgjorda tillsynsärenden ger begränsad information om verksamhetens resultat

I årsredovisningen redovisar Finansinspektionen antal avgjorda ärenden inom olika verksamhetsprocesser, inklusive tillsyn. Sedan 2016 har antalet avgjorda ärenden inom tillsyn per år nästan tredubblats, från 3 600 avgjorda ärenden 2016 till nästan 10 200 avgjorda ärenden 2024.⁷⁰ Det ökade antalet avgjorda ärenden säger något om hur mycket verksamheten har ökat men vi bedömer att Finansinspektionen behöver beskriva variationen av ärenden inom måttet och även analysera och förklara utvecklingen för att det ska gå att förstå vad måttet visar.

⁷⁰ Finansinspektionens årsredovisningar 2016–2024.

I årsredovisningen framgår inte vilka ärenden som ingår i tillsynskategorin. Men enligt myndigheten är ett avgjort ärende i stort sett de ärenden som myndigheten registrerat under kategorin tillsyn i sitt diariesystem. Det kan till exempel vara en anmälan om nya styrelseledamöter, en undersökning eller anmälan om misstänkt marknadsmissbruk. Vissa ärenden innehåller främst information till Finansinspektionen medan andra kan leda till mer omfattande tillsyn. Vi konstaterar att det är svårt att tolka uppgiften om antal avgjorda ärenden eftersom variationen av ärenden är så stor och för att vissa kategorier innehåller flera tusen ärenden medan andra bara några få.

5.2.5 Skillnader mellan tillståndsärenden syns inte i redovisningen

Vår analys visar att Finansinspektionens redovisning av tillståndsverksamheten i högre grad bygger på kvantitativa data än redovisningen av tillsynsverksamheten. Myndigheten redovisar nedlagda timmar och nettokostnader, antal nya ärenden, antal beslut uppdelat på olika ärendegrupper, hur stor andel av ärendena som handläggs inom fastställda handläggningstider och genomsnittlig handläggningstid.

Vi anser att det är svårt att fullt ut bedöma tillståndsverksamhetens resultat och effektivitet trots att myndigheten använder fler kvantitativa mått än i redovisningen av tillsyn. Det beror på att redovisningen inte visar de stora skillnader som finns i tillståndsärendena.

I årsredovisningen ska myndigheten redovisa uppgifter om den genomsnittliga handläggningstiden för ärenden om tillstånd, anmälningar och intyg uppdelat på ärendegrupper.⁷¹ Trots att det finns likheter mellan ärendeslag som ingår i samma ärendegrupp kan de ändå skilja sig åt. Dessa skillnader är till exempel hur komplexa de är och hur lång tid de därmed tar att handlägga. Redovisningen av genomsnittlig handläggningstid för alla beslutade ärenden inom en ärendegrupp säger därför inte så mycket om hur effektiviteten i handläggningen utvecklas.

⁷¹ 17 § förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

Finansinspektionen redovisar också antalet och andelen av tillståndsärendena som handläggs inom bestämda handläggningstider. Det gäller både ärenden med lagstadgad handläggningstid och ärenden med interna riktider som Finansinspektionen beslutar om. Men myndigheten redovisar denna uppgift för alla ärenden summerat. Vi anser att det måttet inte fullt ut speglar resultatet. När vi bryter ner redovisningen på lägre nivå syns nämligen relativt stora skillnader mellan olika ärendegrupper. Under 2024 blev 94 procent av samtliga tillståndsärenden beslutade inom fastställd handläggningstid. Men mellan de olika ärendegrupperna varierade andelen ärenden som myndigheten beslutat inom fastställd handläggningstid mellan 17 och 100 procent (se avsnitt 5.4.1).

5.2.6 Redovisningen av avgifterna för tillståndsverksamheten är inte transparent

Finansinspektionen ska två gånger per år lämna en avgiftsrapport med förslag till regeringen om att förändra de avgifter som myndigheten tar ut för tillståndsprövningen.⁷² I avgiftsrapporten kan myndigheten också föreslå avgifter till följd av att nya regelverk tillkommer. Finansinspektionen ska ge Ekonomistyrningsverket och berörda branschorganisationer tillfälle att yttra sig innan myndigheten lämnar förslag om nya eller ändrade avgifter.⁷³ Det är regeringen som beslutar om nya avgifter efter Finansinspektionens förslag. Vilka mått som myndigheten redovisar i avgiftsrapporten eller hur den i övrigt ska utformas är inte reglerat utan har utvecklats av Finansinspektionen i dialog med Regeringskansliet.

Vår bild är att myndigheten regelbundet ser över avgifterna och föreslår de justeringar som myndigheten anser är nödvändiga för att nå full kostnadstäckning över tid.

Vår analys visar att Finansinspektionens uppföljning och redovisning av tillståndsavgifterna i avgiftsrapporten inte alltid gör det möjligt att bedöma om de beslutade avgifterna eller förslagen till förändrade och nya avgifter är rimliga. Vi bedömer att det är svårt att förstå om förslagen att höja en avgift beror på att myndigheten inte arbetar tillräckligt effektivt eller om

⁷² 17 § förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

⁷³ 16 § 1 p. förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

det beror på andra orsaker. Ofta anger myndigheten som skäl att justera en avgift att ärendeslagen har en låg kostnadstäckning eller att nya regelverk gör prövningen mer komplex. Men myndigheten beskriver inte närmare varför kostnadstäckningen är dålig. De redovisar inte heller på något lättöverskådligt sätt hur avgifterna per ärendeslag har utvecklats över tid. Däremot redovisar Finansinspektionen hur den genomsnittliga handläggningstiden i timmar har utvecklats över tid i anslutning till förslaget om att ändra avgiftsklass för ett visst ärendeslag.

I avgiftsrapporten är ärendena indelade i 19 ärendegrupper.⁷⁴ Finansinspektionen redovisar bland annat intäkter, kostnader och kostnadstäckningsgrad per ärendegrupp.⁷⁵ Rapporten visar om en hel ärendegrupp tar längre tid än beräknat att handlägga, det vill säga att kostnaderna är högre än intäkterna eller vice versa. Men om ett ärendeslag i en ärendegrupp går snabbare att handlägga och ett ärendeslag i samma ärendegrupp tar längre tid att handlägga kommer de att ta ut varandra. Det är inte något formellt fel att Finansinspektionen redovisar på det här sättet, eftersom det ekonomiska målet är full kostnadstäckning för tillståndsverksamheten som helhet.⁷⁶ Men det går inte att se resultatet för enskilda ärendeslag eller hur de utvecklas över tid.

Ett par av de branschorganisationer som har yttrat sig över Finansinspektionens avgiftsrapporter pekar också på att det är svårt att få en uppfattning om hur intäkter och kostnader för ett visst ärendeslag utvecklas när myndigheten redovisar utfall per ärendegrupp.⁷⁷

⁷⁴ I årsredovisningen redovisar myndigheten resultat av tillståndsprövningen för 24 ärendegrupper. I avgiftsrapporten har några ärendegrupper slagits ihop och några ärendegrupper saknas.

⁷⁵ Finansinspektionen. *Avgifter hos Finansinspektionen*, s. 12. (Dnr. 25–6187).

⁷⁶ 1 § förordning (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen.

⁷⁷ Finansinspektionen. *Avgifter hos Finansinspektionen*, s. 67. (Dnr. 25–6187).

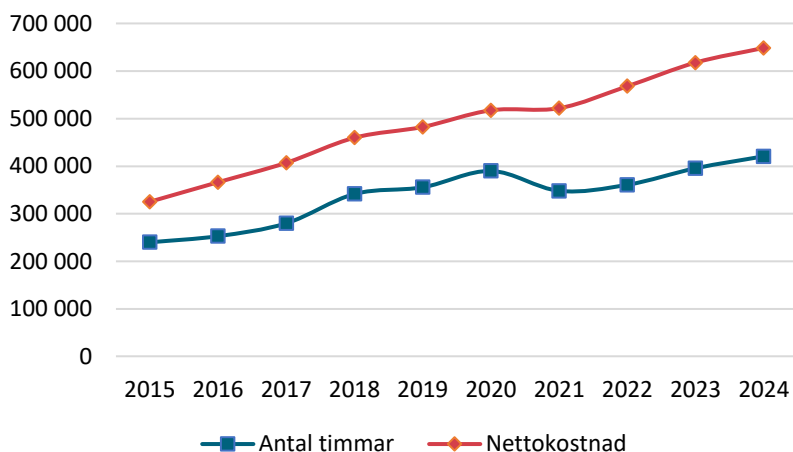
5.3 Myndigheten lägger mer tid på tillsyn men det är svårt att bedöma resultatet

Finansinspektionen tillsynsverksamhet har vuxit under en längre tid. Både antalet nedlagda timmar och kostnaderna har successivt ökat. Myndigheten har också fått ökade anslag för att förstärka tillsynsverksamheten. Men det är enligt oss svårt att bedöma på vilket sätt de ökade anslagen har fått genomslag i verksamheten eller hur resultaten i övrigt har utvecklats. Det beror på att myndighetens redovisning är på en för övergripande nivå (se avsnitt 5.2.2).

5.3.1 Antalet timmar inom tillsyn har ökat

De timmar som Finansinspektionen lägger på tillsyn per år har ökat kraftigt under de senaste tio åren, från knappt 240 000 timmar år 2015 till cirka 421 000 timmar år 2024 (figur 5). Det motsvarar en ökning på cirka 75 procent. Under de senaste fem åren är ökningen inte lika stor. Antalet arbetade timmar har mellan 2020 och 2024 ökat med cirka 8 procent.⁷⁸

Figur 5. Antal timmar och nettokostnad inom tillsynsverksamheten 2015–2024.

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2016–2024. Nettokostnaderna innehåller även gemensamma intäkter som har fördelats till de olika verksamheterna, baserat på redovisad tid.

⁷⁸ Finansinspektionens årsredovisningar 2015–2024.

Mellan 2020 och 2024 har kostnaderna ökat med 25 procent. Det beror på bland annat på att kostnaderna för system- och metodutveckling samt systemförvaltning och drift inom tillsynen har ökat mer än antalet timmar.

Tillsynsverksamhetens andel av de totala kostnaderna har under de senaste fem åren varierat mellan 76 och 80 procent (se avsnitt 3.2.3).

5.3.2 Myndigheten lägger mer tid på undersökningar

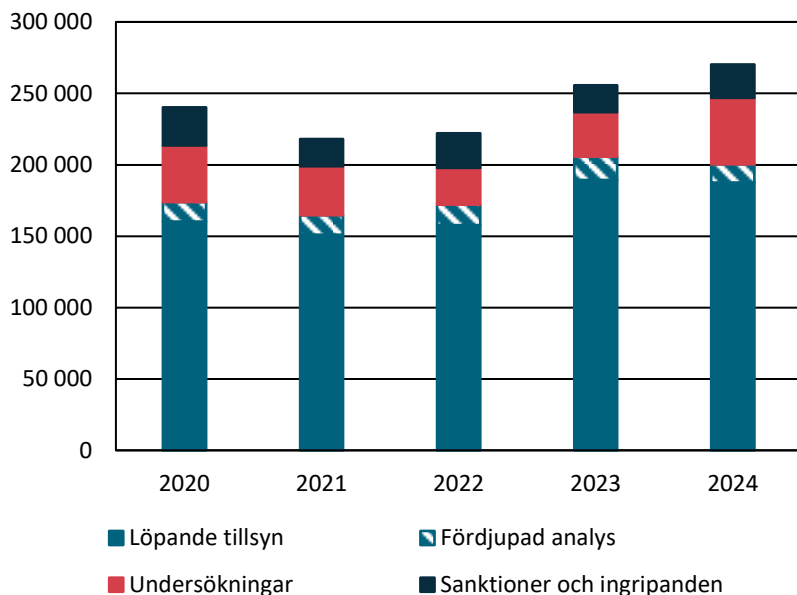
Myndighetens medarbetare redovisar den största delen av arbetstiden inom tillsyn på löpande tillsyn. Under 2024 utgjorde löpande tillsyn 48 procent av den redovisade tiden inom området.⁷⁹

Finansinspektionen skriver i sin årsredovisning för 2024 att tiden på löpande tillsyn har minskat under 2024 jämfört med tidigare år. Myndigheten skriver också att de i stället har prioriterat bland annat undersökningar samt sanktions- och ingripandeärenden.

Det har i vårt arbete inte varit möjligt att analysera hur antalet arbetade timmar förhåller sig till antalet undersökningar som myndigheten genomför, det vill säga hur produktiviteten har utvecklats inom tillsynsverksamheten. Det beror på att de undersökningar som myndigheten gör har så olika karaktär att de är svåra att jämföra med varandra. Det beror också på att det är svårt att beskriva den löpande tillsynen i tydliga och avgränsade prestationer, till skillnad från exempelvis undersökningar.

⁷⁹ Uppgifter från Finansinspektionens tidredovisning, bearbetat av Statskontoret.

Figur 6. Antal arbetade timmar för vissa delar av tillsynen 2020–2024.

Källa: Unit4 ERP. Bearbetat av Statskontoret. Vi har brutit ut antal timmar för fördjupade analyser ur huvudaktiviteten Löpande tillsyn.

5.3.3 Skillnader i antalet undersökningar över tid beror på att de varierar i storlek och komplexitet

Under 2024 startade myndigheten 21 nya undersökningar och avslutade 14 undersökningar.⁸⁰ Fram till 2020 redovisade Finansinspektionen det totala antalet nya undersökningar i årsredovisningen. Men efter 2020 har Finansinspektionen ingen samlad redovisning av hur många undersökningar som myndigheten påbörjar eller avslutar. Det är därför svårt att genom myndighetens årsredovisningar få en bild av omfattningen av tillsynsverksamheten när det gäller ärenden som myndigheten riktar mot enskilda företag.

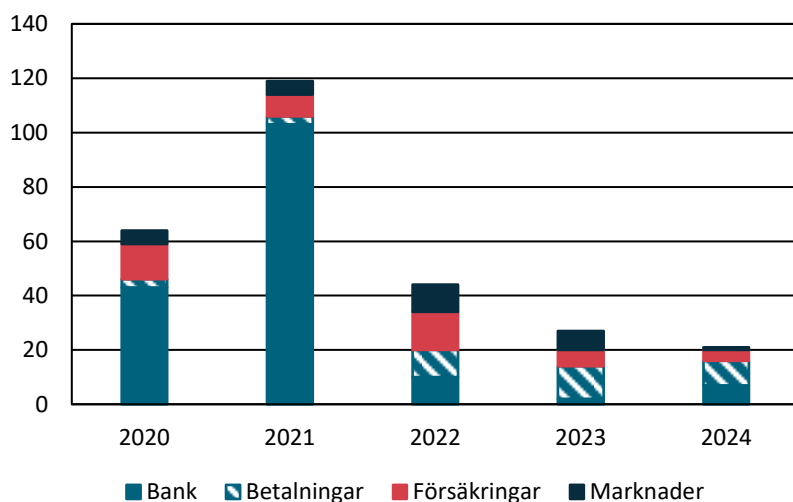
Vi har tagit del av statistik från Finansinspektionen som visar att antalet undersökningar har varierat kraftigt över tid (figur 7). Under 2021 inledde myndigheten 119 undersökningar. Men under 2022–2024 har antalet legat

⁸⁰ Verksamhetsstatistik från Finansinspektionens diariesystem Platina (2025-05-02).

omkring 20 till 40 ärenden.⁸¹ De stora antalet undersökningar som myndigheten inledde under 2021 berodde bland annat på att myndigheten gjorde en enkätundersökning som skickades till ett stort antal företag och där varje enkät registrerades som en undersökning. Våra intervjuer visar också att det kan skilja sig åt hur undersökningsärenden registreras, ibland som fler olika ärenden och ibland som ett samlat ärende.

Omfattningen av en undersökning beror på hur förutsättningarna ser ut i varje enskilt fall. Det innebär att en undersökning kan utformas mer eller mindre omfattande. Den kan bestå av skriftliga frågor som skickas till flera företag men det kan också handla om att hämta in underlag, besöka företaget på plats och genomföra intervjuer. Men det framgår inte av årsredovisningen att de stora skillnaderna i antal undersökningar mellan åren beror på variationen i komplexitet och omfattning. Vi anser därför att det inte är möjligt att genom måttet antalet undersökningar bedöma hur myndigheten presterar över tid.

Figur 7. Antal undersökningar per verksamhetsområde 2020–2024.

Källa: Finansinspektionens diariesystem Platina (2025-05-02).

Kommentar: Verksamhetsområdet Betalningar inrättades 2023. Finansinspektionen har överfört ärenden från Bank till Betalningar för perioden 2020–2022.

⁸¹ Verksamhetsstatistik från Finansinspektionens diariesystem Platina (2025-05-02).

5.3.4 Handläggningstiden för undersökningar är i genomsnitt längre än myndighetens egen rikt tid

Vi har undersökt hur den genomsnittliga handläggningstiden för undersökningar har förändrats under den senaste femårsperioden. Fram till mitten av 2025 hade Finansinspektionen en intern riktlinje om att en undersökning inte ska pågå längre än 6 månader (183 dagar).

Vår analys visar att den genomsnittliga handläggningstiden har legat mellan 142 och 395 dagar de senaste åren (tabell 3). Fyra av de senaste fem åren har den legat långt över den interna riktlinjen som myndigheten själva har satt upp. Flera av de som vi har intervjuat beskriver att rikt tiden inte är styrande utan mer ska ses som en rekommendation eller något för medarbetarna att förhålla sig till. Samtidigt får vi från flera chefer och medarbetare som vi har intervjuat bilden av att processen för att genomföra en undersökning är omständlig och ineffektiv. De anser att det delvis kan förklara de långa handläggningstiderna. Vi beskriver Finansinspektionens arbetsprocesser närmare i kapitel 6.

Tabell 3. Genomsnittlig handläggningstid för undersökningar (antal dagar) 2020–2024.

År	2020	2021	2022	2023	2024
Genomsnittlig handläggningstid	344	142	395	326	366

Källa: Finansinspektionens diariesystem Platina.

När det gäller andra tillsynsaktiviteter som fördjupade analyser går det att få ut information om antal och genomsnittlig handläggningstid från myndighetens diarium. Men precis som för undersökningar kan de fördjupade analyserna skilja sig mycket åt. Det gör det svårt att analysera resultatet på en övergripande nivå.

5.3.5 Branschorganisationerna har en bra dialog med Finansinspektionen – men pekar också ut brister

Flera av de branschorganisationer som har svarat på våra skriftliga frågor uppger att Finansinspektionen är tillmötesgående och öppna för dialog och samtal med branschen i olika frågor. Några branschorganisationer framför att Finansinspektionen i dessa möten är lyhörda och transparenta och att branschen därmed förstår myndighetens uppdrag bättre. De uppskattar

också att myndigheten är tydlig kring vilka områden inom tillsynen som de kommer att prioritera under året. Ett par organisationer säger också att kontakten med myndigheten i enskilda tillsynsärenden fungerar bra.

Samtidigt upplever branschorganisationerna att Finansinspektionen har vissa brister inom tillsynen. De säger bland annat att undersökningsärenden kan ta lång tid och de vill därför ha tydliga tidplaner från myndigheten som visar den förväntade handläggningstiden. Några branschorganisationer ifrågasätter också nyttan av vissa tillsynsaktiviteter. Det gäller i första hand aktiviteter som Finansinspektionen måste genomföra för att uppfylla EU-gemensamma krav. Branschorganisationerna anser att dessa aktiviteter utgår från ett perspektiv som inte stämmer överens med de tillsynsrisiker som finns i en svensk kontext. Företagen anser att de behöver lägga stora resurser på att skicka in information till Finansinspektionen för dessa tillsynsaktiviteter, men upplever att den tillsynen inte svarar mot de risker som myndigheten har pekat ut. Det här är ett exempel på att kraven från EU inte alltid stämmer överens med den nationella kontexten och att det kan vara svårt för Finansinspektionen att förklara behovet av tillsynsaktiviteterna för tillsynsobjekten.

5.3.6 Det finns vissa brister i tillsynen

Vi kan också konstatera att det finns några områden där Finansinspektionens tillsyn har fått kritik från utomstående parter. Ett exempel är Internationella valutafonden (IMF) som i en rapport från 2023 bland annat noterar att Finansinspektionens banktillsyn har varit mindre djupgående än den vanligtvis är i andra länder.⁸² IMF menar att det beror på att Finansinspektionen har begränsade resurser, hög personalomsättning och svårigheter att attrahera erfarna specialister. IMF anser bland annat att myndighetens inspektörer tillbringar för lite tid på plats hos bankerna för att kunna göra en tillräckligt detaljerad bedömning av bankens riskprofil. Enligt IMF har det bland annat inneburit att Finansinspektionen inte har kunnat göra en tillräckligt djupgående och regelbunden tillsyn av systemviktiga banker, det vill säga banker som om de får problem kan skada det finansiella systemet. Myndigheten har inte heller prioriterat mindre banker som uppvisar

⁸² International monetary fund (2023). *Sweden – Financial system stability assessment*. IMF Country Report No. 23/113.

en hög risk för brister. IMF pekar på att Finansinspektionen behöver ökade medel för att kunna genomföra en tillsyn som är tillräcklig i förhållande till omfattningen av det svenska banksystemet.

Riksrevisionen skriver i en granskningsrapport från 2024 att Finansinspektionens penningtvättstillsyn når för få företag och att myndigheten har fokuserat för mycket på att utöva tillsyn mot stora aktörer.⁸³ Finansinspektionen har svarat på kritiken att de har utökat penningtvättstillsynen och når nu en större bredd av företag än tidigare. Myndigheten anger som exempel olika typer av betaltjänstleverantörer, e-pengainstitut, valutaväxlare och kryptoväxlare.⁸⁴

Vår analys visar också att Finansinspektionen under 2025 har prioriterat ner tillsynen av inkassobolag. Sedan 1 januari 2024 ansvarar myndigheten för tillståndsprövning och tillsyn av inkassobolag. Myndighetens anslag ökade med 600 000 kronor i samband med att regeringen förde över denna uppgift från Integritetsskyddsmyndigheten.⁸⁵ Men Finansinspektionen har under 2025 prioriterat ner tillsynen av inkassobolagen på grund av resursbrist.⁸⁶ Myndigheten anser att det ökade anslaget inte motsvarar de resurser som behövs för en tillräcklig tillsyn över inkassobolagen.⁸⁷

5.4 Resultatet inom tillståndsverksamheten har förbättrats på totalen

Vår analys av Finansinspektionens egen uppföljning och redovisning visar att myndighetens tillståndsverksamhet på en övergripande nivå har förbättrat sitt resultat över tid. Men Finansinspektionen redovisar verksamhetens resultat på en relativt övergripande nivå. När vi bryter ner till exempel antal ärenden som handläggs inom riktiden i flera

⁸³ Riksrevisionen (2024:8). *Statens tillsyn för att motverka penningtvätt – bristande omfattning och effektivitet*, s. 81–82.

⁸⁴ Finansinspektionen (2024). *Utveckling av Finansinspektionens penningtvättstillsyn*. (Dnr. 24–35971), s. 11.

⁸⁵ Prop. 2023/24:1. *Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning*, s. 33–34.

⁸⁶ Finansinspektionen (2025). *Bank Verksamhetsplanering 2025*.

⁸⁷ Finansinspektionen (2024). *Bilaga 1: Budgetunderlag för 2025–2027*. (Dnr. 24–4564), s. 11–12.

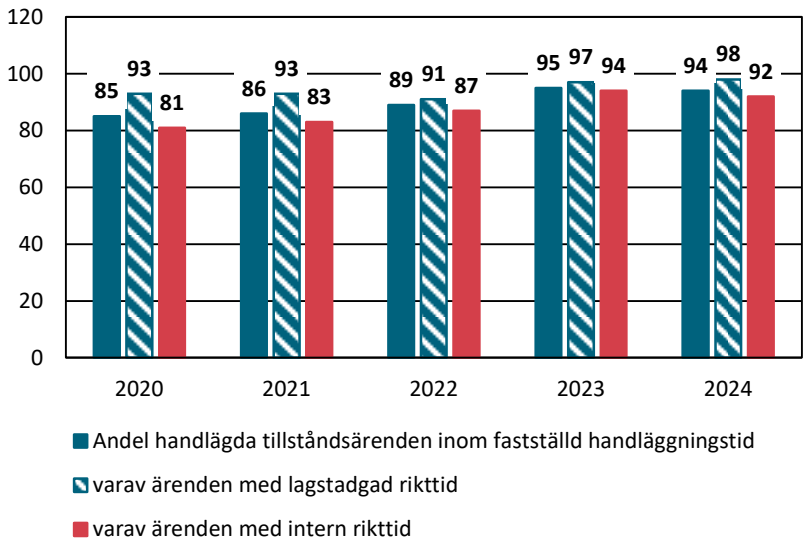
underkategorier ser vi större variationer. Men dessa variationer framkommer inte så tydligt i myndighetens redovisning.

5.4.1 Myndigheten handlägger en större andel ärenden inom riktiden

Ärendena inom tillståndsverksamheten kan antingen ha en lagstadgad rikt tid eller en intern rikt tid som myndigheten själv har beslutat. Den interna rikt tiden bygger på både genomsnittlig handläggningstid och antaganden om hur lång tid ett ärende ska ta att handlägga.⁸⁸

Myndighetens senaste årsredovisningar visar att andelen ärenden som handläggs inom fastställd rikt tid, det vill säga både lagstadgad och intern rikt tid, har ökat från 85 procent till 94 procent mellan 2020 och 2024 (figur 8).

Figur 8. Andel tillståndsärenden som har handlagts inom fastställd rikt tid 2020–2024, andel i procent.

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2020–2024.

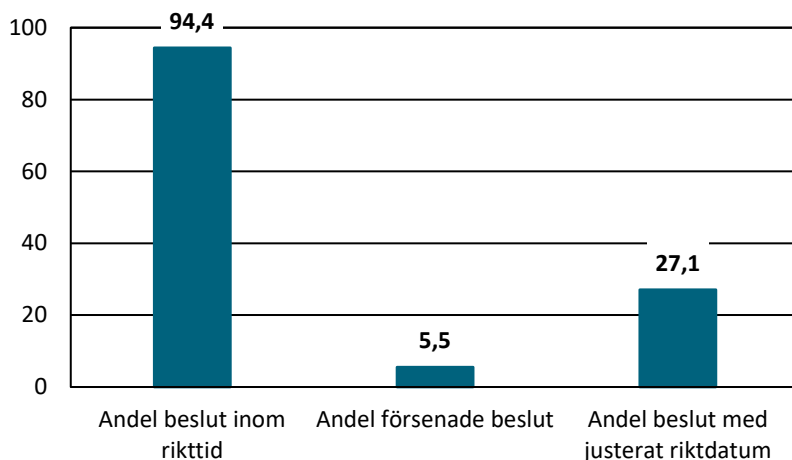
⁸⁸ Finansinspektionen. *Årsredovisning 2024*. (Dnr. 25–4287), s. 58.

5.4.2 Finansinspektionen redovisar inte information om justerade rikttider

På en övergripande nivå handlägger myndigheten alltså fler ärenden inom de lagstadgade eller interna rikttiderna i dag än för fem år sedan. Under 2024 var drygt 5 procent av samtliga beslutade ärenden försenade, vilket innebär att myndigheten fattade beslut efter att den lagstadgade eller interna rikttiden hade löpt ut. Men den faktiska handläggningstiden kan i praktiken vara längre, även om de allra flesta ärendena har handlagts inom de uppsatta rikttiderna. Det beror på att Finansinspektionen i vissa fall kan justera riktdatumet. Det innebär att de flyttar fram datumet när handläggningen ska vara klar. Det kan Finansinspektionen göra om den sökande lämnar in en ofullständig ansökan och behöver komplettera för att myndigheten ska kunna pröva ärendet. Den sökande kan också begära anstånd för att få mer tid på sig att exempelvis komplettera ärendet. För ärenden med lagstadgade rikttider kan myndigheten justera riktdatumet under vissa förutsättningar som följer av regelverket för det specifika ärendeslaget.

Vår analys av myndighetens statistik över ärenden som avslutades under 2024 visar att omkring en fjärdedel av ärendena under handläggningens gång har fått ett justerat riktdatum (figur 9). De ärenden som får ett justerat riktdatum räknas ändå som att myndigheten har fattat beslut inom den fastställda rikttiden, eftersom den nya rikttiden gäller. Finansinspektionen redovisar inte andelen ärenden med justerade rikttider. Men de uppger att de löpande följer upp och analyserar varför vissa ärenden blir försenade eller varför rikttiden ändras. De beskriver också att förutsättningarna för att ändra riktdatum har varit samma under lång tid och att det inte påverkar utvecklingen av antalet ärenden som myndigheten handlägger inom rikttiden.

Figur 9. Andel tillståndsärenden under 2024 som Finansinspektionen beslutat inom fastställd handläggningstid, andel försenade beslut och andel beslut med ett justerat riktdatum (procent).

Källa: Statistik från Finansinspektionens diariesystem Platina. Statskontorets bearbetning.
Kommentar: N = 4 802.

Ett par av de branschorganisationer som har svarat på vår mejlenkät framhåller att de bolag som söker tillstånd ofta behöver komplettera sin ansökan med fler uppgifter för att Finansinspektionen bedömer att den inte är fullständig. När myndigheten begär in kompletteringar blir handläggningstiden längre. Flera branschorganisationer anser att Finansinspektionen behöver bli bättre på att ge information och vägledning om vilka underlag och uppgifter som krävs för att en ansökan ska vara fullständig. Men Finansinspektionen anser att det kan vara svårt att fullt ut beskriva vad som krävs för en ansökan och att det kan variera från fall till fall.

Finansinspektionen har sedan 2025 i uppdrag att inom ramen för sitt befintliga uppdrag stärka och påskynda arbetet med regelförenklingar och processer för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader, exempelvis genom att digitalisera kärnuppgifter. Uppdraget ska slutredovisas 2026.⁸⁹

⁸⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Finansinspektionen.

5.4.3 Andelen ärenden som beslutas inom fastställd handläggningstid varierar mellan ärendegrupperna

Vi kan också se att andelen ärenden som handläggs inom den fastställda handläggningstiden varierar ganska mycket mellan olika ärendegrupper. Men det syns inte i myndighetens redovisning. Inom ett par ärendegrupper fattade myndigheten beslut inom fastställd rikt tid i samtliga ärenden under 2024. I de flesta ärendegrupperna fattade myndigheten beslut inom rikt tiderna i 90 procent av ärendena. Men i ett par ärendegrupper var det färre än 70 procent av ärendena som beslutades inom rikt tiderna. Det gäller främst ärendeslag med rikt tider som myndigheten har bestämt. I ärendegruppen som gäller tillstånd för så kallade interna modeller blev bara 17 procent av ärendena beslutade inom rikt tiden. Men myndigheten beslutade bara om 24 sådana ärenden under 2024 och de utgjorde alltså en liten del av det totala antalet ärenden.

5.4.4 Den genomsnittliga handläggningstiden per tillståndsärende har minskat

De genomsnittliga handläggningstiderna inom tillståndsverksamheten har successivt blivit kortare under de senaste tio åren, från 70 dagar år 2015 till 40 dagar år 2024. Mellan 2020 och 2024 har handläggningstiden minskat med 14 dagar i genomsnitt (tabell 4). Även om genomsnittet på totalen säger något om utvecklingen bedömer vi att det är svårt att dra slutsatser om varför handläggningstiden har minskat. Det beror på att ärendeslagen inom ärendegrupperna varierar mellan åren beroende på vilka ärenden som kommer in till myndigheten. Det beror också på att det finns flera faktorer som påverkar handläggningstiden och på att myndighetens uppföljning och redovisningen av verksamheten inte speglar variationen i ärendehantering (se avsnitt 4.4).

**Tabell 4. Antal beslutade tillståndsärenden och genomsnittlig
handläggningstid i dagar för åren 2020–2024.**

	2020	2021	2022	2023	2024
Antal beslutade ärenden exklusive ärendegruppen Utfärda intyg	5 860	6 423	6 211	5 937	5 289
Genomsnittlig handläggningstid exklusive ärendegruppen Utfärda intyg (dagar)	54	45	46	37	40

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2020–2024.

Kommentar: Vi har exkluderat ärendegruppen Utfärda intyg. Det beror på att

Finansinspektionen började redovisa den ärendestatistiken i årsredovisningen för 2024.

Handläggningstiden för intygsärendena ingår inte heller i myndighetens beräkning av den totala genomsnittliga handläggningstiden.

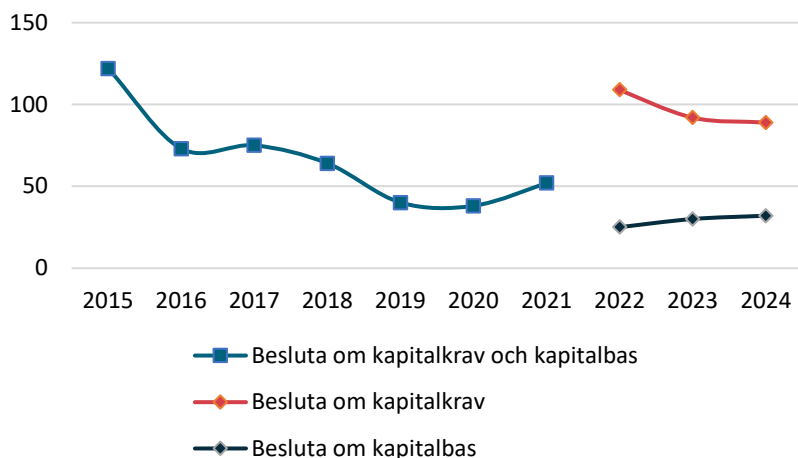
5.4.5 Flera faktorer kan påverka handläggningstiden

En faktor som påverkar handläggningstiden är ärendets komplexitet. Tidsåtgången kan variera inom ett och samma ärendeslag beroende på hur omfattande och komplext ärendet är, även om det finns uppsatta rikttider i dagar och en beräknad genomsnittlig handläggningstid i timmar för alla ärenden. Handläggningstiden påverkas också av om den sökande behöver komplettera en ansökan (se avsnitt 5.4.2). Ytterligare en faktor som påverkar handläggningstiden är hur många ärenden inom samma ärendeslag eller ärendegrupp som kommer in till myndigheten. Myndigheten gör prognoser av ärendeinflödet men exempelvis nya eller förändrade regelverk kan göra att prognoserna inte håller. Myndigheten kan då få svårt att snabbt fördela resurser till tillståndsprövningen, särskilt om handläggningen kräver en viss kompetens. Vi beskriver fler faktorer som kan påverka handläggningstiden i bilaga 3.

Vi anser att det är svårt att bedöma den genomsnittliga handläggningstiden i dagar eftersom myndigheten redovisar dessa uppgifter på ärendegruppsnivå. Handläggningstiden kan variera kraftigt inom en och samma ärendegrupp utan att det återspeglas i statistiken som redovisas i årsredovisningen (figur 10). Som ett exempel har myndigheten för åren 2022–2024 i årsredovisningen för 2024 redovisat handläggningstiden för ärendegruppen Besluta om kapitalkrav och kapitalbas i två olika grupper. Men i tidigare årsredovisningar redovisades dessa ärenden i en och samma grupp. När ärendegrupperna delas upp kan vi konstatera att den

genomsnittliga handläggningstiden för dessa ärenden skiljde sig åt med närmare 60 dagar under 2024. Vi bedömer att sådana skillnader även finns i andra ärendegrupper.

Figur 10. Genomsnittlig handläggningstid (antal dagar) för ärendegrupperna Besluta om kapitalkrav och Besluta om kapitalbas 2015–2024.

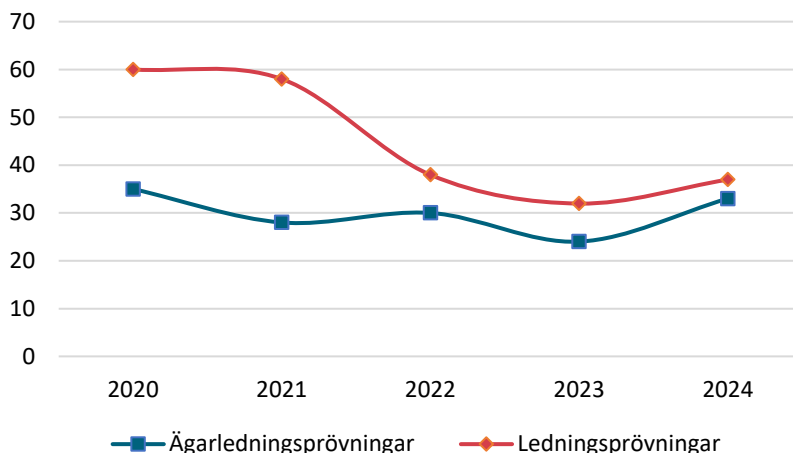

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2015–2024. Kommentar: För åren 2015–2021 har myndigheten slagit ihop de två ärendegrupperna till en. Från 2022 och framåt redovisar myndigheten de två ärendegrupperna separat.

5.4.6 Svårt att bedöma om ärendehanteringssystemet Tilda har gjort handläggningen mer effektiv

I ärendehanteringssystemet Tilda kan Finansinspektionen i dagsläget hantera de två ärendegrupperna ledningsprövningar och ägarledningsprövningar. Men de som ansöker om prövning kan fortfarande även lämna in ansökan manuellt. Myndigheten följer upp hur många ärenden som har handlagts i Tilda men inte den genomsnittliga handläggningstiden för dessa ärenden (avsnitt 6.3.1). Finansinspektionen följer istället upp den genomsnittliga handläggningstiden samlat för ärendena som de handlägger i Tilda och manuellt. Därför är det svårt att analysera och bedöma om och hur Tilda påverkar handläggningstiden. Vi ser ingen tydlig minskning av handläggningstiden under 2023 och 2024 då systemet har varit i drift (figur 11). Samtidigt talar mycket för att prövningen bör gå snabbare när myndigheten handlägger ett ärende i Tilda. Det beror på att några moment i prövningen sker automatiskt, till exempel registerkontroller.

Figur 11. Genomsnittlig handläggningstid (antal dagar) inom ärendegrupperna ägarledningsprövningar och ledningsprövningar 2020–2024.

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2020–2024.

5.4.7 Kostnaderna för tillståndsverksamheten har ökat

I löpande priser har kostnaderna för tillståndsverksamheten ökat med närmare 40 procent mellan 2015 och 2024. Men skillnaden är inte lika stor när vi jämför kostnadsutvecklingen i fasta priser. Däremot kan vi se att kostnaderna var högre under 2022 och 2023 än både tidigare år och 2024 (tabell 5).

En förklaring till de högre kostnaderna är att myndigheten under de senaste åren lagt mer resurser på metodutveckling än tidigare. I fasta priser har kostnaderna för metodutveckling fördubblats inom tillståndsverksamheten mellan 2020 och 2024. Det är bland annat myndighetens satsning på ärendehanteringssystemet Tilda som har ökat kostnaderna under 2023 och 2024. Finansinspektionen började handlägga ärenden i Tilda under 2023.⁹⁰ Myndigheten har också höjt timpriset för tillståndsprövningen eftersom kostnaderna ökat, bland annat till följd av utvecklingen av Tilda (bilaga 3).

⁹⁰ Finansinspektionen (2024). *Årsredovisning 2023*, s. 17. (Dnr. 24–4601).

Den genomsnittliga kostnaden per arbetad timme har i fasta priser ökat från 1 283 kronor år 2020 till 1 418 kronor år 2024. Vi kan inte säkert veta vad ökningen beror på eftersom Finansinspektionen själva inte har analyserat utvecklingen av kostnaden per arbetad timme.

Tabell 5. Kostnadsutveckling för tillståndsverksamheten 2020–2024, fasta priser (tkr).

	2020	2021	2022	2023	2024
Totala kostnader (tkr)	136 452	132 698	148 715	140 170	122 141
Varav kostnader för tillståndsprövning (tkr)	125 663	119 889	139 170	120 387	100 629
Varav kostnader för metodutveckling (tkr)	10 789	12 809	9 546	19 783	21 512

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2020–2024. Bearbetning av Statskontoret.
 Kommentar: Kostnaderna har fastprisberäknats av Statskontoret, se bilaga 2 för beskrivning av index för fastprisberäkning.

5.4.8 Inga stora förändringar i produktiviteten

Vi har analyserat produktiviteten i tillståndsverksamheten. Analysen visar att det inte skett några stora förändringar av produktiviteten under perioden (tabell 6). Eftersom ärendena inom tillståndsverksamheten skiljer sig åt i omfattning och komplexitet är det ett trubbigt mått. Men vi anser att det säger något om utvecklingen över tid och kan vara ett användbart mått om Finansinspektionen kompletterar det med analyser och förklaringar till förändringar.

Tabell 6. Produktiviteten i tillståndsverksamheten 2020–2024.

	2020	2021	2022	2023	2024
Produktivitet	43,9	49,7	42,6	41,4	45,1

Källa: Finansinspektionens årsredovisningar 2020–2024, Finansinspektionens diariesystem Platina och Finansinspektionens ekonomisystem Unit4 ERP. Beräkning av Statskontoret.
 Kommentar: Vi har beräknat produktiviteten genom att dividera antal beslutade ärenden med kostnaden för tillståndsverksamheten. Vi har exkluderat antal beslut och kostnader för intygsärenden. Kostnaderna har fastprisberäknats av Statskontoret. Se bilaga 2 för beskrivning av index för fastprisberäkning samt förklaring till varför vi har avgränsat bort intygsärenden.

6 Faktorer som påverkar effektiviteten i tillsyns- och tillståndsverksamheten

I det här kapitlet redovisar vi faktorer som påverkar effektiviteten och kostnadsutvecklingen inom Finansinspektionens tillsyns- och tillståndsverksamhet. Det handlar om myndighetens processer, arbetssätt och it-system.

6.1 Sammanfattande iakttagelser

- Vår analys visar att flera processer och arbetssätt inom Finansinspektionens tillsynsverksamhet kan effektiviseras. För undersökningsprocessen handlar det bland annat om att processen innehåller många avstämningar. När det gäller externa rapporter handlar det om att många är med och tycker till om rapporten. I båda fallen leder det till längre handläggningstider för tillsynsärendena.
- Finansinspektionen fokuserar starkt på rättssäkerhet och kvalitet. Det är förstås viktigt. Men vi kan också se att det i delar sker på bekostnad av snabbhet, enkelhet och kostnadseffektivitet. Det handlar bland annat om att många involveras i förankringsprocesser som blir omfattande. Vi bedömer därmed att medarbetare riskerar att känna sig mindre motiverade om de inte uppfattar att de har ledningens förtroende. Detta kan också försämra effektiviteten i verksamheten.
- Vår analys visar att myndigheten har svårt att hantera den ökade mängden undersökningar som går till sanktion. Rättsavdelningarna på verksamhetsområdena, den juridiska samordningen och styrelsen har under 2025 inte haft kapacitet att hantera alla sanktionsärenden, och det uppstår därför flaskhalsar i myndigheten.
- Finansinspektionen har inte något it-system som omfattar hela tillståndsverksamheten. I it-systemet för tillståndsverksamheten, Tilda, handlägger Finansinspektionen endast två ärendegrupper. Vi

anser att ett it-system som omfattar en större del av tillståndsverksamheten skulle förkorta handläggningstiderna, bland annat genom att flera manuella steg skulle kunna automatiseras. Ett sådant system skulle också öka likabehandlingen och därmed även höja rättssäkerhet.

- Myndigheten har inte något it-system för handläggning inom tillsynsverksamheten. Ett it-system för tillsynsverksamheten skulle göra det enklare att få överblick av den tillsyn som myndigheten bedriver mot ett visst företag. Det skulle också minska personberoendet och göra det möjligt att dokumentera praxis och information från tillståndsverksamheten som är relevant för tillsynsverksamheten.

6.2 Vissa interna processer och arbetssätt inom tillsynsverksamheten är ineffektiva

Vår analys visar att det finns processer och arbetssätt inom tillsynsverksamheten som hindrar myndigheten att bedriva verksamheten effektivt. Det handlar om undersöknings- och sanktionsprocessen samt processen för externa rapporter.

Även Finansinspektionens medarbetarundersökning visar tydligt att medarbetare anser att myndighetens interna processer inte är effektiva.⁹¹

6.2.1 Långa handläggningstider inom undersöknings- och sanktionsprocessen

Undersökningar är en aktivitet inom tillsynen som syftar till att utreda och bedöma om en eller flera aktörer har brutit mot de regler som gäller. En undersökning kan resultera i att den berörda chefen för verksamhetsområdet beslutar att ärendet avskrivs eller att det går vidare till sanktionsprövning eller prövning om ingripande. Om ärendet ska gå till sanktionsprövning är det chefsjuristen som prövar ärendet och beslutar om det ska gå vidare till sanktionsprocessen.⁹² Skälet till att undersökningen sker inom verksamhetsområdet och att chefsjuristen därefter gör en

⁹¹ Finansinspektionen. *Medarbetarundersökning 2025*.

⁹² Finansinspektionen (2022). *Undersökningsprocessen*. (Dnr. 22–33865), s. 13.

självständig bedömning är att säkerställa att Finansinspektionen gör grundliga bedömningar av om någon har brutit mot regler och att ärendena blir allsidigt belysta.⁹³

I våra intervjuer med medarbetare på Finansinspektionen lyfter många fram att undersöknings- och sanktionsprocessen tar lång tid. Flera menar att det inte är själva tillsynen som tar tid utan att det beror på att processerna innehåller många avstämningar som de också behöver ta fram underlag till. Sammantaget leder det till att handläggningstiderna blir långa. Finansinspektionen anger att ett skäl till att processerna ser ut som de gör är att det ska bli rätt. Myndigheten fokuserar starkt på rättssäkerhet i handläggningen, vilket vi anser är viktigt. Men vi anser att det finns utrymme att förenkla och effektivisera processerna utan att sänka kraven på rättssäkerhet.

När det gäller undersökningarna anser vissa som vi intervjuat att myndigheten inte varit tillräckligt bra på att avgränsa undersökningarna. Det har fått till följd att undersökningarna har ökat i omfattning och att de tar längre tid. Några beskriver även att medarbetare från den juridiska samordningen gjort andra bedömningar än medarbetarna på verksamhetsområdet när ett ärende har gått vidare till sanktionsprocessen. Det innebär att de behöver göra om delar av arbetet och att handläggningstiden därmed blir längre.

Oavsett varför handläggningen drar ut på tiden är tiden i sig en faktor som ökar risken för att medarbetare byter arbetsuppgifter eller slutar innan ärendet är klart. Det skapar i sin tur ännu längre handläggningstider. Även Riksrevisionen konstaterar att Finansinspektionens undersökningar är genomarbetade och väl förankrade i organisationen, men att den omfattande beredningsprocessen i strävan på bland annat hög rättslig kvalitet leder till långa handläggningstider.⁹⁴

⁹³ Finansinspektionen (2024). *Sanktionsprocessen*. (Dnr. 24–25551), s. 3.

⁹⁴ Riksrevisionen (2024:8). *Statens tillsyn för att motverka penningtvätt – bristande omfattning och effektivitet*, s. 81–82.

6.2.2 Finansinspektionens arbete med att effektivisera undersöknings- och sanktionsprocessen tar tid

Vi kan konstatera att Finansinspektionen sedan flera år tillbaka har uppmärksammat problem med effektiviteten i både undersöknings- och sanktionsprocessen. Myndighetens internrevision granskade sanktionsprocessen 2022 och hade flera iakttagelser och förbättringsförslag som gäller både undersöknings- och sanktionsprocessen.⁹⁵ Finansinspektionen anlidade även en extern konsult som gjorde en genomlysning av både undersöknings- och sanktionsprocessen 2023.⁹⁶

Utifrån de genomförda granskningarna och analyserna har Finansinspektionen genomfört pilotprojekt inom tillsynsverksamheten och myndigheten beslutade i juni 2025 om en ny undersökningsprocess. Syftet är att ge bättre förutsättningar till utpekade undersökningsteam som fredas från andra arbetsuppgifter samt att ge teamen större möjligheter att göra avsteg från processen i enklare tillsynsärenden. Myndigheten har även minskat antalet underlag som teamen behöver ta fram samt förtydligat att områdeschefen kan besluta om att hantera vissa delar av processen på en lägre nivå i organisationen.⁹⁷ Finansinspektionen ska även se över sanktionsprocessen.

Statskontoret anser att förändringarna i processen kan göra den mer effektiv. Men verksamhetsområdena inom kärnverksamheten arbetar ibland på olika sätt (se avsnitt 2.4.5). Därmed riskerar myndigheten att uppdatera rutinen utan att det sker någon förändring i praktiken. Vi anser att myndigheten behöver följa upp processen löpande för att säkerställa att alla följer den nya rutinen och att de förväntade nyttorna uppstår. Vi är därför positiva till att Finansinspektionen ska utvärdera den nya undersökningsprocessen om ett år.

⁹⁵ Finansinspektionen (2022). *Revisionsrapport. Granskning av sanktionsprocessen*. (Dnr. 22–32008).

⁹⁶ Governo (2023). *Genomlysning av undersöknings- och sanktionsprocessen*.

⁹⁷ Finansinspektionen (2025). *Undersökningsprocessen*. (Dnr. 25–17423).

6.2.3 Vissa funktioner inom myndigheten har blivit flaskhalsar

Vår analys visar att det uppstår flaskhalsar i Finansinspektionens organisation som försenar undersöknings- och sanktionsärenden. Det handlar både om att rättsavdelningarna på verksamhetsområdena inte har kapacitet att hantera den ökade mängden undersökningsärenden som går till sanktion, och om att den juridiska samordningen och styrelsen inte har kapacitet att hantera alla sanktionsärenden. Det förlänger handläggningstiden för pågående ärenden. Myndigheten har under 2025 också fått vänta med att starta nya undersökningar på grund av dessa flaskhalsar.

Finansinspektionen har vidtagit vissa åtgärder för att öka flödet i processerna. Det handlar bland annat om att myndigheten har gett mer resurserna till den juridiska samordningen och att myndigheten diskuterar möjligheten att delegera vissa sanktionsbeslut från styrelsen längre ner i organisationen. Idag beslutar styrelsen, med vissa undantag, om tillsynsärenden som leder till att myndigheten återkallar verksamhetstillstånd, varning, erinran eller anmärkning samt sanktionsavgifter och andra avgifter.⁹⁸

Vi kan konstatera att Finansinspektionens internrevision redan 2022 föreslog att myndigheten skulle utreda möjligheten att delegera beslut i vissa ärenden från styrelsen för att på så sätt korta handläggningstiderna.⁹⁹

6.2.4 Processerna är anpassade efter större ärenden

Finansinspektionens undersöknings- och sanktionsprocess är anpassad efter stora och omfattande tillsynsärenden. Sådana ärenden är vanligast när ärendet gäller ett stort företag. Men företagen som står under Finansinspektionens tillsyn varierar i storlek. Myndigheten kan göra avsteg från både undersöknings- och sanktionsprocessen, men enligt de vi intervjuat är avsteg från processerna inte särskilt vanligt med undantag för verksamhetsområdet Marknader. Det beror på att Marknader har en egen förenklad version av undersökningsprocessen.

⁹⁸ Finansinspektionen (2024). *Arbetsordning för Finansinspektionen*. (Dnr. 24–18090).

⁹⁹ Finansinspektionen (2022). *Revisionsrapport. Granskning av sanktionsprocessen*. (Dnr. 22–32008), s. 4.

I den genomlysning av processerna som en extern konsult genomförde 2023 finns ett förslag om att Finansinspektionen ska införa en processbeskrivning för komplexa ärenden och en processbeskrivning för enkla ärenden.¹⁰⁰ Även Riksrevisionen rekommenderar Finansinspektionen att anpassa beredningens omfattning efter verksamhetsutövarnas storlek för att effektivisera processen och för att öka myndighetens kapacitet att genomföra undersökningar.¹⁰¹

6.2.5 Omfattande intern förankring för att ta fram externa rapporter

Finansinspektionen publicerar externa rapporter, bland annat utifrån fördjupade analyser (avsnitt 4.2.4). Flera chefer och medarbetare som vi har intervjuat beskriver att det är en omfattande process att ta fram en extern rapport. Det är många personer som involveras för att lämna synpunkter och det är inte tydligt vilken roll de har. Synpunkterna handlar ofta mer om formuleringar än om sakinnehåll, men det tar väldigt mycket kraft och tid att hantera. Flera beskriver att det finns en ängslighet inom myndigheten och att denna omfattande förankring är ett utfall av det.

En konsekvens av den omfattande förankringen är att handläggningstiden blir längre. Men det påverkar även medarbetarnas incitament att ta ansvar och känna engagemang i arbetet. Flera av de som vi har intervjuat anser att det inte spelar så stor roll hur de själva presterar, eftersom rapporten ändå kommer att ändras så mycket under processen.

¹⁰⁰ Governo (2023). *Genomlysning av undersöknings- och sanktionsprocessen*, s. 30.

¹⁰¹ Riksrevisionen (2024:8). *Statens tillsyn för att motverka penningtvätt – bristande omfattning och effektivitet*, s. 84.

6.3 Tillsyns- och tillståndsverksamheten saknar ändamålsenliga it-system

Vår analys visar att Finansinspektionen inte har några ändamålsenliga it-system inom varken tillsyns- eller tillståndsverksamheten. Vi ser också att myndigheten saknar myndighetsgemensamma rutiner och it-system för att dokumentera bland annat praxis på ett systematiskt sätt.

Flera aktörer från branschen som har svarat på våra skriftliga frågor säger att de önskar att Finansinspektionen digitaliserar sin verksamhet mer, till exempel när företagen ska skicka in information i ett tillsynsärende.

Vi kan även se att uppföljningen av både tillsyns- och tillståndsverksamheten skulle förbättras om myndighetens it-system i högre grad kunde dela information med varandra.

6.3.1 It-systemet för handläggning av tillstånd används i begränsad utsträckning

Finansinspektionen använder sedan 2023 it-systemet Tilda inom tillståndsverksamheten. Men myndigheten handlägger endast ledningsprövningar och ägarledningsprövningar i systemet. Under 2024 beslutade Finansinspektionen om 830 ärenden inom ledningsprövningar och 342 av dessa handlades i Tilda. Finansinspektionen beslutade också om 457 ärenden inom ägarledningsprövningar varav 77 i Tilda.¹⁰² Ärendena kan handläggas manuellt eller digitalt beroende på hur den som ansöker väljer att skicka in ansökan. Det är alltså än så länge endast en liten del av tillståndsprövningarna som myndigheten handlägger med hjälp av Tilda.

6.3.2 Flera anser att det behövs ett it-system som kan underlätta handläggningen

Både chefer och medarbetare anser att myndigheten behöver ett it-system inom tillståndsverksamheten som kan hantera fler ärendeslag. De bedömer att det både skulle kunna korta handläggningstiden och öka rättssäkerheten.

¹⁰² Skriftligt underlag från Finansinspektionen 2025-08-20.

När en ansökan kommer in till Finansinspektionen ska den först diarieföras, tilldelas en handläggare och sedan ska handläggaren skicka ut ett handläggARBREBREV som bland annat innehåller information om hur den sökande ska betala ansökningsavgiften. I Tilda kan dessa moment ske automatiskt. Tilda kan också hämta in information som handläggaren behöver i ärendet automatiskt från andra system. Att ansökan sker i ett digitalt system innebär också att systemet kan hantera underlag från den sökande digitalt och säkerställa att ansökan är komplett när den skickas in. Flera lyfter också fram att ett digitalt handläggarsystem skulle öka likabehandlingen och därmed rättssäkerheten inom tillståndsverksamheten.

6.3.3 Det har kostat mer än beräknat att införa Tilda och framtiden är oviss

Flera av de som vi intervjuat är positiva till ett handläggarsystem men meningarna går ändå isär när det kommer till it-systemet Tilda. Det kan bero på att Tilda än så länge bara används i mindre utsträckning och av ett fåtal medarbetare. Kunskapen om systemet är därför begränsad. De som har arbetat med Tilda eller varit involverade i arbetet med att utveckla och införa systemet är generellt mer positiva än de som inte har använt systemet.

Ett skäl till att Finansinspektionen bara använder systemet för två ärendegrupper är för att systemet från början inte levde upp till myndighetens krav. Innan fler ärendeslag kan läggas in i systemet behöver systemet uppfylla dessa krav, och det arbetet förväntas vara klart under 2025. Problemen med att införa Tilda har också gjort att systemet har kostat mer att införa än vad myndigheten har räknat med.

Till följd av de höga kostnaderna har det varit oklart hur myndigheten ska gå vidare med Tilda. Det har inom myndigheten funnits olika uppfattningar om de ska avveckla systemet eller fortsätta utveckla det och handlägga flera ärendeslag i systemet. Under våren 2025 genomförde Finansinspektionen en analys och utvärdering av Tilda och kom fram till att fortsätta arbetet med att migrera tillståndsärenden till Tilda i den takt som bemanning och budget tillåter. De ska också se över om plattformen som Tilda bygger på kan användas för att möta andra behov inom myndigheten.

6.3.4 Det saknas it-system för handläggning inom tillsynsverksamheten

Finansinspektionen har inte något it-system för handläggning inom tillsynsverksamheten. Idag använder medarbetarna myndighetens diariesystem och digitala arbetsytor med en mappstruktur för att samla och arbeta med dokumentation inom tillsynen. Det innebär att medarbetare inte kan få en samlad överblick över vilken tillsyn som myndigheten har bedrivit gentemot ett visst företag. Tillsynsärenden och underlag registreras visserligen i myndighetens diariesystem, men flera av de som vi har intervjuat uppger att det är svårt att hitta ärenden och att det inte går att söka fram informationen för att få en samlad bild per företag. Några uppger att enheter och avdelningar själva dokumenterar, vid sidan av diariet, vilka tillsynsaktiviteter som de utför för att ha en bättre överblick. Men det medför att det blir svårt för medarbetare inom andra delar av verksamheten att få tillgång till den informationen.

Nästan alla vi har intervjuat inom tillsynsverksamheten lyfter fram att de behöver ett it-system för handläggning. Flera anser att behovet har funnits under många år men att inget händer. Ett skäl till det är enligt några som vi har intervjuat att verksamhetsområdena inom kärnverksamheten har olika behov och det är svårt att formulera gemensamma krav på ett system. Finansinspektionen kommer under 2025 att genomföra en behovsanalys för en mer modern, effektiv och säker digital arbetsplats med it-system som stöttar myndighetens tillsynsprocesser, tillståndprocesser och ärendehanteringsprocesser.¹⁰³

6.3.5 Bristande it-system ökar personberoendet

I våra intervjuer med medarbetare på Finansinspektionen lyfter flera fram att det finns en stort personberoende inom myndigheten. Det beror på att myndigheten måste förlita sig på enskilda personers erfarenhet och kunskap eftersom det inte finns systemstöd för att dokumentera bland annat praxis. Det innebär också att myndigheten riskerar att förlora kunskap när medarbetare slutar. I dag finns det inget enhetligt sätt att dokumentera, spara eller tillgängliggöra praxis inom varken tillsyns- eller tillståndsverksamheten. Däremot har delar av verksamheten tagit fram egna rutiner för att dokumentera och spara praxis.

¹⁰³ Finansinspektionen (2025). *FI:s digitala arbetsplats – behovsanalys och funktionella krav med fokus på tillsynsstöd*.

Flera medarbetare lyfter även fram att det saknas ändamålsenliga sätt att överföra information från tillståndsverksamheten till tillsynsverksamheten. Idag kan handläggare diarieföra information i ett tillståndsärende eller i ett tillsynsärende samt lägga in en referens mellan ärendena. Men flera medarbetare anser att det ändå är svårt att söka och hitta information i Finansinspektionens diariesystem.

6.3.6 Uppföljning av verksamheterna kan förbättras med utvecklade it-system

Vi bedömer att myndighetens möjligheter att följa upp verksamheten skulle förbättras om myndighetens it-system kunde kommunicera med varandra eller om det på något annat sätt gick att kombinera data från systemen. Idag krävs det manuell hantering för att kombinera data från de olika systemen vilket är både tidskrävande och ökar risken för fel.

En stor del av Finansinspektionens verksamhetsdata kommer från diariesystemet Platina. Myndigheten använder data bland annat för att följa upp och redovisa sin verksamhet. I myndighetens ekonomisystem Unit4 ERP finns information om myndighetens tidredovisning och kostnader och i institutregistret finns information om de företag som står under tillsyn av myndigheten.

Referenser

- Finansinspektionen (2018). *FI effektiviserar tillståndsverksamheten*. (Dnr. 18–24073).
- Finansinspektionen (2018). *Årsredovisning 2017*. (Dnr. 17–18300).
- Finansinspektionen (2019). *Årsredovisning 2018*. (Dnr. 19–2182).
- Finansinspektionen (2020). *Årsredovisning 2019*. (Dnr. 20–3108).
- Finansinspektionen (2021). *Planerings- och uppföljningsprocessen*. (Dnr. 21–18098).
- Finansinspektionen (2021). *Årsredovisning 2020*. (Dnr. 21–1702).
- Finansinspektionen (2022). *Granskning av sanktionsprocessen*. Internrevisionsrapport. (Dnr. 22–32008).
- Finansinspektionen (2022). *Tillsynsstrategi*. (Dnr. 22–22464).
- Finansinspektionen (2022). *Undersökningsprocessen*. (Dnr. 22–33865).
- Finansinspektionen (2022). *Årsredovisning 2021*. (Dnr. 22–2724).
- Finansinspektionen (2023). *Budgetunderlag 2024–2026*. (Dnr. 23–4221).
- Finansinspektionen (2023). *Granskning av Finansinspektionens utveckling och förvaltning av it-system*. Internrevisionsrapport. (Dnr. 23–25344).
- Finansinspektionen (2023). *Internbudgetbeslut för 2023*. (Dnr. 23–1158).
- Finansinspektionen (2023). *Årsredovisning 2022*. (Dnr. 23–2985).
- Finansinspektionen (2023). *Översyn av tillståndsavgifter*.
- Finansinspektionens (2024). *Bilaga 1: Budgetunderlag för 2025–2027*. (Dnr. 24–4564).

Finansinspektionen (2024). *Budgetbeslut för 2024*. (Dnr. 24–216).

Finansinspektionen (2024). *Genomförande av EU-initiativ. Internrevisionsrapport*. Internrevisionsrapport. (Dnr. 24–23288).

Finansinspektionen (2024). *Instruktion för Rådet för civil beredskap*. (Dnr. 24–16061).

Finansinspektionen (2024). *Internrevisionens årsrapport 2024*. (Dnr. 24–35238).

Finansinspektionen (2024). *Sanktionsprocessen*. (Dnr. 24–25551).

Finansinspektionen. *Strategi för 2024–2028. En stabil och väl fungerande finansmarknad för alla*.

Finansinspektionen (2024). *Underlag för bedömning av den intern styrningen och kontroll*. (Dnr. 24–194).

Finansinspektionen (2024). *Utveckling av Finansinspektionens penningtvättstillsyn*. (Dnr. 24–35971).

Finansinspektionen (2024). *Årsredovisning 2023*. (Dnr. 24–4601).

Finansdepartementet (2025). *En europeisk gemensam åtkomstpunkt för finansiell och hållbarhetsrelaterad information*. (Fi2025/01311).

Finansinspektionen (2025). *Arbetsordning*. (Dnr. 25–15508).

Finansinspektionen (2025). *Avgifter hos Finansinspektionen*. (Dnr. 25–6187).

Finansinspektionen (2025). *Finansinspektionens budgetunderlag för 2026–2028*. (Dnr. 25–4291).

Finansinspektionen (2025). *FI:s digitala arbetsplats – behovsanalys och funktionella krav med fokus på tillsynsstöd*.

Finansinspektionen (2025). *Finansinspektionens internbudgetbeslut och investeringar 2025*. (Dnr. 25–690).

Finansinspektionen (2025). *Medarbetarundersökning 2025*.

Finansinspektionen (2025). *Månadsuppföljning mars 2025*.

Finansinspektionen (2025). *Prioriteringar i tillsynen 2025*.
(Dnr. 25–2320).

Finansinspektionen (2025). *Svar på kompletterande frågor från departementet om FI:s budgetunderlag*.

Finansinspektionen. *Tillsyn*. (Hämtad 2025-09-01).
<https://www.fi.se/sv/bank/tillsyn/>.

Finansinspektionen (2025). *Undersökningsprocessen*. (Dnr. 25–17423).

Finansinspektionen (2025). *Verksamhetsplaner för Bank, Betalningar, Marknader, Försäkringar 2025*.

Finansinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*. (Dnr. 25–4287).

Governo (2023). *Genomlysning av undersöknings- och sanktionsprocessen*.

International Monetary Fund (2023). Sweden – Financial system stability assessment. IMF Country Report No. 23/113.

Myndigheten för digital förvaltning. *Vägledning i nyttorealisering 3.0*.

Proposition. 2010/11:40. *En reformerad budgetlag*.

Proposition. 2014/15:1. *Budgetpropositionen för 2015*.

Proposition. 2015/16:1. *Budgetpropositionen för 2016*.

Proposition. 2016/17:1. *Budgetpropositionen för 2017*.

Proposition. 2017/18:1. *Budgetpropositionen för 2018. Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning*.

Proposition. 2018/19:1. *Budgetpropositionen för 2019. Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning*.

Proposition. 2019/20:1. *Budgetpropositionen för 2020. Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning*.

Proposition. 2020/21:1. *Budgetpropositionen för 2021. Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning.*

Proposition. 2021/22:1. *Budgetpropositionen för 2022. Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning.*

Proposition. 2021/22:99. *Vårändringsbudget för 2022.*

Proposition. 2022/23:1. *Budgetpropositionen för 2023. Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning.*

Proposition. 2023/24:1. *Budgetpropositionen för 2024. Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning.*

Proposition. 2024/25:1. *Budgetpropositionen för 2025. Utgiftsområde 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning.*

Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Finansinspektionen.

Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Finansinspektionen.

Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Finansinspektionen.

Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Finansinspektionen.

Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Finansinspektionen.

Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Finansinspektionen.

Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Finansinspektionen.

Riksbanken (2025). *Redogörelse om Riksbankens verksamhet inom krisberedskap och civilt försvar.*

Riksrevisionen (2024:8). *Statens tillsyn för att motverka penningtvätt – bristande omfattning och effektivitet.*

Statskontoret. (2019:3). *Arbetsförmedlingens interna styrning. Slutrapport om förändringsarbetets genomslag.*

Statskontoret. (2019:19). *Hur utvecklas Migrationsverkets nya organisation?*

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

Regeringen

Regeringsbeslut

II:7

2024-12-05
Fi2024/02409

Finansdepartementet

Statskontoret

Uppdrag till Statskontoret att granska delar av
Finansinspektionens verksamhet

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att med utgångspunkt i modellen för myndighetsanalyser (Fi2007/08016) analysera:

- effektiviteten och kostnadsutvecklingen i Finansinspektionens tillsyns- och tillståndsverksamhet,
- Finansinspektionens finansieringsmodell och principerna för avgiftsberäkningarna samt hur dessa faktorer påverkar Finansinspektionens förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet på ett effektivt sätt,
- hur Finansinspektionen fördelar sina resurser på kort och lång sikt mellan riskbaserad och händelsestyrd tillsyn,
- den redovisning av nyckeltal för tillståndsverksamheten som Finansinspektionen tar fram som underlag till myndighetens avgiftsrapport.

I uppdraget ingår även att, vid behov, föreslå åtgärder som Finansinspektionen eller regeringen bör vidta för att stärka effektiviteten i myndighetens utförande av dessa uppgifter.

Vid genomförandet av uppdraget ska Statskontoret beakta de slutsatser som framgår av Riksrevisionens rapport Statens tillsyn för att motverka penningtvätt – bristande omfattning och effektivitet (RiR 2024:8). Även regeringens skrivelse med anledning av den förstnämnda rapporten (Fi2024/02218) ska tas i beaktande. Statskontoret bör även inhämta

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgränd 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

synpunkter från Ekonomistyrningsverket när det gäller den delen av uppdraget som berör avgiftsfinansiering.

Finansinspektionen ska bistå Statskontoret med de uppgifter och underlag som behövs för uppdragets genomförande.

Statskontoret ska senast den 16 juni 2025 lämna en muntlig delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Statskontoret ska senast den 3 oktober 2025 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Redovisningen av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Skälen för regeringens beslut

Finansinspektionens uppdrag har vuxit kontinuerligt i takt med att finansmarknaden och dess regelverk har ökat i omfattning och komplexitet. Denna utveckling har ägt rum inte minst mot bakgrund av den betydande ökningen av EU-regelverk på finansmarknadsområdet. Även digitaliseringen av finansiella tjänster har inneburit att kraven på Finansinspektionens verksamhet har förändrats.

För att möta dessa utmaningar har Finansinspektionens anslag fördubblats de senaste 10 åren. Antalet anställda har under samma period ökat från 350 till cirka 600. Myndigheten har även genomfört organisatoriska förändringar vid olika tillfällen.

Mot den bakgrunden finns det anledning att analysera om Finansinspektionens utförande av sina kärnuppgifter kan bli mer effektivt.

Antalet uppgifter har också ökat. Till exempel utsågs Finansinspektionen 2022 till sektorsansvarig myndighet för den finansiella sektorn inom det civila försvaret. Nya uppgifter ställer krav på organisatoriska anpassningar och kompetenshöjande insatser.

Finansinspektionen har arbetat med att effektivisera tillståndsverksamheten. Den provar tillståndsansökningar för att driva finansiell verksamhet i Sverige. På senare år har ett antal effektiviseringsåtgärder vidtagits utan att önskat resultat har uppnåtts. Under denna period har det ackumulerade underskottet för tillståndsverksamheten ökat till cirka 28 miljoner kronor vid

utgången av 2023. Mellan 2019 och 2023 ökade kostnaderna i den avgiftsbelagda verksamheten från 115 miljoner kronor till 135 miljoner kronor. Under samma tidsperiod ökade kostnaden per handläggningstimme från 1 246 kronor till 1 569 kronor. De nyckeltal och den redovisning som myndigheten lämnar till regeringen i samband med att avgifterna ska justeras ger inte tillräcklig insyn och försvårar möjligheterna att bedöma effektiviteten.

Sammantaget har Finansinspektionens uppdrag vuxit väsentligt både när det gäller omfattning och komplexitet under ett relativt kort tidsspänn. Under denna period har Finansinspektionen inte varit föremål för någon extern analys eller granskning.

På regeringens vägnar

Niklas Wykman

Max Knutsson

Kopia till

Finansdepartementet/BA, FMA, SFÖ
Finansinspektionen
Ekonomistyrningsverket

3 (3)

Bilaga 2

Metodbilaga

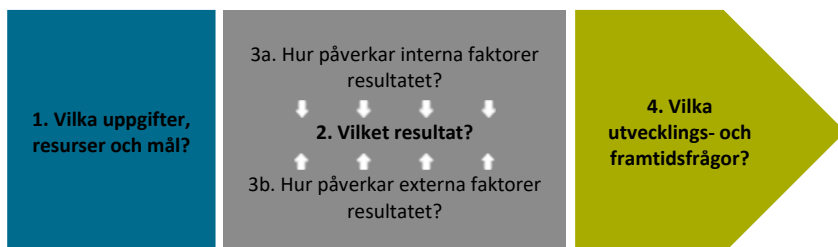
Hur vi har genomfört uppdraget

I det här avsnittet beskriver vi hur vi har genomfört analysen av Finansinspektionen. Vi beskriver Statskontorets modell för myndighetsanalyser, vilka delar av Finansinspektionens verksamhet som vi har prioriterat i analysen samt vilka metoder som vi har använt oss av. Vi redovisar även projektgruppens sammansättning samt hur rapporten har kvalitetssäkrats.

Statskontorets modell för myndighetsanalyser

I enlighet med uppdraget utgår vår analys från Statskontorets modell för myndighetsanalyser. Med hjälp av modellens fyra analysmoment har vi genomlyst Finansinspektionens förutsättningar, verksamhet, resultat och utmaningar (figur B1). Modellen innehåller ett antal på förhand bestämda analysområden och frågor. Syftet med analysen är att ge en övergripande bild av hur Finansinspektionen arbetar för att genomföra sitt uppdrag enligt regeringens riktlinjer.

Figur B1. Statskontorets modell för myndighetsanalyser

Regeringen har i uppdraget särskilt pekat ut att vi ska analysera Finansinspektionens tillsyns- och tillståndsverksamhet samt myndighetens finansieringsmodell.

Vi har arbetat parallellt med att samla in relevant material och att analysera de tre första momenten i myndighetsanalysen. Det avslutande momentet ligger till grund för våra slutsatser och förslag. De bygger på våra samlade bedömningar av våra iakttagelser från de tidigare momenten.

Analysen har främst fokuserat på åren 2020–2024. Men vi har i vissa fall använt oss av längre tidsserier, det handlar främst om övergripande analyser av kostnader och timmar.

Metod

Vår analys baseras huvudsakligen på interna dokument och verksamhetsstatistik från Finansinspektionen, intervjuer och offentliga dokument.

Vi har i de fall det varit möjligt använt information från Finansinspektionens årsredovisningar men när det inte varit möjligt har vi hämtat ut uppgifter från myndighetens diariesystem Platina. Informationen i myndighetens Platina förändras löpande. Det innebär att till exempel antal avgjorda tillståndsärenden för 2024 kan skilja sig åt något beroende på när uppgiften hämtas ut ur systemet.

Vi har intervjuat drygt 50 företrädare för Finansinspektionen, bland annat verksamhetsområdescheferna, avdelningschefer, enhetschefer, chefen för regelefterlevnad, internrevisorerna samt medarbetare som arbetar med styrning och verksamhetsstöd. Vi har även genomfört två fokusgrupper med medarbetare inom kärnverksamheten. Vi har också intervjuat myndighetens generaldirektör samt ordförande och två ledamöter i styrelsen.

Vi har även skickat ut ett antal frågor till ett tiotal branschorganisationer för att undersöka hur Finansinspektionens verksamhet och resultat uppfattas av dem och i vilken utsträckning Finansinspektionen möter deras behov. Vi har också intervjuat representanter från Regeringskansliet. Vi har även haft avstämningar med Ekonomistyrningsverket under projektets gång.

För att beräkna Finansinspektionens kostnader i fasta priser har vi räknat om dem till 2024 års prisnivå genom att dividera med implicitprisindex för statlig konsumtion. Indexet är beräknat utifrån SCB:s redovisning av nationalräkenskaperna (tabell B1).

Tabell B1. Index för fastprisberäkning.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0,752	0,761	0,781	0,805	0,837	0,851	0,871	0,917	0,965	1,000

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna, uttag 2025-03-12.

I vår beräkning av produktivitet för tillståndsärenden har vi valt att avgränsa bort intygsärenden (tabell 6). Det beror på att intygsärendena utgör nästan hälften av ärendena inom tillståndsverksamheten men bara 2–4 procent av de totala kostnaderna för tillståndsverksamheten. De särskiljer sig också från de övriga ärendena eftersom handläggningen främst handlar om att ta fram och vidareförmedla information. Intygsärenden har en intern rikt tid på 15 dagar men myndigheten handlägger ofta dessa ärenden snabbare.

Projektgrupp och kvalitetssäkring

Statskontorets projektgrupp har bestått av utredarna Sara Berglund (februari–april 2025), Tora Färnström (maj–juni 2025), Maria Kling (projektledare) och Emeli Mårtensson. Under en del av projektet deltog praktikanten Elsa Ohlman.

En intern referensgrupp har knutits till projektet, i syfte att kvalitetssäkra rapporten. Finansinspektionen har faktagranskat ett utkast av rapporten och Regeringskansliet har faktagranskat relevanta delar av rapporten.

Bilaga 3

Avgifternas konstruktion

Årliga avgifter

De årliga avgifterna ska finansiera den största delen av Finansinspektionens verksamhet, samt den del av Statistiska centralbyråns verksamhet som gäller insamling och behandling av uppgifter åt Finansinspektionen enligt lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.¹⁰⁴

Det finns några verksamheter som avgifterna inte ska finansiera. Det gäller den verksamhet som finansieras med stöd av avgiftsförordningen, till exempel avgifter för utelämnande av handlingar. Finansinspektionen ska inte heller ta ut årliga avgifter för den verksamhet som gäller prövning av ärenden hos Finansinspektionen. Det finns också viss verksamhet som enligt Finansinspektionens instruktion ska finansieras på annat sätt, till exempel tjänsteexport.¹⁰⁵

De årliga avgifterna ska inte heller finansiera sådan verksamhet som fullgörs enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap och förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap.¹⁰⁶

¹⁰⁴ 1 § förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

¹⁰⁵ 1 § förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

¹⁰⁶ 1 § förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

Finansinspektionen beslutar årligen om avgiftens storlek för de fysiska personer, företag och myndigheter som ska betala avgiften.¹⁰⁷ Hur Finansinspektionen ska beräkna avgiftens storlek framgår av förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

Avgifterna uppfyller ett antal principer för finansiering av tillsyn

Vi har i vår analys av Finansinspektionens avgifter utgått från ett antal principer som Ekonomistyrningsverket anger bör vara uppfyllda vid finansiering av tillsyn.¹⁰⁸ Principerna är:

- rätten att ta ut avgiften ska vara reglerade i lag och inte strida mot EU:s regelverk
- avgiften ska innebära en reell finansiering av verksamheten
- avgiften ska inte snedvrida konkurrensen
- avgiften ska upplevas som rimligt rättvis av avgiftskollektivet
- avgiften ska vara enkel och rimligt förutsägbar
- avgiften ska inte ge incitament till oönskat beteende
- avgiften ska inte vara för kostnadskrävande att administrera
- avgiften ska motsvaras av krav på motprestation från samhällets sida
- att avgiftskonstruktioner för närliggande områden ska beaktas.

Statskontoret bedömer att avgifterna för finansiering av Finansinspektionens verksamhet ligger i linje med principerna. Det baserar vi på att rätten att ta ut avgiften är reglerad i lag, att inkomsterna från avgifter utgör en reell finansiering av verksamheten och att vi inte har

¹⁰⁷ 24 § förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

¹⁰⁸ Ekonomistyrningsverket (2004:16). *Finansiering av tillsyn – rapport till Tillsynsutredningen*.

fått några indikationer på att de årliga avgifterna skulle snedvrída konkurrensen eller att avgiftskollektivet upplever dem som orättvisa.

Avgifterna är rimligt enkla att förstå men kan, beroende på vilken avgiftsgrupp det gäller, variera från år till år beroende på de faktorer som vi beskriver ovan. En faktor som påverkar avgiftens storlek är hur mycket tillsyn som Finansinspektionen har utfört av företagen i avgiftsgruppen eller det enskilda företaget. Det är en faktor som kan påverka företagets beteenden positivt. Vidare bedömer vi att avgiftskonstruktionen inte leder till orimligt höga kostnader för myndigheten.

När det gäller avgifter för tillsyn krävs det ofta en kollektiv motprestation från hela avgiftskollektivet men inte direkt var och en som ingår i kollektivet. Så är fallet även för Finansinspektionens tillsynsverksamhet. Enligt Ekonomistyrningsverket är det ändå en giltig form av motprestation.¹⁰⁹

Vi bedömer slutligen inte att det finns några närliggande avgiftssystem som Finansinspektionen behöver beakta.

Företagen är indelade i olika avgiftsgrupper

Företagen som står under tillsyn och ska betala årliga avgifter är indelade i sju olika avgiftsgrupper utifrån typ av företag, myndighet eller juridisk person:

- Avgiftsgrupp 1 – Banker, kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag, utgivare av elektroniska pengar, valutaväxlare m.fl.
- Avgiftsgrupp – 2 Försäkringsföretag, tjänstepensionsföretag m.fl.
- Avgiftsgrupp – 3 Börser, centrala motparter, clearingbolag och värdepapperscentraler.
- Avgiftsgrupp 4 – Fondförvaltare.
- Avgiftsgrupp 5 – Administratörer av referensvärden och vissa andra enheter som tillhandahåller referensvärden

¹⁰⁹ Ekonomistyrningsverket (2004:16). *Finansiering av tillsyn – rapport till Tillsynsutredningen*.

- Avgiftsgrupp 6 – Vissa statliga myndigheter.
- Avgiftsgrupp 7 – Övriga.

Vilka företag som ingår i de olika avgiftsgrupperna regleras närmare i 6–18 §§ förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

Det ekonomiska målet om full kostnadstäckning gäller per avgiftsgrupp.¹¹⁰ Det innebär att varje avgiftsgrupp ska bära både direkta kostnader samt en andel av de indirekta kostnaderna.

Tidredovisning utgör grunden för hur kostnaderna ska fördelas

Hur avgiftens storlek beräknas skiljer sig åt mellan avgiftsgrupperna. Här beskriver vi övergripande hur Finansinspektionen beräknar avgiftens storlek. Det finns flera avvikelser från den här övergripande beskrivningen som framgår av förordningen, bland annat ska vissa företag betala fasta avgifter.

Finansinspektionen gör en prognos för verksamhetens kostnader. Prognosen utgår från årets tilldelade anslag men myndigheten räknar bort den del som inte ska finansieras med avgifter. Myndigheten beräknar ett sammanlagt avgiftsbelopp för varje grupp som består av både direkta och indirekta kostnader. Årets avgiftsbelopp per grupp räknas ut genom att använda gruppens andel av de totala kostnaderna under föregående år. Om det finns ett över- eller underskott för avgiftsgruppen från föregående år förs det över och påverkar årets avgiftsbelopp.

Finansinspektionen utgår från tidredovisningen för att beräkna gruppens faktiska andel av verksamhetens kostnader. Medarbetarna redovisar alltid sin tid på en företagstyp. Det finns fler företagstyper än avgiftsgrupper vilket innebär att Finansinspektionen i vissa fall får slå ihop flera företagstyper för att det ska motsvara en avgiftsgrupp. Om arbetet är myndighetsövergripande finns det en särskild tidkod som medarbetarna rapporterar tid på. Denna tid fördelas sedan ut på alla avgiftsgrupper.

¹¹⁰ 4 § förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

För avgiftsgrupp 1, 2 och 4 gäller att det sammanlagda avgiftsbeloppet för gruppen ska fördelas utifrån varje företags balansomslutning vid det närmast föregående räkenskapsåret. Avgiften ska vara proportionell till företagets storlek. Finansinspektionen får ta hänsyn till om det sker en väsentlig förändring i balansomslutningen.

För avgiftsgrupp 1 anges även specifika avgifter för vissa aktörer. För avgiftsgrupp 2 anges en lägsta avgift för vissa aktörer. För avgiftsgrupp 4 anges att för fonder ska det sammanlagda värdet av de fonder som ett fondbolag respektive en AIF-förvaltare förvaltar användas som fördelningsgrund istället för balansomslutning.

För avgiftsgrupp 3 gäller att det sammanlagda avgiftsbeloppet fördelas utifrån varje företagets andel av den tid som Finansinspektionen har lagt på gruppen under närmast föregående år. Den tid som inte hör till ett särskilt företag ska fördelas på alla företag i gruppen utifrån samma fördelningsgrund och med beaktande av typ av företag enligt 8 § förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

För avgiftsgrupp 5 gäller samma som för avgiftsgrupp 3 och den tid som inte hör till ett särskilt företag ska fördelas endast utifrån samma fördelningsgrund. För avgiftsgrupp 6 gäller att de ska betala sin andel av Finansinspektionens kostnader föregående år. Lägsta avgift är 50 000 kronor.

För avgiftsgrupp 7 gäller särskilda avgifter som regleras i förordningen.

Finansinspektionen ska senast i november fakturera de årliga avgifterna för innevarande år.

Avgiftens storlek kan variera från år till år beroende på olika faktorer

Utifrån hur modellen är konstruerad finns det flera faktorer som kan påverka hur stor avgiften blir för ett enskilt företag, i de fall de inte har en fast avgift. Dessa faktorer är:

- Tilldelat anslag (inklusive anslagskredit). Det tilldelade anslaget utgör den yttersta ramen eftersom det är kostnaderna på förvaltningsanslaget som avgifterna ska täcka.
- Antal företag i samma grupp. Antalet påverkar avgiften eftersom fler företag innebär att fler delar på gruppens sammanlagda avgiftsbelopp.
- Den faktiska tiden för gruppen. Tiden som Finansinspektionen arbetar med avgiftsgruppen påverkar hur stort det sammanlagda avgiftsbeloppet blir.
- Den faktiska tiden för företaget. Tiden som Finansinspektionen arbetar med ett visst företag påverkar avgiftsbeloppet endast för vissa företag/avgiftsgrupper.
- Balansomslutning eller värdet som förvaltas. Företagets balansomslutning eller det sammanlagda värdet av de fonder som ett fondbolag respektive en AIF-förvaltare förvaltar påverkar hur stor del av det sammanlagda avgiftsbeloppet för avgiftsgruppen som företaget ska betala (gäller för vissa avgiftsgrupper).
- Fördelning av overheadkostnader. Hur Finansinspektionen fördelar overheadkostnader påverkar också storleken eftersom avgiften ska täcka både direkta och indirekta kostnader.

Tillståndsavgifternas konstruktion

Avgiften för ett ärende baseras på den genomsnittliga handläggningstiden

För att beräkna hur mycket det kostar att handlägga ett ärende beräknar Finansinspektionen en genomsnittlig handläggningstid för varje ärendeslag, i timmar. Beräkningen utgår bland annat från hur komplext som Finansinspektionen bedömer att ärendet är. Sedan multipliceras den genomsnittliga handläggningstiden med ett schabloniserat timpris, som från den 1 januari 2025 är 1 500 kronor. Timpriset ska täcka de direkta kostnaderna för prövningen men även en andel av de indirekta kostnaderna. Den del av timpriset som utgörs av själva prövningen baseras på timkostnaden för en handläggare. Timpriset har varierat under de senaste tio åren och ökat från 1 300 kr år 2021 till 1 500 kr år 2025, en ökning med 15 procent.

Utifrån det belopp som ärendeslaget förväntas kosta placeras det i den avgiftsklass som motsvarar beloppet. Det finns 35 avgiftsklasser, den lägsta avgiftsklassen är 800 kronor och den högsta är 13,5 miljoner kronor.¹¹¹ Om till exempel handläggningen av ett ärendeslag förväntas ta 12 timmar och timpriset är 1 500 kronor blir avgiftsbeloppet 18 000 kronor vilket motsvarar avgiftsklass G.

Flera faktorer kan påverka handläggningstiderna

Vi har identifierat flera faktorer som kan påverka handläggningstiderna för tillståndsärenden och som vi bedömer att Finansinspektionen i varierande grad kan påverka. Det gäller både faktiskt handläggningstid i timmar och ärendets handläggningstid i dagar.

En faktor som Finansinspektionen har liten eller begränsad möjlighet att påverka är att regelverken förändras över tid eller att det tillkommer helt nya regelverk. Det sker ofta på initiativ från EU. När regelverken för ett tillstånd förändras kan det innebära att handläggningen initialt tar längre tid. Det följer av att handläggarna behöver sätta sig in i regelverket och göra nya bedömningar. Om regelverket blir mer komplext kan det också innebära att handläggningen blir svårare och att handläggningstiden inte bara ökar tillfälligt.

Handläggarnas erfarenhet och kompetens är också en faktor som påverkar handläggningstiden. Det är rimligt att anta att en erfaren handläggare handlägger ett ärende snabbare, och det är också något som flera av de som vi har intervjuat på Finansinspektionen bekräftar. Finansinspektionen har under vissa perioder haft en relativt hög personalomsättning och när flera erfarna handläggare slutar och ersätts av mer juniora medarbetare förlänger det troligen handläggningstiden för ett ärendeslag. Det här hanteras till viss del inom ramen för avgiftsmodellen eftersom timkostnaden för en junior handläggare är lägre än för en senior handläggare. Därför behöver den slutliga kostnaden för handläggningstiden inte skilja sig så mycket åt. Det är också en faktor som Finansinspektionen till viss del kan påverka. Att personal slutar är

¹¹¹ 4 § förordning (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen.

oundvikligt men Finansinspektionen kan vidta åtgärder för att behålla kompetens. Men framför allt bör myndigheten säkerställa att kunskap och praxis finns bevarad samt ha ett systematiskt arbete för att introducera nya handläggare.

En annan faktor som påverkar handläggningstiderna för de flesta ärendeslagen är att Finansinspektionen inte har något systemstöd för handläggning av tillståndsärenden, med undantag för de två ärendeslag som handläggs i it-stödet Tilda.¹¹² Flera administrativa moment i handläggningen sker därför manuellt, exempelvis att skicka ut ett handläggARBREV med information om betalning av avgift eller att göra kontroller i register. Att införa ett systemstöd tar ofta tid och kostar pengar men det är ändå något om Finansinspektionen på lite längre sikt har relativt stor möjlighet att påverka. Vi skriver mer om detta i kapitel 6.

Ytterligare en faktor som kan påverka handläggningstiden är att det för handläggning av flera ärendeslag krävs att medarbetare från olika delar av organisationen med olika kompetens deltar i handläggningen. Det kräver samordning och att resurserna finns tillgängliga vid behov.

¹¹² Det går att skicka in ansökan antingen digitalt och analogt för de två ärendeslagen vilket innebär att de antingen handläggs i it-systemet Tilda eller manuellt.